

Spolufinancovaný
Európskou úniou

PROGRAM
SLOVENSKO

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Malé a stredné podnikanie v číslach v roku 2023

Bratislava | 2024

Vydavateľ:
Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2024

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

OBSAH

Zoznam tabuliek.....	4
Zoznam grafov	4
Zoznam skratiek	5
Úvod.....	6
1 Definícia malých a stredných podnikov	9
2 Stav a vývoj početnosti MSP	12
2.1 Fyzické osoby – podnikatelia	21
2.2 Právnické osoby – podniky	26
2.3 Rodová a veková štruktúra podnikateľov.....	30
2.4 Rýchlorastúce spoločnosti.....	35
3 Dynamika vývoja podnikateľských subjektov	37
3.1 Vznik a zánik podnikateľov podľa metodiky Eurostatu	38
3.2 Vznik a zánik podľa metodiky SBA	42
4 Regionálne hľadisko podnikania MSP	47
5 Charakteristika zamestnanosti v MSP	51
6 Ekonomické ukazovatele MSP	59
6.1 Tržby vo vybraných odvetviach	60
6.2 Pridaná hodnota.....	65
6.3 Produktivita práce	66
7 Postavenie MSP v zahraničnom obchode SR	68
7.1 Vývoz MSP	69
7.2 Dovozy MSP	72
8 High-tech ukazovatele MSP	74
8.1 Početnosť a štruktúra MSP v high-tech odvetviach	75
9 Využívanie IKT v MSP	79
Záver.....	84
Prílohy	86

Zoznam tabuliek

Tab. č. 1: Aktívne podnikateľské subjekty podľa právnej formy a veľkostnej kategórie k 31. 12. 2023.....	13
Tab. č. 2: Početnosť malých a stredných podnikov podľa odvetvového členenia	16
Tab. č. 3: Veľkostná štruktúra podnikateľského sektora v SR a EÚ v roku 2022	18
Tab. č. 4: Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy	30
Tab. č. 5: Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy v roku 2023	32
Tab. č. 6: Vývoj početnosti rýchlorastúcich podnikov na Slovensku 2018-2022	35
Tab. č. 7: Rýchlorastúce začínajúce podniky (gazely) v SR v rokoch 2020 a 2021	36
Tab. č. 8: Vznik PO a FO – podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti	38
Tab. č. 9: Zánik PO a FO – podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti	39
Tab. č. 10: Podiel aktívnych subjektov v jednotlivých rokoch od svojho vzniku (tzv. miera prežitia) vo vybraných odvetviach v SR	40
Tab. č. 11: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa právnych foriem na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR	43
Tab. č. 12: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa odvetví na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR.....	43
Tab. č. 13: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR.....	44
Tab. č. 14: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR	45
Tab. č. 15: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa údajov z Registra organizácií ŠÚ SR.....	45
Tab. č. 16: Počet podnikateľských subjektov podľa krajov a právnej formy v roku 2023 (so známou informáciou o regionálnom pôvode).....	48
Tab. č. 17: Indexy zamestnanosti vo vybraných odvetviach hospodárstva v roku 2022 a 2023	52
Tab. č. 18: Počet zamestnaných osôb podľa veľkostnej kategorizácie	53
Tab. č. 19: Porovnanie zamestnanosti podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a EÚ v roku 2022.....	56
Tab. č. 20: Výška priemernej nominálnej mzdy podľa veľkostných kategórií podnikov v období 2019-2023	57
Tab. č. 21: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v priemysle podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)	61
Tab. č. 22: Vývoj stavebnej produkcie podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur).....	62
Tab. č. 23: Tržby za vlastné výkony a tovar v službách (vrátane obchodu) podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)	63
Tab. č. 24: Vývoj pridanej hodnoty právnických osôb – nefinančných korporácií podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)	65
Tab. č. 25: Podiel MSP v high-tech odvetvia na celkovom počte MSP v odvetviach priemyselnej výroby a služieb	77
Tab. č. 27: Rozdelenie sektorov priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne priemyselnej výroby na základe klasifikácie SK NACE.....	86
Tab. č. 28: Rozdelenie sektorov služieb podľa znalostnej intenzity a technologickej úrovne služieb na základe klasifikácie SK NACE.....	87

Zoznam grafov

Graf č. 1: Štruktúra MSP podľa právnych foriem v roku 2023	14
Graf č. 2: Počet MSP podľa právnych foriem	14
Graf č. 3: Vývoj miery podnikateľskej aktivity MSP v SR	15
Graf č. 4: Odvetvová štruktúra MSP v roku 2023	15
Graf č. 5: Vývoj štruktúry MSP podľa odvetví v rokoch 2014 – 2023.....	17
Graf č. 6: Odvetvová štruktúra MSP podľa veľkostných kategórií v roku 2023	17
Graf č. 7: Vlastnícka štruktúra MSP v roku 2023.....	18
Graf č. 8: Podiel mikropodnikov na celkovom počte podnikov v nefinančnej podnikovej ekonomike v krajinách EÚ v roku 2022	19
Graf č. 9: Počet malých a stredných podnikov na 100 obyvateľov v krajinách EÚ v roku 2022	19
Graf č. 10: Porovnanie odvetvovej štruktúry MSP na Slovensku s EÚ v roku 2022	20
Graf č. 11: Štruktúra FO – podnikateľov podľa právnej formy v roku 2023	21
Graf č. 12: Vývoj počtu živnostníkov v SR v rokoch 1996-2022 v kategórii MSP	21
Graf č. 13: Vývoj počtu podnikateľov - slobodné povolania a SHR v rokoch 1996-2023	22
Graf č. 14: Odvetvová štruktúra fyzických osôb – podnikateľov v roku 2023	23
Graf č. 15: Počet živnostníkov podľa jednotlivých odvetví v roku 2023	23
Graf č. 16: Štruktúra živnostníkov podľa odvetví v rokoch 2014-2023	24
Graf č. 17: Podnikajúce osoby v slobodných povolaniach podľa odvetví v roku 2023	25
Graf č. 18: Vývoj počtu MSP - právnických osôb v rokoch 2014 – 2023	26
Graf č. 19: Odvetvová štruktúra MSP – právnických osôb v roku 2023	27
Graf č. 20: Štruktúra MSP-PO podľa odvetví v rokoch 2014-2023	27
Graf č. 21: Vývoj početnosti MSP-PO podľa právnej formy v rokoch 2014-2023	28
Graf č. 22: Vývoj počtu žien FO - podnikateľiek a ich podielu na celkovom počte FO – podnikateľov	31
Graf č. 23: Vývoj vekovej štruktúry fyzických osôb – podnikateľov.....	32

Graf č. 24: Podiel žien na celkovom počte podnikateľov v jednotlivých krajinách EÚ v rokoch 2019-2023	33
Graf č. 25: Veková štruktúra podnikateľov vo vybraných krajinách EÚ v roku 2023.....	34
Graf č. 26: Podiel rýchlorastúcich podnikov podľa zamestnanosti na celkovom počte aktívnych podnikateľských subjektov podľa krajín v rokoch 2021	36
Graf č. 27: Podiel vzniknutých PO a FO – podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách EÚ v roku 2021 (%).....	40
Graf č. 28: Podiel zaniknutých PO a FO – podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách EÚ v roku 2021 (%).....	41
Graf č. 29: Miera prežitia PO a FO – podnikateľov po dvoch rokoch od vzniku podľa krajín a odvetví v roku 2020 (%)	42
Graf č. 30: Štruktúra MSP podľa dátumu vzniku subjektu (k 31.12.2023)	44
Graf č. 31: Vývoj počtu MSP-PO v krajoch SR, 2014 – 2023	49
Graf č. 32: Vývoj počtu FO-podnikateľov v krajoch SR, 2014-2023.....	50
Graf č. 33: Počet zamestnaných osôb v malých a stredných podnikoch.....	53
Graf č. 34: Počet zamestnaných osôb podľa veľkostnej kategorizácie a právnych foriem	54
Graf č. 35: Zamestnanosť v podnikovej ekonomike podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2023	55
Graf č. 36: Podiel MSP (vrátane FO - podnikateľov) na zamestnanosti v národnom hospodárstve SR v roku 2023	55
Graf č. 37: Podiel MSP - PO na zamestnanosti v jednotlivých odvetviach v roku 2023	55
Graf č. 38: Podiel MSP na zamestnanosti v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2022	57
Graf č. 39: Štruktúra tržieb vybraných odvetví a stavebnej produkcie v roku 2023	64
Graf č. 40: Podiel MSP na tržbách v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2022	64
Graf č. 42: Produktivita práce MSP v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2021 (v tis. Eur)	66
Graf č. 43: Vývoj finančnej produktivity práce v SR v rokoch 2013 – 2022	67
Graf č. 44: Objem a štruktúra vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v rokoch 2019-2023.....	69
Graf č. 45: Teritoriálna štruktúra vývozu MSP v roku 2022	70
Graf č. 46: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín EÚ v roku 2021	71
Graf č. 47: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ v roku 2021	71
Graf č. 48: Objem dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v rokoch 2019 – 2023.....	72
Graf č. 49: Teritoriálna štruktúra dovozu MSP v roku 2023	73
Graf č. 50: Vývoj salda obchodnej bilancie MSP a veľkých podnikov (v mil. Eur).....	73
Graf č. 51: Vývoj početnosti MSP v high-tech sektoroch	76
Graf č. 52: Trend vývoja početnosti MSP (vrátane FO - podnikateľov) podľa technologických sektorov (2008=100).....	76
Graf č. 53: Štruktúra MSP v odvetví priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne výroby	77
Graf č. 54: Štruktúra MSP v odvetví služieb podľa poznatkovej náročnosti	78
Graf č. 55: Podiel podnikateľských subjektov v high-tech odvetviach priemyslu na celkovom počte podnikateľských subjektov v priemysle, vo vybraných krajinách EÚ v roku 2020.....	78
Graf č. 58: Podiel podnikov predávajúcich online, 2018-2023	82
Graf č. 59: Podiel MSP (10-249) predávajúcich online, 2023 a 2014	82
Graf č. 60: Index digitálnej intenzity MSP v roku 2023	83

Zoznam skratiek

EÚ	Európska únia
FO	fyzická osoba
HV	hospodársky výsledok
MSP	malé a stredné podniky
OECD	Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj
PO	právnická osoba
SBA	Slovak Business Agency
SHR	samostatne hospodáriaci roľník
SR	Slovenská republika
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky

Úvod

Slovak Business Agency v rámci svojich aktivít zameraných na podporu rozvoja a rastu malého a stredného podnikania (MSP) na Slovensku vykonáva pravidelný monitoring a výskum podnikateľského prostredia s dôrazom na sektor malého a stredného podnikania. Vypracované analytické materiály slúžia ako informačné a analytické vstupy v súvislosti s prípravou a realizáciou politiky podpory a rozvoja malého a stredného podnikania.

Dynamický rozvoj malého a stredného podnikania je jedným zo základných predpokladov zdravého ekonomického vývoja krajiny. Malé a stredné podniky na Slovensku tvoria 99,9 % podiel z celkového počtu podnikateľských subjektov, poskytujú v podnikovej ekonomike pracovné príležitosti takmer trom štvrtinám aktívnej pracovnej sily a podieľajú sa viac ako polovicou na tvorbe pridanej hodnoty. Takmer 97 % malých a stredných podnikov tvoria mikropodniky zamestnávajúce menej ako 10 zamestnancov. Viac ako tri štvrtiny malých a stredných podnikov je aktívnych v odvetviach ako obchodné služby, obchod, stavebníctvo a priemysel.

Podľa údajov ŠÚ SR vzrástla slovenská ekonomika v roku 2023 o 1,6 %, čo predstavuje najpomalší rast za posledných desať rokov, s výnimkou roku 2020. Nižšia dynamika rastu slovenského hospodárstva sa prejavila aj v aktivite malých a stredných podnikateľov. Počet malých a stredných podnikateľov sa v roku 2023 mierne znížil po pravidelnom raste v predchádzajúcich rokoch. Pokles počtu aktívnych malých a stredných podnikateľov dosiahol 0,5 %. Aj tento pokles prispel k tomu, že zamestnanosť v sektore MSP zostala v medziročnom porovnaní nezmenená.

Konkurencieschopnosť slovenských podnikov je určovaná predovšetkým prostredím, v ktorom vyvíjajú svoje aktivity. Zmeny v podnikateľskom prostredí sa s určitým časovým odstupom premietajú aj do kvantitatívnych charakteristík sektora malých a stredných podnikov. V materiáli je prezentované zhodnotenie stavu sektora malého a stredného podnikania v roku 2023 na základe štatistických informácií v kontexte jeho vývoja za posledných niekoľko rokov a porovnanie dostupných údajov o malom a strednom podnikaní na Slovensku a v krajinách EÚ. Vyhodnotené sú štatistické údaje týkajúce sa malých a stredných podnikov v závislosti od jednotlivých právnych foriem, veľkostných kategórií, odvetvového členenia a regionálnej príslušnosti. Význam malých a stredných podnikov v hospodárstve Slovenska je analyzovaný prostredníctvom hodnotenia postavenia malých a stredných podnikov na vybraných ekonomických ukazovateľoch, zamestnanosti a v zahranično-obchodnej oblasti.

Organizačná štruktúra sektora malých a stredných podnikov zahrňujúca počet podnikateľských subjektov, odvetvové členenie, rodové a vekové zloženie sú podrobne vyhodnotené v kapitole 2. V kapitole 3 je vyhodnotená dynamika vývoja podnikateľských subjektov. V kapitole 4 sú analyzované regionálne aspekty vývoja MSP z hľadiska krajov a okresov SR. Nasledujúca časť (kapitola 5) je venovaná hodnoteniu vplyvu MSP na zamestnanosť. Postavenie MSP v ekonomike SR je analyzované v kapitole 6 prostredníctvom hodnotenia vývoja vybraných ekonomických ukazovateľov MSP. Kapitola

7 sa zameriava na oblasť zahranično-obchodných aktivít MSP. V posledných tematických kapitolách (kapitola 8 a 9) je prezentovaný vývoj high-tech ukazovateľov a stav využívania informačných a komunikačných technológií v sektore MSP. Pre lepšiu ilustráciu jednotlivých ukazovateľov je publikácia doplnená o grafické a mapové objekty.

Hodnotenie stavu sektora malých a stredných podnikov v tejto publikácii vychádza zo spracovania údajov pochádzajúcich zo zdrojov Štatistického úradu SR (ŠÚ SR) a DataCentra. Zdrojom údajov za krajiny EÚ je Eurostat. Štatistické informácie uvedené v materiáli predstavujú výber z podrobnejších hodnotení jednotlivých aspektov podnikania MSP, ktoré sú prezentované vo forme osobitných štatisticko-analytických výstupov vydávaných SBA (Postavenie MSP v zahraničnom obchode SR, Analýza rodovej a vekovej štruktúry FO - podnikateľov, Vznik a zánik podnikateľských subjektov v SR, Analýza finančných ukazovateľov MSP).

A magnifying glass is positioned over a grid pattern, symbolizing analysis or research. The letters 'MSP' are overlaid on the grid.

MSP

1

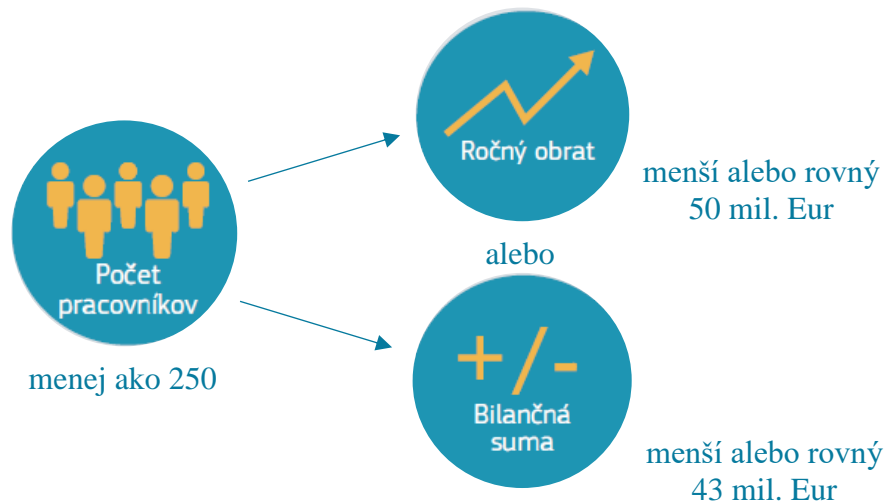
DEFINÍCIA MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOV

Európska komisia (EK) definuje podnik ako subjekt, ktorý vykonáva hospodársku činnosť, bez ohľadu na jeho právnu formu. Určujúcim faktorom je pritom hospodárska činnosť, nie právna forma. Z tohto dôvodu možno podľa EK medzi podniky zaradiť samostatne zárobkovo činné osoby a rodinné podniky, ktoré vykonávajú remeselnícke alebo iné činnosti, obchodné spoločnosti, partnerstvá alebo združenia¹, ktoré pravidelne vykonávajú hospodársku činnosť.

Slovak Business Agency v tomto materiáli uplatňuje veľkostné kategórie podnikov vyplývajúce z odporúčania Európskej komisie č. 2003/361/ES zo 6. mája 2003 o definícii mikro, malých a stredných podnikov² a nariadenia Komisie (EÚ) č. 651/2014 prílohy I. Vychádzajúc z vyššie uvedených dokumentov sa pri definícii MSP posudzujú tieto tri kritériá:

Najdôležitejším veľkostným kritériom, ktoré musí byť vždy splnené je kritérium zamestnanosti resp. počet pracovníkov. Kritérium počtu pracovníkov je však doplnené ďalšími dvoma finančnými kritériami, z ktorých musí podnik splňať aspoň jedno z nich. **Pri zaradení podniku medzi MSP** sa tak porovnáva jedna z nasledujúcich možných kombinácií hodnotenia: (1) počet pracovníkov a ročný obrat, alebo (2) počet pracovníkov a celková ročná bilančná suma.

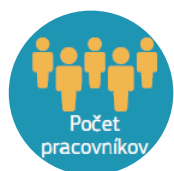
Hodnotenie veľkostnej typológie podniku podľa odporúčania Európskej komisie umožňuje zachytiť skutočný rozsah, výkonnosť podniku a jeho postavenie v porovnaní s konkurenciou v rôznych oblastiach hospodárskej činnosti. V prípade, ak MSP nedodrží jedno z dvoch finančných kritérií (ročný obrat alebo celkovú ročnú bilančnú sumu), podnik si naďalej zachováva status MSP. K zmene postavenia podniku ako MSP, prípadne malého podniku alebo

¹ Za podnik môžu byť považované aj neziskové organizácie, ako napríklad občianske združenia, ak vykonávajú hospodársku činnosť.

² Kompletné znenie odporúčania Komisie 2003/361/ES o definícii MSP je dostupné online na: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2003/361/oj>

mikropodniku v rámci množiny MSP, dochádza až po prekročení veľkostných kritérií v dvoch po sebe nasledujúcich účtovných obdobiach.

Na základe tohto vymedzenia sa do skupiny malých a stredných podnikov zaraďujú podnikateľské subjekty, ktoré zamestnávajú menej ako 250 osôb, a ktorých ročný obrat nepresahuje 50 miliónov Eur a/alebo celková ročná súvaha nepresahuje 43 miliónov Eur. Jednotlivé veľkostné kategórie malých a stredných podnikov sú určené podľa hraničných hodnôt vyššie uvedených kritérií, pričom rozlišujeme tri kategórie:

a/alebo

	Počet pracovníkov	Ročný obrat	Bilančná suma
Mikropodnik	menej ako 10	nižší alebo rovný 2 mil. Eur	nižšia alebo rovná 2 mil. Eur
Malý podnik	menej ako 50	nižší alebo rovný 10 mil. Eur	nižšia alebo rovná 10 mil. Eur
Stredný podnik	menej ako 250	nižší alebo rovný 50 mil. Eur	nižšia alebo rovná 43 mil. Eur

Hraničné hodnoty sú určené na základe odporúčania Európskej komisie 2003/361/ES o definícii MSP. Údaje o počte pracovníkov, obrate a celkovej ročnej bilančnej sume sa podľa odporúčania získavajú výlučne z účtovnej závierky podniku za posledné schválené účtovné obdobie a vypočítavajú sa na ročnom základe. V prípade novozaložených podnikov, ktorých účtovná závierka ešte nebola schválená sa uplatňujú údaje získané čestným odhadom vykonaným v priebehu finančného roka. Hodnoty veľkostných kritérií a ich (ne)prekročenie sa sleduje v deň účtovnej závierky.

V tomto materiáli je pri všetkých ukazovateľoch uplatňované kritérium členenia podnikateľských subjektov do kategórie MSP – podľa počtu zamestnancov. Výnimku predstavujú len finančné ukazovatele (kapitola 6), pri ktorých je okrem kritéria počtu zamestnancov zohľadňovaná aj výška ročného obratu. V prípadoch, kde sa nerozlišuje samostatne kategória mikropodnik, sú zaradené medzi malé podniky všetky subjekty s počtom zamestnancov 0 - 49. Pri niektorých ekonomických ukazovateľoch sú uvádzané aj hodnoty pre veľkostné kategórie podnikateľských subjektov s 0 až 19 zamestnancami alebo 20 až 49 zamestnancami, v závislosti od spôsobu publikovania týchto údajov zo strany ŠÚ SR.

2

STAV A VÝVOJ POČETNOSTI MSP

Počtenosť malých a stredných podnikov patrí medzi základné kvantitatívne ukazovatele charakterizujúce stav sektora MSP. Podnikateľské prostredie na Slovensku v roku 2023 ovplyvnilo viacero negatívnych faktorov, medzi ktoré možno zaradiť vysokú infláciu, rastúce úrokové miery, neistotu spojenú s geopolitickými rizikami a pretrvávajúcu nestabilitu daňovo-odvodového rámca.

Počet malých a stredných podnikov sa v roku 2023 mierne znížil, po tom, čo v predchádzajúcich rokoch pravidelne rástol. Pokles počtu aktívnych malých a stredných podnikateľov dosiahol 0,5 %. Tento pokles bol zaznamenaný prvýkrát od roku 2018. **Na konci roka 2023 bolo v Registri organizácií ŠÚ SR evidovaných 666 938 aktívnych MSP.** V medziročnom porovnaní sa počet malých a stredných podnikov znížil o 3 223 subjektov. Za poklesom počtu MSP stojí predovšetkým zvýšený počet zaniknutých podnikateľských subjektov, ktorých v roku 2023 zaniklo o 6,3 % viac ako v predchádzajúcom roku, a to najmä v dôsledku nárastu ukončených živností, ktorý dosiahol takmer 10 %.

Z hľadiska veľkostných kategórií podnikov (zobrazené v tabuľke č. 1) **došlo k poklesu počtenosti v skupine mikropodnikov s 0-9 zamestnancami**, medziročne o 0,5 %, resp. o 3 259 subjektov. Počet stredných podnikov klesol o 0,6 %, čo je 16 subjektov menej ako v predchádzajúcom roku. Nárast zaznamenala počtenosť malých podnikov, ktorých počet sa zvýšil o 0,4 %, resp. o 52 subjektov. Počet veľkých podnikov sa zvýšil o 1,8 %.

Podnikateľskému sektoru na Slovensku dlhodobo **dominujú mikropodniky, ktoré v roku 2023 tvorili až 97,4 % zo všetkých aktívnych podnikateľských subjektov.** V absolútnom vyjadrení to predstavuje 650 533 subjektov. Štruktúru podnikateľských subjektov ďalej doplnili **malé podniky s podielom 2,0 %** (v absolútnom vyjadrení 13 674) **a stredné podniky s najmenším zastúpením 0,4 %**, resp. 2 731 subjektov. Podiel veľkých podnikov na celkovej počte aktívnych podnikateľských subjektov zostal zachovaný z predchádzajúcich rokov na úrovni 0,1 %, čo v absolútnom vyjadrení znamená 668 subjektov.

Tab. č. 1: **Aktívne podnikateľské subjekty podľa právnej formy a veľkostnej kategórie k 31. 12. 2023**

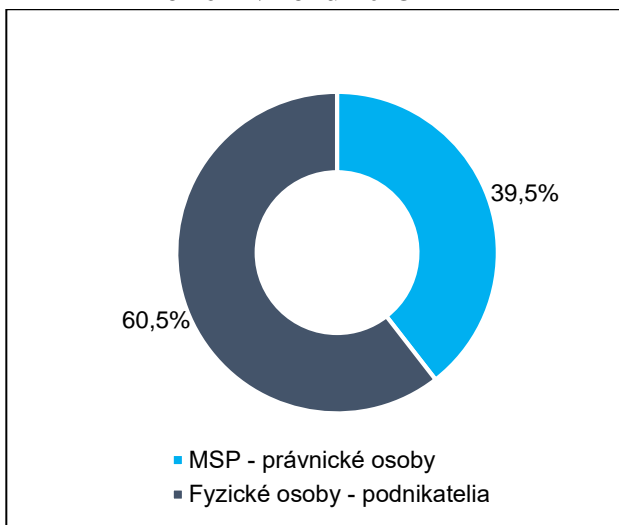
Veľkostné kategórie / právne formy	Podniky	Živnostníci	Slobodné povolania	SHR	Spolu		Index 2023/2022
					Abs.	Podiel v %	
Mikropodniky (0 - 9)	247 920	375 859	23 327	3 427	650 533	97,4%	↓ 99,5
Malé podniky (10 - 49)	12 795	859	12	8	13 674	2,0%	↑ 100,4
Stredné podniky (50 - 249)	2 705	25	1	0	2 731	0,4%	↓ 99,4
Veľké podniky (250 a viac)	666	2	0	0	668	0,1%	↑ 101,8
Spolu MSP (0 - 249)	263 420	376 743	23 340	3 435	666 938	99,9%	↓ 99,5
Spolu podnikateľské subjekty	264 086	376 745	23 340	3 435	667 606	100,0%	↓ 99,5

Zdroj: Register organizácií ŠÚ SR, spracované SBA

Zmeny v aktivite subjektov evidovaných v Registri organizácií Štatistického úradu SR majú vplyv na celkovú počtenosť aktívnych malých a stredných podnikov. V roku 2023 pripadalo 74,1 % aktívnych podnikateľských subjektov na celkovú počte aktívnych a neaktívnych subjektov v RO ŠÚ SR. ŠÚ SR stanovuje aktivitu subjektov v prípade, že mali v posudzovanom období zamestnancov, tržby alebo realizovali investície.

V roku 2023 pokračoval trend nárastu podielu fyzických osôb – podnikateľov (t. j. živnostníci, slobodné povolania a samostatne hospodáriaci roľníci – ďalej SHR) na celkovej počte aktívnych malých a stredných podnikov.

Graf č. 1: Štruktúra MSP podľa právnych foriem v roku 2023

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

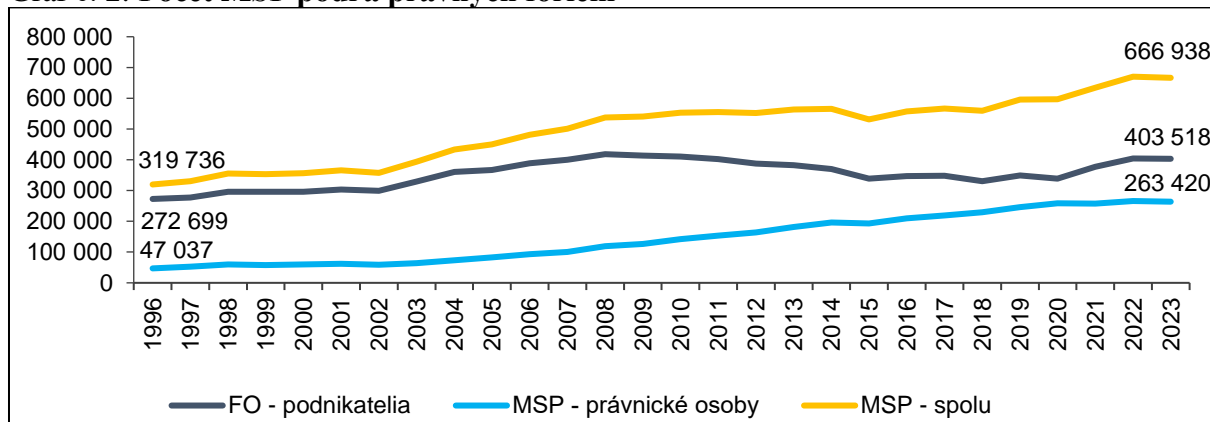
V štruktúre MSP podľa právnych foriem prevládali fyzické osoby – podnikatelia s podielom 60,5 %. Zastúpenie MSP – právnických osôb sa v roku 2023 znížilo o 0,2 p. b. na 39,5 %.

Dlhodobý vývoj počtu MSP vyhodnocovaný podľa právnych foriem prezentuje graf č. 2. Od začiatku sledovaného obdobia sa početnosť oboch právnych foriem podnikania (FO – podnikatelia a MSP – právnické osoby) vyznačovala podobnými vývojovými tendenciami. Zmena vo vývoji nastala po roku 2008, kedy sa zastavil rast početnosti FO – podnikateľov a nastal trend poklesu. Od tohto obdobia až do roku 2015 klesol počet FO – podnikateľov

o jednu pätinu. K poklesu prispelo najmä opakované zvyšovanie vymeriavacieho základu pre SZČO, čo viedlo k zvyšovaniu odvodového zaťaženia. Po roku 2015 sa vývoj stabilizoval s výraznejším rastom v rokoch 2021 a 2022. V poslednom hodnotenom roku 2023 dosiahol počet FO – podnikateľov mierny pokles (o 0,2 %). Stav a vývoju početnosti MSP podnikajúcich ako FO – podnikatelia sa podrobnejšie venuje podkapitola 2.1.

V prípade podnikateľských subjektov podnikajúcich v právnej forme MSP – právnické osoby pokračoval vývoj početnosti v kontinuálnom raste aj po roku 2008. V roku 2021 sa počet MSP – právnických osôb prvýkrát za uplynulých 20 rokov nezvyšoval, keď si zachoval úroveň z roka 2020. Stagnácia počtu MSP – právnických osôb bola spôsobená hlavne hromadným výmazom firiem z obchodného registra, ktoré si nespĺnili povinnosť premeny základného imania zo slovenskej koruny na euro. V roku 2022 sa počet MSP – právnických osôb opätovne zvýšil (o 3,3 %) a v roku 2023 naopak mierne poklesol (o 0,9 %). Podrobnejšie v podkapitole 2.2.

Graf č. 2: Počet MSP podľa právnych foriem

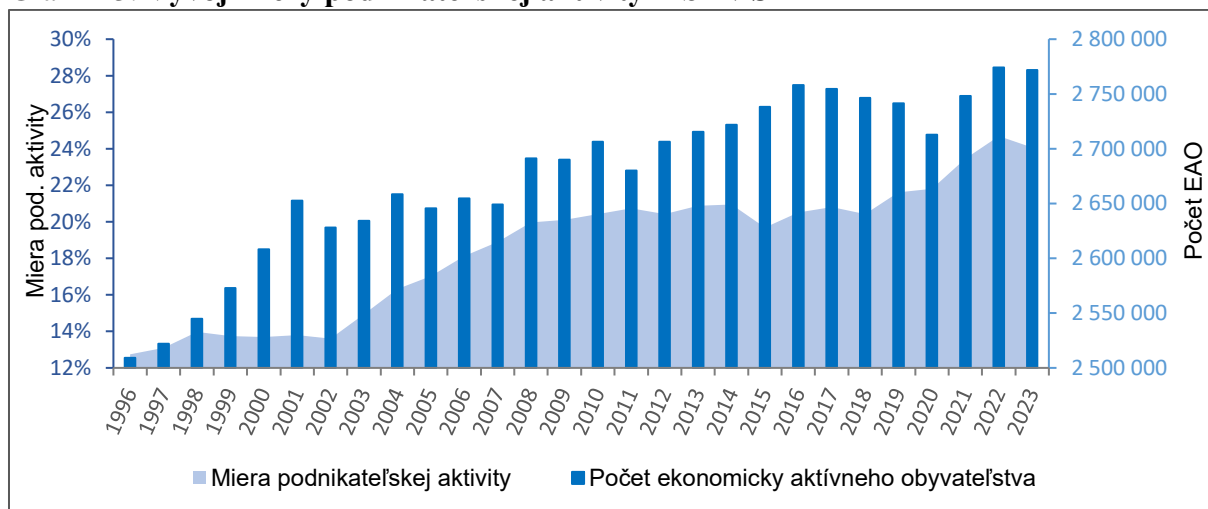

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Pokles počtu aktívnych MSP sa negatívne prejavil aj na miere podnikateľskej aktivity MSP, ktorá vyjadruje koľko aktívnych malých a stredných podnikov pripadá na 100

ekonomicky aktívnych obyvateľov (EAO) v SR. Miera podnikateľskej aktivity MSP sa znížila o 0,6 p. b. na 24,1 %. To znamená, že na 100 ekonomicky aktívnych obyvateľov na Slovensku pripadá približne 24 aktívnych MSP.

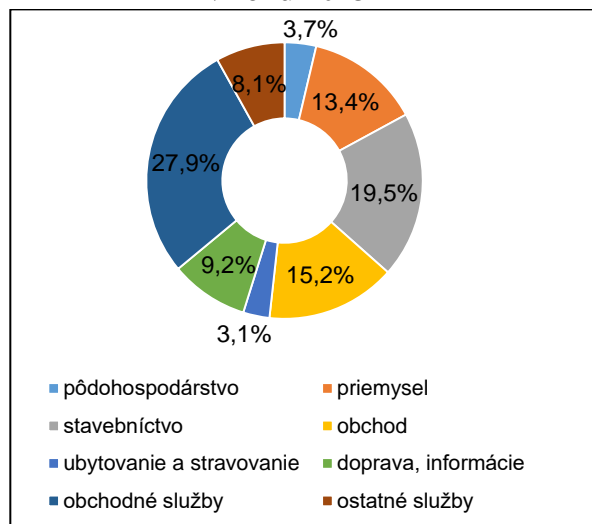
Graf č. 3: Vývoj miery podnikateľskej aktivity MSP v SR

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

V odvetvovej štruktúre MSP na Slovensku **prevládajú firmy pôsobiace v obchodných službách** (sektor SK NACE K až N). V roku 2023 predstavovali 27,9 % zo všetkých aktívnych MSP, čo je 186 319 subjektov v absolútnom vyjadrení. **Druhým najpočetnejšie zastúpeným odvetvím je stavebníctvo**, kde pôsobí 19,5 %, resp. 129 847 aktívnych MSP. **Nasleduje obchod**, v ktorom vykonávalo svoju hlavnú činnosť podnikania 15,2 %, resp. 101 383 MSP. V odvetví priemyslu ku koncu roka 2023 podnikalo 89 258 MSP, čo predstavuje podiel na úrovni 13,4 %.

Graf č. 4: Odvetvová štruktúra MSP v roku 2023

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Nižšie zastúpenie (9,2 %; resp. 61 048) dosahujú MSP, ktoré pôsobili v sektore doprava, informačné a komunikačné činnosti – sekcia SK NACE H, J a tiež MSP vykonávajúce svoju hlavnú činnosť podnikania v ostatných službách – SK NACE P až S (8,1 %; resp. 53 890).

V odvetvovej štruktúre MSP má už dlhodobo najnižšie zastúpenie odvetvie pôdohospodárstva (3,7 %), spolu s odvetvím ubytovanie a stravovanie (3,1 %).

Z vyššie uvedených údajov vyplýva, že viac ako tri štvrtiny (76,0 %) malých a stredných podnikov na Slovensku v roku 2023 vykonávali svoju hlavnú podnikateľskú činnosť v štyroch sektoroch: obchodné služby, stavebníctvo, obchod a priemysel. **Medziročný pokles počtu MSP na Slovensku sa prejavil vo väčšine hlavných odvetví hospodárstva SR** (tabuľka 2).

Najvýraznejší pokles bol zaznamenaný v pôdohospodárstve (o 2,4 %) a v ubytovaní a stravovaní (o 1,7 %).

Positívny trend mierneho nárastu počtu MSP bol dosiahnutý v odvetví v ostatných služieb (o 1,3 %), v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (o 1,1 %) a v stavebníctve (o 0,3 %).

Tab. č. 2: Početnosť malých a stredných podnikov podľa odvetvového členenia

Odvetvie SK NACE	2022	2023	Medziročná zmena	
			Abs.	Index
pôdohospodárstvo	25 246	24 645	-601 ↓	97,6
priemysel	90 128	89 258	-870 ↓	99,0
stavebníctvo	129 490	129 847	357 ↑	100,3
obchod	102 733	101 383	-1 350 ↓	98,7
ubytovanie a stravovanie	20 903	20 548	-355 ↓	98,3
doprava, informácie	60 395	61 048	653 ↑	101,1
obchodné služby	188 048	186 319	-1 729 ↓	99,1
ostatné služby	53 218	53 890	672 ↑	101,3
Spolu	670 161	666 938	-3 223 ↓	99,5

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

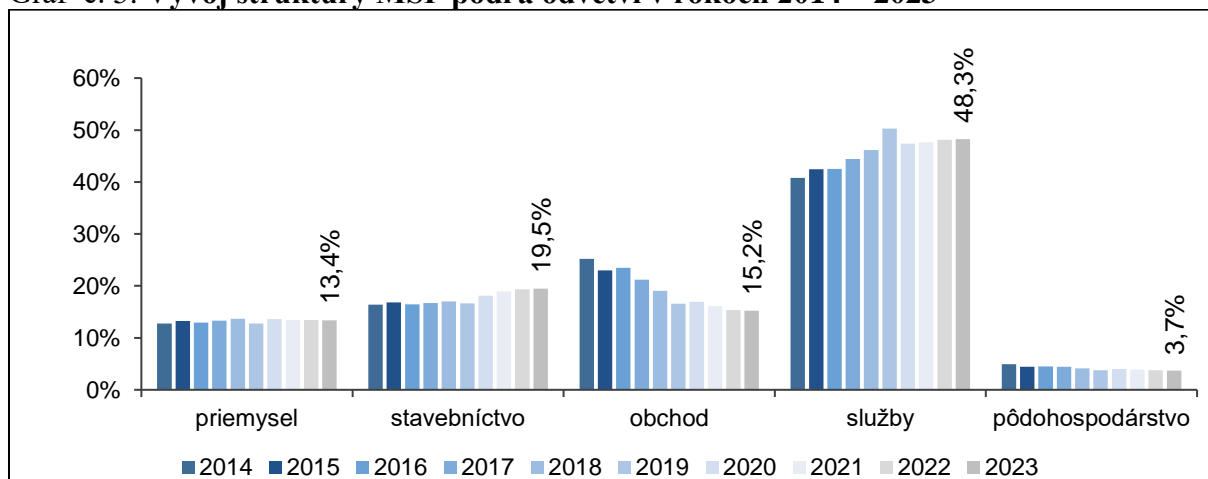
Z analýzy časových radov vyplýva, že vývoj štruktúry MSP podľa odvetví pokračoval aj v roku 2023 v súlade s dlhodobými vývojovými tendenciami. V časovom horizonte uplynulých desiatich rokov dochádza k najdynamickejším zmenám v zastúpení odvetví obchodu a služieb na celkovom počte MSP. **V odvetvovej štruktúre MSP sa postupne zvyšuje zastúpenie služieb.** Od roku 2014 sa podiel služieb zvýšil o 7,4 p. b., pričom v roku 2023 dosiahol nové maximum na úrovni 48,3 %. Za nárastom podielu odvetvia služieb stojí hlavne vysoká početnosť MSP v odvetví obchodných služieb. Naopak, ako už bolo spomenuté v predchádzajúcej časti, v prípade zastúpenia odvetvia obchodu bol v roku 2023 preukázaný ďalší pokles. **Od roku 2014 sa tak podiel MSP vykonávajúcich svoju hlavnú činnosť podnikania v obchode znížil o 10,0 p. b.** MSP pôsobiace v oblasti obchodu dosahujú najnižšiu ziskovosť, ako aj rentabilitu³ zo všetkých odvetví. Aj táto skutočnosť sa môže podpisovať pod klesajúci záujem o podnikanie v tomto sektore.

Vývoj zastúpenia odvetvia priemyslu, stavebníctva a pôdohospodárstva vykazuje v posledných rokoch stabilný charakter s miernym nárastom stavebníctva počas posledných rokov. Naopak, zastúpenie pôdohospodárstva sa v rovnakom období mierne znížilo.

³ Zdroj: Analýza ukazovateľov finančnej výkonnosti MSP.

Zdroj: <https://monitoringmsp.sk/2024/05/27/analyticke-a-statisticke-vystupy-pravidelne/>

Graf č. 5: Vývoj štruktúry MSP podľa odvetví v rokoch 2014 – 2023

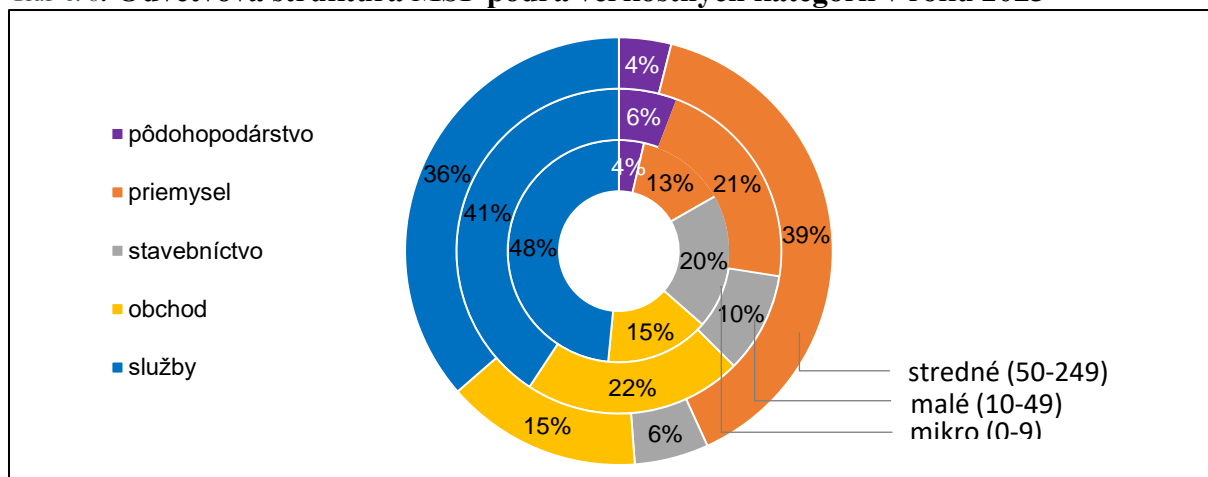

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Podrobnejší pohľad na odvetvovú štruktúru MSP podľa veľkostných kategórií podnikov je znázornený na grafe č. 6. **Odvetvová štruktúra MSP je v rámci jednotlivých veľkostných kategórií značne diferencovaná.** Z výsledkov zároveň možno pozorovať základné charakteristiky:

- s rastúcou veľkostnou kategóriou podnikov sa zvyšuje zastúpenie odvetvia priemyslu (priemysel tvorí v prípade stredných podnikov s 50 až 249 zamestnancami až 39 %);
- s klesajúcou veľkostnou kategóriou MSP sa naopak, zvyšuje zastúpenie služieb a stavebníctva (podiel služieb medzi mikropodnikmi tvoril takmer polovicu – 48 %);
- zastúpenie pôdohospodárstva je približne rovnaké (4 % až 6 %) vo všetkých veľkostných kategóriách.

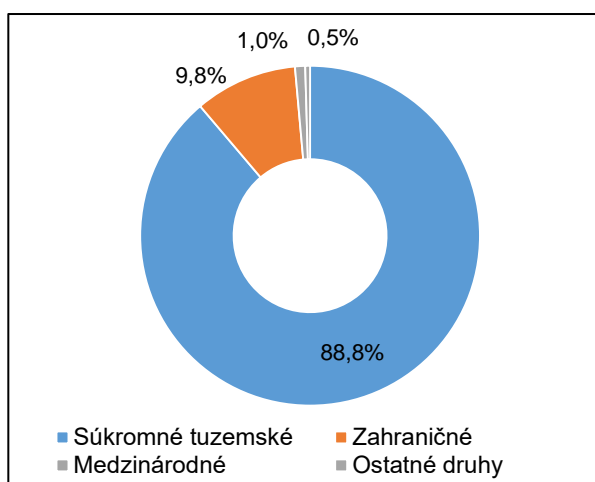
Graf č. 6: Odvetvová štruktúra MSP podľa veľkostných kategórií v roku 2023

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Z pohľadu vlastníckej štruktúry malých a stredných podnikov zastáva dominantné postavenie súkromné tuzemské vlastníctvo. Až takmer **90,0 % všetkých aktívnych MSP na Slovensku bolo v roku 2023 v súkromnom tuzemskom vlastníctve.** V absolútnom vyjadrení to činí 592 238 subjektov. Druhé najväčšie zastúpenie (9,8 %, resp. 65 201 subjektov) majú malé a stredné podniky so zahraničným vlastníctvom.

Graf č. 7: Vlastnícká štruktúra MSP v roku 2023

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Vo vlastníckej štruktúre dosahujú dlhodobo nižší podiel MSP s medzinárodným vlastníctvom, ktorý v roku 2023 dosiahol len 1,0 %, resp. 6 437 subjektov. Ostatné druhy vlastníctva (ako napr. družstevné, štátne, vlastníctvo územnej samosprávy, alebo vlastníctvo združení, politických strán a cirkví) tvoria spolu 0,5 %. Z časovej perspektívy vykazuje vlastnícká štruktúra MSP stabilné rozdelenie. Počas uplynulej dekády však kontinuálne **rastie zastúpenie zahraničného vlastníctva** malých a stredných podnikov, pričom len od roku 2019 o 4,6 p. b. V rovnakom období zároveň poklesol podiel MSP so súkromným tuzemským vlastníctvom o 4,2 p. b.

Porovnanie s krajinami EÚ

Veľkostná štruktúra podnikateľského sektora na Slovensku vykazuje v základných znakoch určitú mieru podobnosti s veľkostnou štruktúrou podnikov v celej EÚ. **Typickou črtou Slovenska v tomto kontexte je vyššie zastúpenie mikropodnikov**, čo dokumentujú ukazovatele prezentované v nasledujúcej časti.

Základné porovnanie veľkostnej štruktúry podnikateľského sektora v Slovenskej republike a v krajinách EÚ – 27 sumarizuje tabuľka č. 3. **Z údajov Eurostatu⁴ vyplýva, že z približne 31,9 milióna podnikateľských subjektov v nefinančnej podnikovej ekonomike EÚ-27 tvorili malé a stredné podniky 99,8 %**. Zastúpenie mikropodnikov dosiahlo 94,1 %, malých podnikov 4,9 % a stredných podnikov 0,8 %. Podľa rovnakého zdroja Slovensku pôsobilo v tom istom roku 609 243 podnikateľských subjektov, pričom MSP tvorili 99,9 %.

Tab. č. 3: Veľkostná štruktúra podnikateľského sektora v SR a EÚ v roku 2022

		Veľkostná kategória podniku					Spolu
		Mikro (0-9)	Malý (10-49)	Stredný (50-249)	Veľký (250 +)	MSP	
EÚ-27	Počet podnikateľských subjektov v nefinančnej podnikovej ekonomike	30 119 467	1 578 954	246 577	52 704	31 944 998	31 997 702
	Podiel na počte podnikateľských subjektov	94,1%	4,9%	0,8%	0,2%	99,8%	100,0%
Slovensko	Počet podnikateľských subjektov v nefinančnej podnikovej ekonomike	593 771	12 848	2 624	657	609 243	609 900
	Podiel na počte podnikateľských subjektov	97,4%	2,1%	0,4%	0,1%	99,9%	100,0%

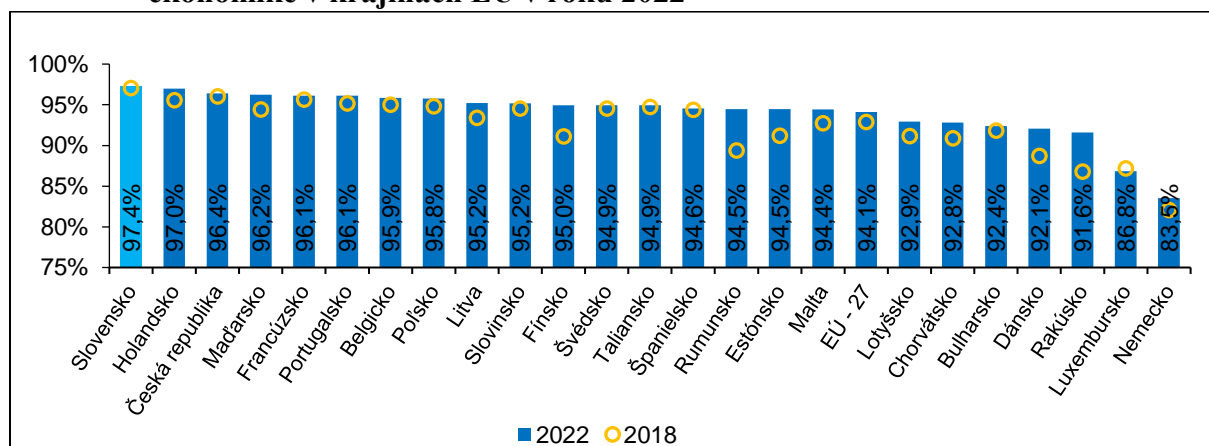
Zdroj: Eurostat. V údajoch sú započítané subjekty pôsobiace v odvetviach, ktoré pokrývajú sekcie SK NACE B až N, P až R a divíziu 95 a 96. V čase spracovania materiálu boli údaje aktualizované za rok 2022.

⁴ Z dôvodu dostupnosti údajov, ktoré publikuje Eurostat, sú v tabuľke č. 3 prezentované najaktuálnejšie údaje za rok 2020. Tieto údaje vykazujú v porovnaní s údajmi ŠÚ SR určitý nesúlad, ktorý vyplýva z uplatnenia inej metodiky. Výsledky sú zostavené podľa metodiky Eurostatu pre *Structural business statistics* a pokrývajú odvetvia nefinančnej podnikovej ekonomiky.

Významné postavenie kategórie mikropodnikov na Slovensku potvrdzuje ich podiel na úrovni 97,4 %. Tento podiel je o 3,2 percentuálneho bodu vyšší ako v celej EÚ. **V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ dosiahlo Slovensko najvyšší podiel mikropodnikov na celkovom počte podnikateľských subjektov** v odvetviach nefinančnej podnikovej ekonomiky. Vysoké zastúpenie mikropodnikov môže súvisieť s neochotou firiem zvyšovať počet pracovných miest z dôvodu reštriktívnych postupov pri prijímaní nových zamestnancov a pretrvávajúceho vysokého odvodového zaťaženia.

Nadpriemerné zastúpenie mikropodnikov je typické aj pre ostatné postsocialistické krajiny strednej Európy. Česká republika dosiahla tretie najvyššie zastúpenie firiem s 0 až 9 zamestnancami (96,4 %). Maďarsko a Poľsko sa medzi členskými krajinami EÚ umiestnili na štvrtom a siedmom mieste, s podielom mikropodnikov na úrovni 96,2 % a 95,8 %.

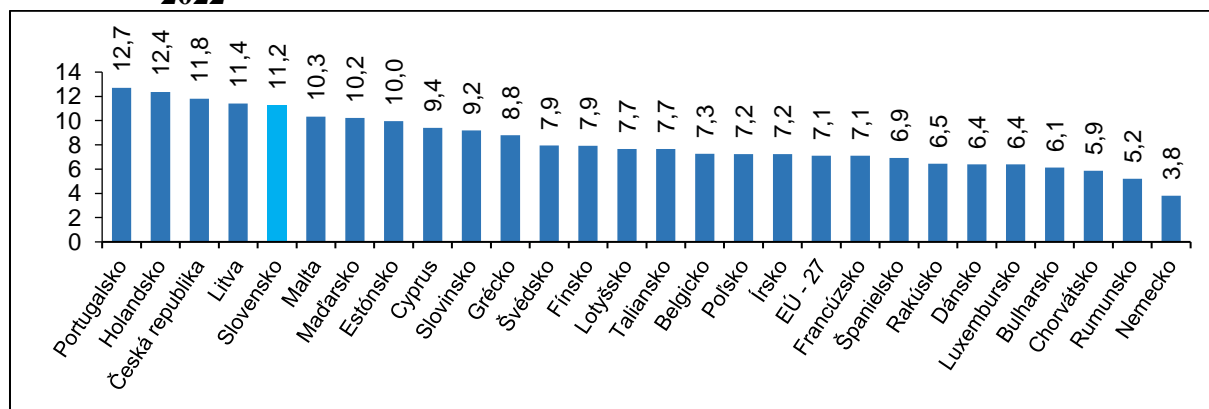
Graf č. 8: Podiel mikropodnikov na celkovom počte podnikov v nefinančnej podnikovej ekonomike v krajinách EÚ v roku 2022

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu. Pozn.: do porovnania nevstupuje Írsko, Grécko a Cyprus, pre ktoré neboli za sledované obdobie dostupné údaje.

Z údajov Eurostatu vyplýva, že v roku 2022 pripadalo na Slovensku približne 11 malých a stredných podnikov na 100 obyvateľov, zatiaľ čo v krajinách EÚ-27 to bolo v priemere len 7,1. Slovensko sa v uvedenom porovnaní dlhodobo umiestňuje medzi krajinami s najvyšším počtom malých a stredných podnikov v pomere k celkovému počtu obyvateľov. Najvyšší pomer MSP na 100 obyvateľov bol evidovaný v Portugalsku, Holandsku a Českej republike. Na opačnej strane rebríčka porovnávaných krajín sa umiestnilo Rumunsko (5,2) a Nemecko (3,8).

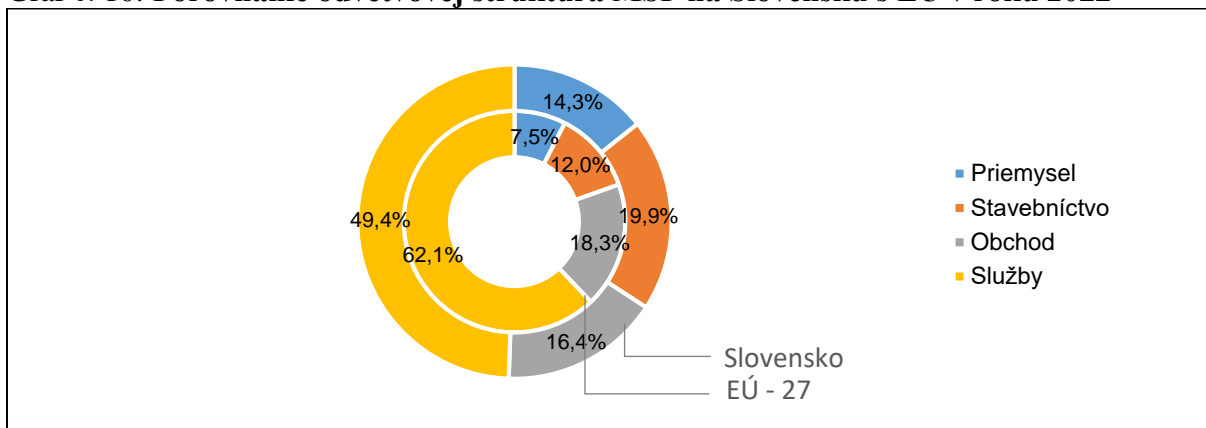
Graf č. 9: Počet malých a stredných podnikov na 100 obyvateľov v krajinách EÚ v roku 2022

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu. Pozn.: do porovnania nevstupuje Írsko, Grécko a Cyprus, pre ktoré neboli za sledované obdobie dostupné údaje.

Odvetvová štruktúra malých a stredných podnikov na Slovensku sa v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ značne líši. Rozdiely sú prezentované na grafe č. 10. Podľa údajov Eurostatu sú medzi MSP na Slovensku významnejšie zastúpené odvetvia ako priemysel a stavebníctvo. Rozdiel v porovnaní s priemerom EÚ sa v oboch prípadoch pohyboval približne na úrovni ako 7 p. b. Naopak, medzi MSP na Slovensku má nižšie zastúpenie hlavne odvetvie služieb (o 12,7 p. b.).

Graf č. 10: Porovnanie odvetvovej štruktúra MSP na Slovensku s EÚ v roku 2022

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu

Počet malých a stredných podnikateľov sa v roku 2023 znížil o 0,5 % na 666 938 subjektov. Pokles počtu MSP bol zaznamenaný prvýkrát od roku 2018.

Z hľadiska veľkostných kategórií podnikov došlo k poklesu početnosti v skupine mikropodnikov s 0-9 zamestnancami (o 0,5 %) a stredných podnikov (o 0,6 %). Nárast zaznamenala početnosť malých podnikov. Pokles počtu aktívnych MSP sa negatívne prejavil aj na miere podnikateľskej aktivity MSP, ktorá sa znížila o 0,6 p. b. na 24,1 %. Z uvedeného vyplýva, že na 100 ekonomicky aktívnych obyvateľov Slovenska pripadá približne 24 aktívnych MSP.

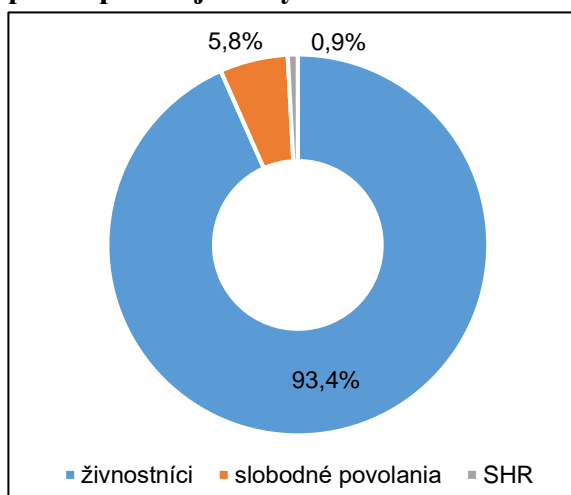
Slovensko podľa údajov Eurostatu dosahuje najvyšší podiel mikropodnikov na celkovom počte podnikateľských subjektov v odvetviach nefinančnej podnikovej ekonomiky v EÚ. Vysoké zastúpenie mikropodnikov môže súvisieť s neochotou firiem zvyšovať počet pracovných miest z dôvodu reštriktívnych postupov pri prijímaní nových zamestnancov a pretrvávajúceho vysokého odvodového zaťaženia. Zároveň, na 100 obyvateľov Slovenska pripadá 11,2 malých a stredných podnikov, čím sa Slovensko radí medzi krajinami s najvyšším počtom malých a stredných podnikov v pomere k celkovému počtu obyvateľov.

Aj v roku 2023 sa na Slovensku zvýšil podiel fyzických osôb – podnikateľov na celkovom počte aktívnych malých a stredných podnikov, a to na 60,5 %. V odvetvovej štruktúre MSP na Slovensku prevládajú firmy pôsobiace v obchodných službách (27,9 %), druhým najpočetnejším zastúpeným odvetvím je stavebníctvo (19,5 %) a tretím je obchod (15,2 %). Medziročný pokles počtu MSP na Slovensku sa prejavil vo väčšine hlavných odvetví hospodárstva. Najvýraznejší pokles bol zaznamenaný v pôdohospodárstve (o 2,4 %) a v ubytovaní a stravovaní (o 1,7 %). Naopak, pozitívny trend mierneho nárastu počtu MSP bol dosiahnutý v odvetví v ostatných službách (o 1,3 %), v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (o 1,1 %) a v stavebníctve (o 0,3 %).

2.1 Fyzické osoby – podnikatelia

Fyzické osoby – podnikatelia tvorili v roku 2023 viac ako polovicu (60,5 %) z celkového počtu aktívnych malých a stredných podnikov na Slovensku. Do tejto kategórie patria živnostníci, osoby vykonávajúce slobodné povolania a samostatne hospodáriaci roľníci.

Graf č. 11: Štruktúra FO – podnikateľov podľa právnej formy v roku 2023

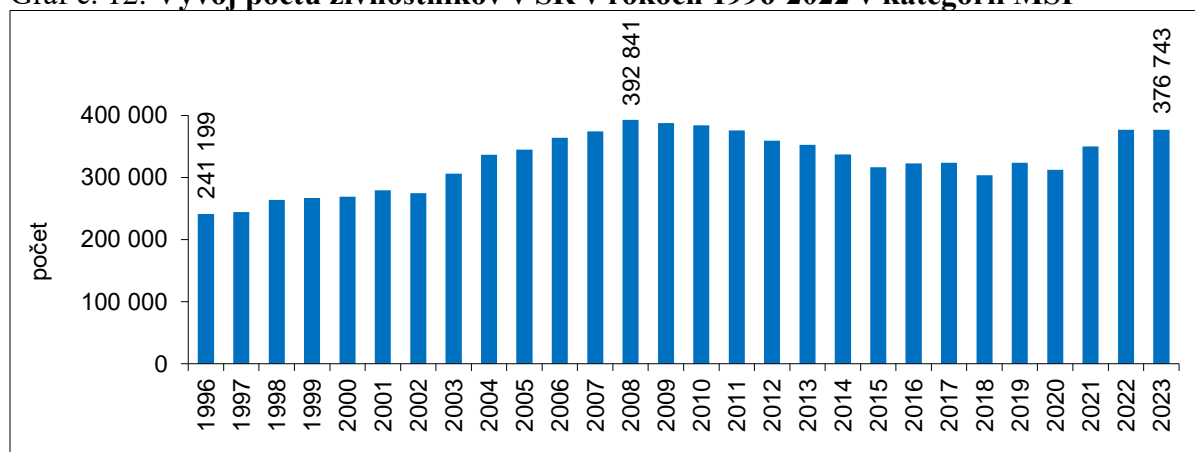
Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

V skupine MSP podnikajúcich ako fyzické osoby – podnikatelia, majú živnostníci dlhodobo dominantné postavenie. V roku 2023 tvorili 93,4 %, čo v absolútnom vyjadrení predstavuje 376 743 živnostníkov⁵.

Osoby podnikajúce formou slobodných povolaní tvorili 5,8 % (alebo v absolútnych hodnotách 23 340). Aj v roku 2023 boli najmenej zastúpenou právnou formou samostatne hospodáriaci roľníci (SHR) s podielom len 0,9 % z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov na Slovensku. Absolútny počet SHR dosiahol 3 435.

Počet fyzických osôb – podnikateľov sa medziročne mierne znížil o 0,2 %. Žiadna z právnych foriem fyzických osôb – podnikateľov nezaznamenala nárast. Počet živnostníkov (376 743) zostal na približne rovnakej úrovni ako v roku 2022. V prípade slobodných povolaní bol zaznamenaný medziročný pokles o 1,2 %. Počet samostatne hospodáriacich roľníkov sa znížil o 4,8 %.

Graf č. 12: Vývoj počtu živnostníkov v SR v rokoch 1996-2022 v kategórii MSP

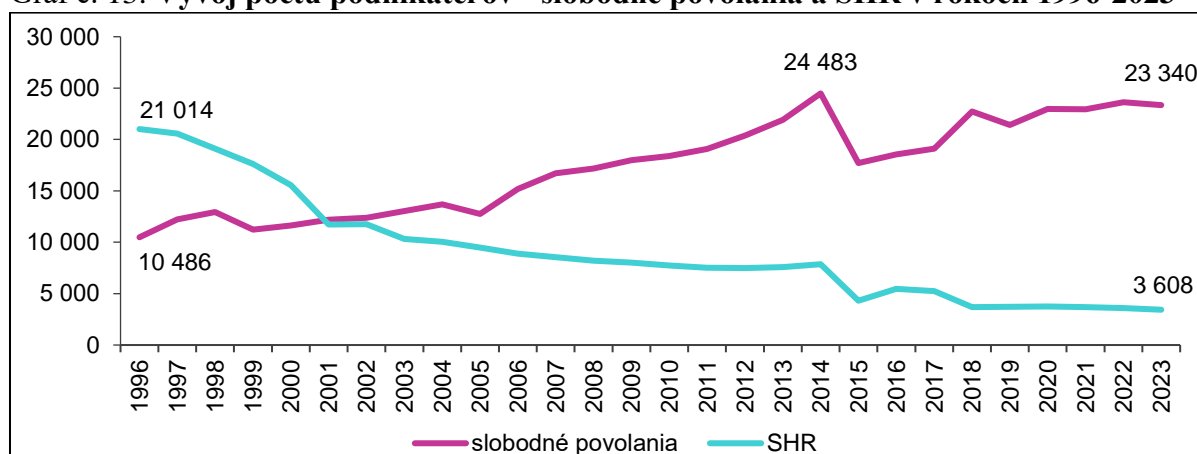
Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA. Údaje prezentujú počet živnostníkov v kategórii MSP. V roku 2023 boli evidovaní dvaja živnostníci spadajúci medzi veľké subjekty s 250 a viac zamestnancami.

⁵ Celkový počet zahŕňa aj živnostníkov, ktorých činnosť mala podobu závislej práce. Na konci roka 2023 ich bolo podľa VZPS ŠÚ SR približne 121,3 tisíc.

Slobodné povolanie možno charakterizovať ako špecifickú oblasť podnikania, pretože na výkon profesijných činností sa vyžaduje splnenie požiadaviek na vzdelanie, potrebnú prax, zloženie odborných skúšok, pri niektorých povolaniach aj členstvo v komore. Aj tento faktor je dôvodom **nižšieho zastúpenia MSP podnikajúcich v právnej forme slobodné povolanie**. Medziročne sa počet slobodných povolaní znížil o 295 subjektov na 23 340. Aj napriek dosiahnutému poklesu, počet osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach z dlhodobého hľadiska rastie. Od roku 2015 sa ich počet zvýšil o takmer jednu tretinu.

Graf č. 13 prezentuje odlišný vývoj početnosti ďalšej právnej formy – **samostatne hospodáriacich roľníkov (SHR)**. Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch, aj v roku 2023 sa počet podnikateľov v tejto právnej forme mierne znížil. Medziročne klesol o 173 subjektov na 3 608. Vzhľadom na prudký medziročný pokles počtu SHR v roku 2018 (o 30,0 %) spôsobený deaktiváciou aktívnych SHR v Registri organizácií, môže vývoj z uplynulých troch rokov indikovať stabilizáciu počtu SHR na Slovensku. No vzhľadom na dlhodobý trend poklesu početnosti SHR a nedostatočnej podpory malých farmárov, možno v budúcnosti na Slovensku očakávať ich ďalšie znižovanie. Za poslednú dekádu sa ich počet znížil o viac ako polovicu.

Graf č. 13: Vývoj počtu podnikateľov - slobodné povolania a SHR v rokoch 1996-2023

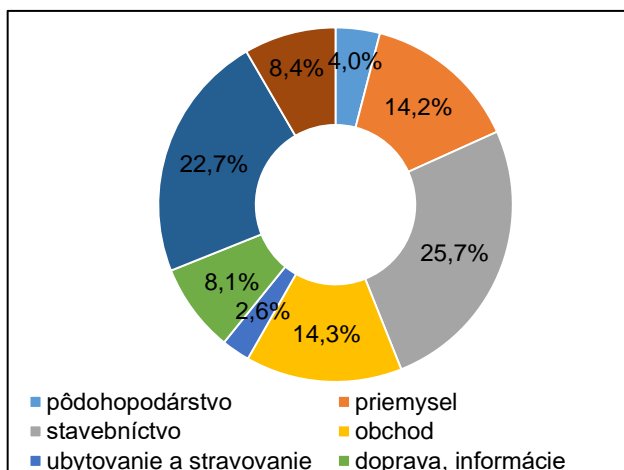
Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov (404 232) bolo podľa počtu zamestnancov až 99,8 % v kategórii mikropodnikateľov (0-9, vrátane podnikateľov s nezisteným počtom zamestnancov) a 0,2 % v kategórii malých podnikateľov (10-49). Kategória mikro podnikateľov bola zároveň dominantne zastúpená vo všetkých vyššie uvedených právnych formách v rámci FO – podnikateľov.

Odvetvová štruktúra fyzických osôb - podnikateľov

V štruktúre fyzických osôb – podnikateľov podľa odvetví tvoria dôležitú časť štyri sektory. **Jedna štvrtina (25,7 %; resp. 103 697) aktívnych fyzických osôb - podnikateľov vykonávala svoju hlavnú činnosť v oblasti stavebníctva.**

Graf č. 14: Odvetvová štruktúra fyzických osôb – podnikateľov v roku 2023

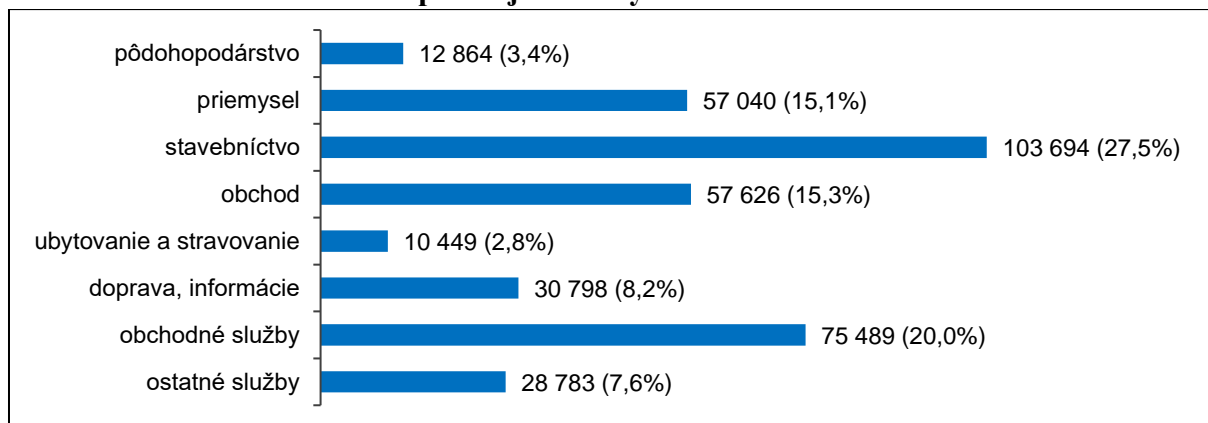

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

podnikalo v sektore ostatných služieb (sekcia SK NACE P až S) len 8,4 % (33 863) zo všetkých FO – podnikateľov. V doprave, informačných a komunikačných činnostiach (sekcia SK NACE H, J) 8,1 % (32 713), v pôdohospodárstve 4,0 % (16 302) a v ubytovaní a stravovaní to bolo 2,6 % (10 449).

Odvetvová štruktúra živnostníkov odráža štruktúru všetkých fyzických osôb – podnikateľov. Stavebníctvo má medzi živnostníkmi ešte výraznejšiu pozíciu s podielom 27,5 %. V roku 2023 podnikal každý piaty živnostník v obchodných službách (sekcie SK NACE K až N), čo predstavuje 20,0 %. Významnejšie zastúpenie dosahovalo aj odvetvie obchodu s 15,3 % a priemysel s 15,1 %. S výraznejším odstupom nasledujú živnostníci podnikajúci v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (sekcia SK NACE H, J) 8,2 % a v odvetví ostatných služieb (sekcia SK NACE P až S) s podielom 7,6 %. Najnižšie zastúpenie dosahovali odvetvia pôdohospodárstvo s 3,4 % a ubytovanie a stravovanie s podielom 2,8 %.

Graf č. 15: Počet živnostníkov podľa jednotlivých odvetví v roku 2023

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

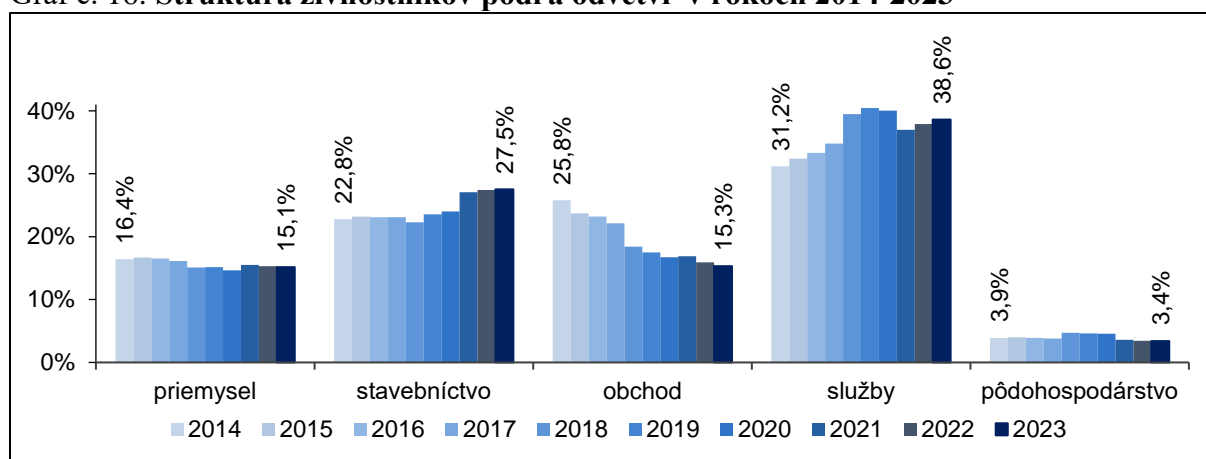
Viac ako jedna pätina (22,7 %, resp. 91 472) FO – podnikateľov pôsobilo v odvetví obchodných služieb. Tretím najpočetnejším zastúpeným odvetvím bol v roku 2023 obchod, kde pôsobilo 14,3 % (57 675) fyzických osôb - podnikateľov. Skupinu najpočetnejšie zastúpených odvetví uzatvára s podielom 14,2 % (57 347) priemysel. V uvedených odvetviach vykonávalo svoju hlavnú činnosť podnikania viac ako tri štvrtiny (76,9 %) všetkých aktívnych fyzických osôb – podnikateľov na Slovensku.

Záujem FO – podnikateľov o podnikanie v ostatných odvetviach je podstatne nižší. Na konci roka 2023

Medziročný pokles počtu živnostníkov bol zaznamenaný v polovici odvetví, vrátane pôdohospodárstva, priemyslu, obchodu, ubytovania a stravovania. Mierny nárast bol evidovaný v doprave, informačných a komunikačných činnostiach, ako aj v obchodných a ostatných službách. V stavebníctve počet živnostníkov zostal takmer nezmenený.

Pohľad na vývoj odvetvovej štruktúry živnostníkov počas uplynulých desiatich rokov prezentuje graf č. 16. Na základe analýzy dlhších časových radov možno sledovať **tri základné vývojové tendencie v štruktúre živnostníkov** podľa sledovaných odvetví. **Medzi živnostníkmi sa zvyšuje zastúpenie služieb** (započítané: ubytovanie a stravovanie, doprava a informácie, obchodné služby a ostatné služby). Výnimku predstavuje rok 2021 s poklesom podielu zastúpenia služieb na úkor nárastu podielu stavebníctva. Nárast podielu odvetvia stavebníctva na ostatných odvetviach **sa medzi živnostníkmi v roku 2023 zastavil**. Naopak, v štruktúre živnostníkov **dochádza každoročne, s výnimkou roka 2021, k znižovaniu zastúpenia obchodu**. Zastúpenie odvetví priemyslu a pôdohospodárstva možno charakterizovať ako stabilné bez významnejších zmien.

Graf č. 16: Štruktúra živnostníkov podľa odvetví v rokoch 2014-2023

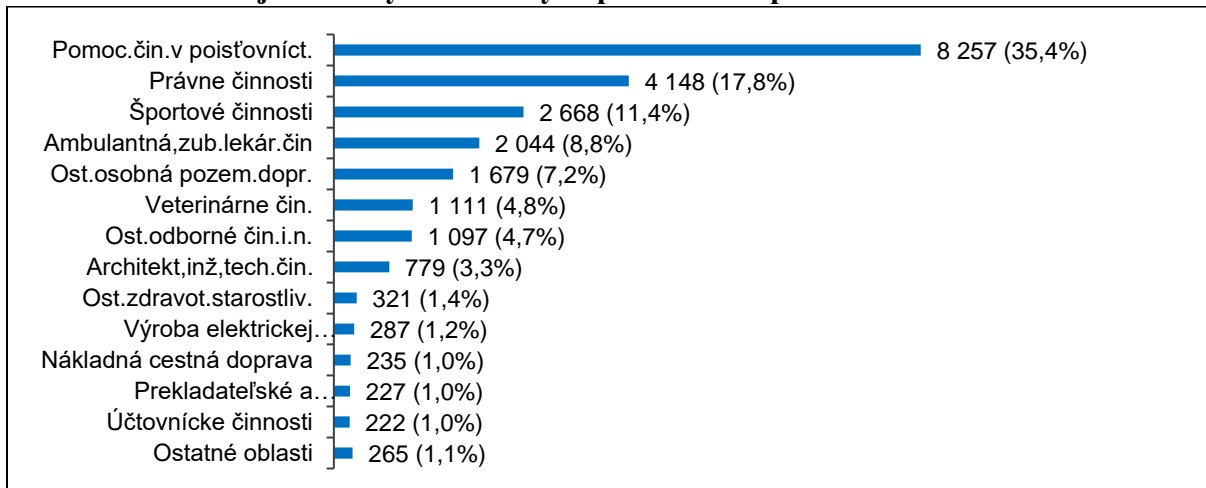
Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Z osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach v roku 2023 pôsobili **traja z desiatich (35,4 %) v oblasti pomocných činností v poisťovníctve a v dôchodkovom zabezpečení**, kde sú zastúpené najmä činnosti poisťovacích agentov a maklérov.

Dôležitú oblasť predstavujú aj **právne služby**, v ktorých pôsobí takmer jedna pätina podnikateľov podnikajúcich v právnej forme slobodné povolania (17,8 %). Desatina slobodných povolani pôsobí v oblasti športových činností. Takmer každý desiaty podnikateľ (8,8) % vykonáva **ambulantnú a zubnú lekársku činnosť**. S podielom nad úroveň 7,0 % si udržiava stabilné postavenie odvetvie ostatnej pozemnej dopravy (7,2 % v roku 2023). Zastúpenie ďalších oblastí nepresiahlo úroveň piatich percent. Patria sem napríklad: architektonické a inžinierske činnosti; veterinárne činnosti; ostatné odborné, vedecké a technické činnosti; účtovnícke činnosti; alebo pomocné činnosti finančných služieb okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia.

Počet slobodných povolání medziročne **najviac poklesol v oblasti pomocných činností v poisťovníctve a dôchodkovom zabezpečení**, a to o 914 subjektov. Naopak, rast zaznamenali najmä osoby podnikajúce v športových činnostiach, kde pribudlo 348 subjektov.

Graf č.17: Podnikajúce osoby v slobodných povolaniach podľa odvetví v roku 2023

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

V roku 2023 tvorili fyzické osoby – podnikatelia viac ako polovicu (60,5 %) z celkového počtu aktívnych malých a stredných podnikov na Slovensku. Medzi nimi dominujú živnostníci, ktorí predstavovali 93,4 % tejto kategórie, čo v absolútnom vyjadrení znamená 376 743 subjektov. Osoby podnikajúce ako slobodné povolania tvorili 5,8 % a podiel SHR bol 0,9 %.

Počet fyzických osôb – podnikateľov sa medziročne mierne znížil o 0,2 %. Žiadna z právnych foriem fyzických osôb – podnikateľov nezaznamenala nárast. Počet živnostníkov (376 743) zostal na približne rovnakej úrovni ako v roku 2022. V prípade slobodných povolání bol zaznamenaný medziročný pokles o 1,2 % a SHR o 4,8 %.

Najvýznamnejším odvetvím pre fyzických osôb – podnikateľov bolo stavebníctvo s podielom 25,7 % a obchodné služby s 22,7 %. Medziročný pokles počtu živnostníkov bol zaznamenaný v polovici odvetví, vrátane pôdohospodárstva, priemyslu, obchodu, ubytovania a stravovania. Mierny nárast bol evidovaný v doprave, informačných a komunikačných činnostiach, ako aj v obchodných a ostatných službách. V stavebníctve počet živnostníkov zostal takmer nezmenený.

2.2 Právnické osoby – podniky

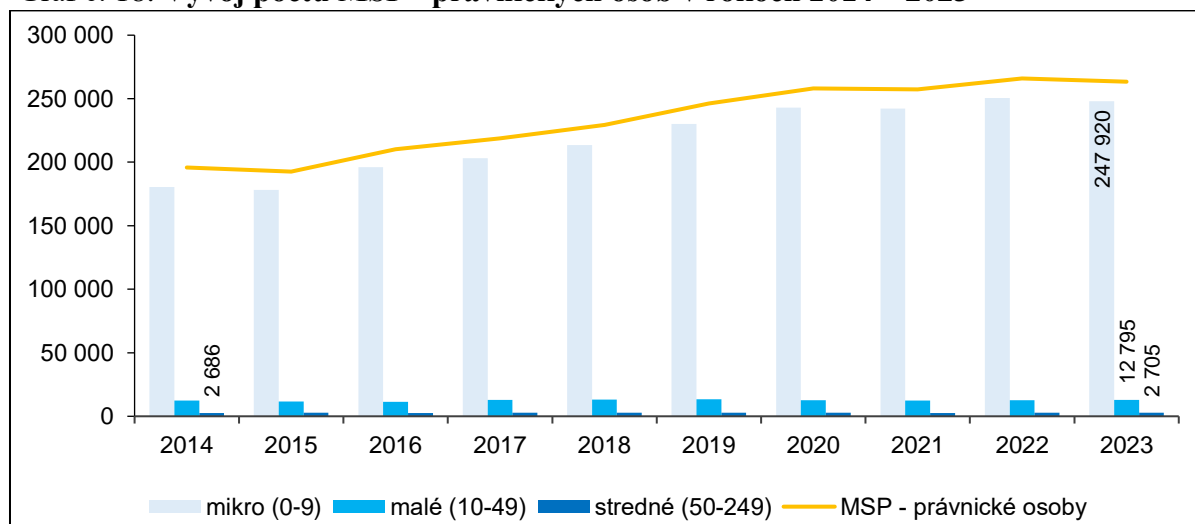
Podľa údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR bolo k 31. decembru 2023 na Slovensku registrovaných 302 969 aktívnych právnických osôb, vrátane podnikov a neziskových inštitúcií. Z tohto počtu bolo 264 086 podnikov. **Malé a stredné podniky tvorili celkovo 99,7 % z celkového počtu podnikov – právnických osôb**, resp. 263 420 v absolútnom vyjadrení.

V štruktúre podnikov – právnických osôb podľa veľkostných kategórií majú dlhodobu dominantnú postavenie mikropodniky s 0 až 9 zamestnancami (vrátane podnikov s nezisteným počtom zamestnancov). V roku 2023 tvorili až 93,9 % z celkového počtu aktívnych podnikov. Podiel malých podnikov (10 až 49 zamestnancov) predstavoval 4,8 %, zatiaľ čo stredné podniky (50 až 249 zamestnancov) tvorili len 1,0 %. Najmenší podiel mali veľké podniky s 250 a viac zamestnancami, ktoré tvorili iba 0,3 % z celkového počtu.

Počas uplynulej dekády sa počet evidovaných aktívnych malých a stredných podnikov (MSP) na Slovensku zvyšoval. Vývoj od roku 2014 je znázornený na grafe č. 19. **V roku 2023 sa však počet MSP – právnických osôb po predchádzajúcom náraste medziročne znížil o 0,9 %**, čo predstavuje pokles o 2 509 subjektov.

Rastúci počet podnikateľských subjektov bol zaznamenaný len vo veľkostnej kategórii malých podnikov, kde počet vzrástol o 1,1 %. Naopak, počet mikropodnikov a stredných podnikov klesol o 1,0 %, resp. 0,5 %. Počet veľkých podnikov narástol.

Graf č. 18: Vývoj počtu MSP - právnických osôb v rokoch 2014 – 2023

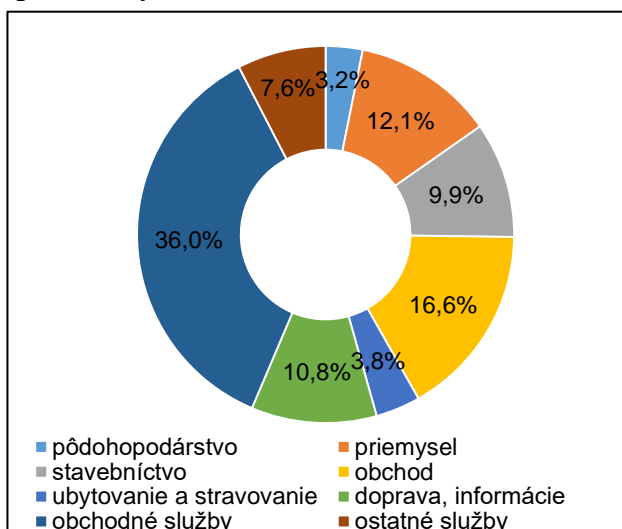

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Odvetvová štruktúra malých a stredných podnikov – právnických osôb

Podľa klasifikácie SK NACE je najviac zastúpeným odvetvím obchodné služby (sekcia K až N). V roku 2023 v tomto odvetví pôsobilo 94 847 podnikov, čo predstavuje viac ako jednu tretinu (36,0 %). Druhým najpočetnejšie zastúpeným odvetvím je obchod, ktorý s 43 708 podnikmi tvorí 16,6 %. Nasledujú ďalšie odvetvia, ako: priemysel (12,1 %; 31 911), doprava, informačné a komunikačné činnosti (10,8 %; 28 335) a stavebníctvo (9,9 %; 26 150). V ostatných službách (sekcia SK NACE O až S) pôsobilo spolu 20 027 podnikov, čo predstavuje 7,6 %. Najmenej právnických osôb podnikalo v pôdohospodárstve (3,2 %; resp. 8 343) a v odvetví ubytovanie a stravovanie (3,8 %; resp. 10 099).

Graf č. 19: Odvetvová štruktúra MSP – právnických osôb v roku 2023

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

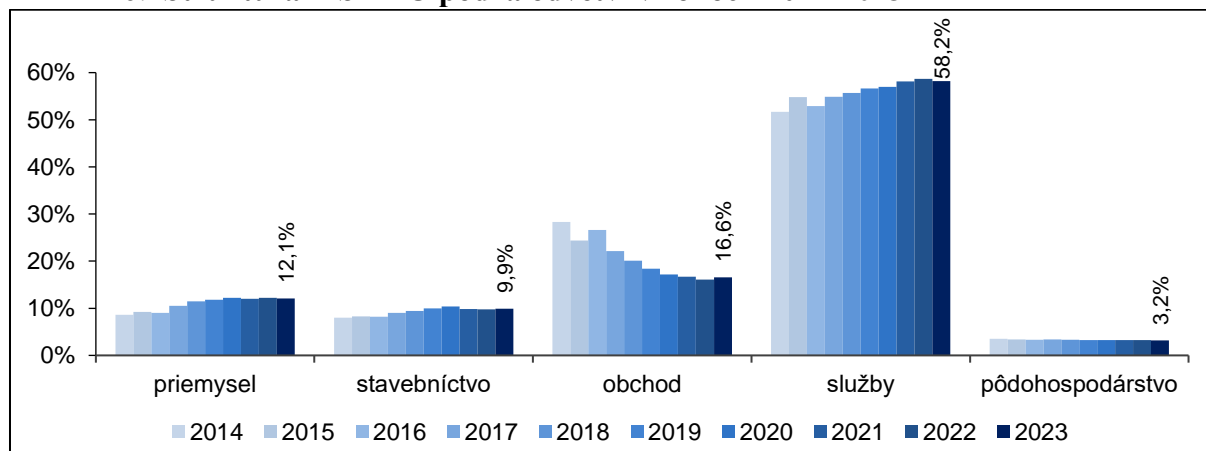
charakteristik: 1) rastúce zastúpenie odvetvia služieb; 2) postupný pokles zastúpenia obchodu; 3) menej dynamický vývoj v odvetviach stavebníctvo a priemysel a 4) stabilná pozícia pôdohospodárstva.

Počet firiem registrovaných ako MSP – právnických osôb sa medziročne znížil vo väčšine odvetví. Najvýraznejší pokles bol zaznamenaný v sektore obchodných služieb, kde došlo k zníženiu o 3,3 %.

Nárast MSP – právnických osôb bol po predchádzajúcom poklese zaznamenaný v obchode (o 2,1 %), ale aj v doprave, informačných a komunikačných činnostiach a stavebníctve.

Vývoj odvetvovej štruktúry MSP – právnických osôb počas uplynulých desiatich rokov (znázornený na grafe č. 21) možno zjednodušene prezentovať prostredníctvom troch základných

Graf č. 20: Štruktúra MSP-PO podľa odvetví v rokoch 2014-2023

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

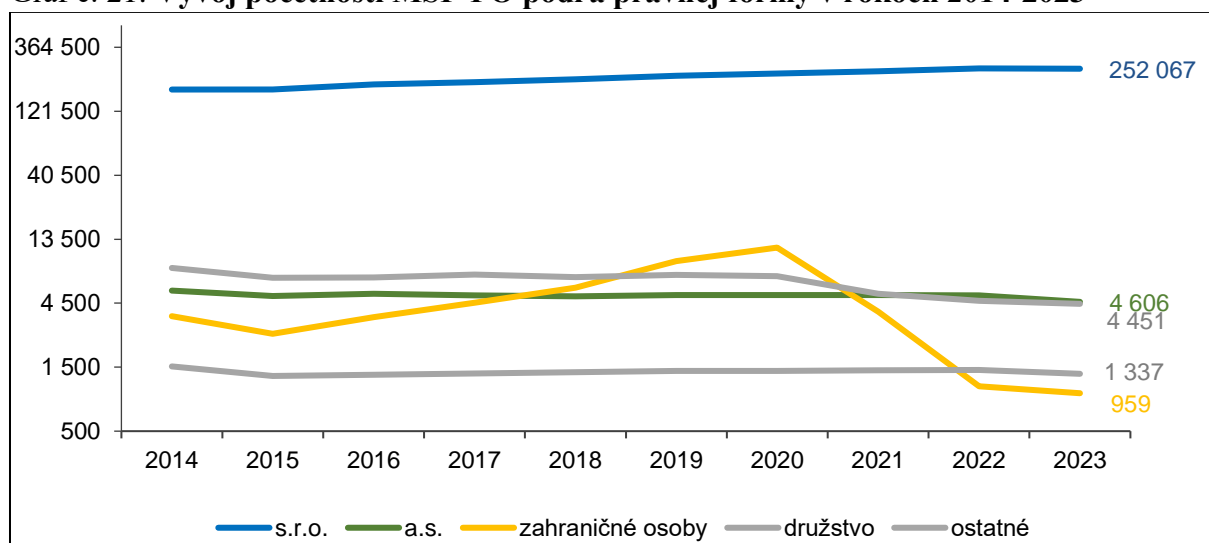
Štruktúra malých a stredných podnikov - právnických osôb podľa právnej formy a druhu vlastníctva

Z hľadiska právnych foriem MSP – právnických osôb, sú dlhodobo **najpočetnejšie zastúpené spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré v roku 2023 tvorili 95,7 %** z celkového počtu. Druhou najväčšou skupinou boli akciové spoločnosti, avšak ich podiel na celkovom počte MSP – právnických osôb bol iba 1,7 %. Podnikateľskú činnosť v rámci právnej formy družstvo vykonávalo 0,5 % zo všetkých aktívnych MSP – právnických osôb. Podiel zahraničných osôb dosiahol 0,4 %. Ostatné právne formy patriace do skupiny MSP – právnické osoby spolu tvorili 1,7 %.

Postupný nárast počtu aktívnych MSP – právnických osôb na Slovensku v minulosti poháňali najmä spoločnosti s ručením obmedzeným (s.r.o.). Ich vývoj od roku 2013 je zobrazený na grafe č. 22. Medzi rokmi 2014 a 2023 sa počet s.r.o. zvýšil o 43 % na 252 067 subjektov. **V roku 2023 sa však počet MSP – právnických osôb po predchádzajúcom dlhodobom náraste medziročne znížil o 0,6 %.**

V uplynulých rokoch sa dynamicky zvyšoval aj počet zahraničných osôb. Zmena nastala práve v roku 2021. **Hlavnou príčinou medziročného poklesu zahraničných osôb v posledných dvoch rokoch je hromadné vymazanie firiem z Obchodného registra (OR).**⁶

Graf č. 21: Vývoj početnosti MSP-PO podľa právnej formy v rokoch 2014-2023

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA. Početnosť subjektov je zobrazená v logaritmickej mierke.

Medzi MSP – právnickými osobami na Slovensku dominujú subjekty v súkromnom tuzemskom vlastníctve, ktoré v roku 2023 tvorili 88,6 %. Vlastnícku štruktúru ďalej dopĺňajú podniky v zahraničnom vlastníctve so 7,8 %, v medzinárodnom súkromnom vlastníctve s 2,4 % a v družstevnom vlastníctve s 0,6 %.

⁶ Vymazanie firiem bolo zapríčinené prechodným ustanovením Obchodného zákonníka k úpravám účinným od 1. októbra 2021. Podľa neho registrové sudy v spolupráci s Ministerstvom spravodlivosti SR vymazali z OR osoby, ktoré sa doň už zapisovať nemali, podniky zahraničných fyzických osôb, osoby, ktoré do likvidácie vstúpili pred októbrom 2016, ale i osoby, ktoré si nespĺnili povinnosť premeny základného imania zo slovenskej koruny na euro či podniky slovenských alebo zahraničných právnických osôb, ktoré do 30. septembra 2021 nepotvrdili svoje údaje zapísané v OR. Cieľom tohto procesu bolo vyčistenie OR od zapísaných osôb, ktoré svojou podstatou nemajú byť v obchodnom registri zapísané, ako aj od nečinných „mŕtvych“ spoločností, ktoré si dlhodobo neplnili svoje povinnosti.

V roku 2023 sa počet aktívnych malých a stredných podnikov – právnických osôb na Slovensku znížil o 0,9 % na 263 420 subjektov. Rastúci počet podnikateľských subjektov bol zaznamenaný len vo veľkostnej kategórii malých podnikov, kde počet vzrástol o 1,1 %. Naopak, počet mikropodnikov a stredných podnikov poklesol.

Z pohľadu odvetvového zamerania sú najviac zastúpeným odvetvím obchodné služby. V roku 2023 pôsobilo v danom odvetví 94 847 podnikov, čo predstavuje podiel viac ako jednu tretinu (36,0 %). Druhým najpočetnejšie zastúpeným odvetvím so 16,6 %, resp. 43 708 podnikmi je obchod. Počet firiem registrovaných ako MSP – právnických osôb sa medziročne znížil vo väčšine odvetví. Najvýraznejší pokles bol zaznamenaný v sektore obchodných služieb, kde došlo k zníženiu o 3,3 %.

Medzi jednotlivými právnymi formami MSP – právnických osôb, sú dlhodobo v najväčšej miere zastúpené spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré v roku 2023 tvorili 95,7 %. Druhú najpočetnejšiu skupinu zastupovali akciové spoločnosti s podielom 1,7 %. Vo vlastníckej štruktúre majú jasnú prevahu subjekty v súkromnom tuzemskom vlastníctve s podielom 88,6 %. Vlastnícku štruktúru ďalej dopĺňajú podniky v zahraničnom vlastníctve s 7,8 % a medzinárodnom súkromnom vlastníctve s 2,4 %.

2.3 Rodová a veková štruktúra podnikateľov

Rodové zloženie fyzických osôb - podnikateľov v SR

Ženy na Slovensku sa podieľajú viac ako polovicou na celkovom počte obyvateľov. Vo vykonávaní podnikateľskej aktivity však pretrváva dominantné postavenie mužov.

V roku 2023 pokračoval negatívny trend poklesu zastúpenia žien v slovenskom podnikateľskom sektore, čo potvrdzujú spracované údaje o rodovej a vekovej štruktúre fyzických osôb – podnikateľov. **Podiel žien klesol o 0,2 percentuálneho bodu na 27,3 %** v porovnaní s predchádzajúcim rokom, čo predstavuje najnižšiu úroveň za posledných 10 rokov. Muži tvorili viac ako dve tretiny (72,5 %) celkového počtu aktívnych fyzických osôb – podnikateľov.

V absolútnom vyjadrení sa počet žien fyzických osôb – podnikateľiek znížil o takmer tisíc podnikateľiek na 110,2 tisíc (resp. o 0,7 %). Počet podnikateľov mužského pohlavia zostal na nezmenenej úrovni. Vplyvom uvedených tendencií došlo k poklesu zastúpenia žien podnikateľiek aj v roku 2023.

Tab. č. 4: Rodové zloženie fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy

Rod/právna forma	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania	spolu FO – podnikatelia
muž	73,9%	75,8%	52,6%	72,7%
žena	26,1%	24,2%	47,4%	27,3%
spolu	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

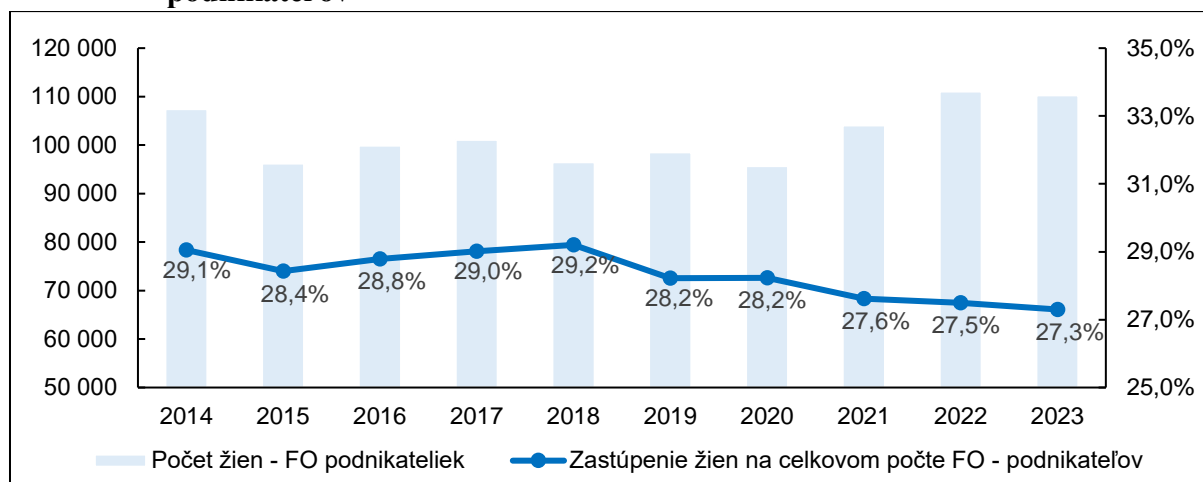
Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Diferencované výsledky zastúpenia žien je možné pozorovať u jednotlivých právnych formách fyzických osôb – podnikateľov. **Ženy sa výraznejšie presadzujú len u osôb podnikajúcich formou slobodných povolaní.** V roku 2023 bol takmer každý druhý (47,4 %) podnikateľ pôsobiaci v slobodných povolaniach ženského pohlavia.

Približne jednu štvrtinu dosiahli ženy zastúpenie u živnostníkov (26,1 %) a samostatne hospodáriacich roľníkov (24,2 %). V porovnaní s rokom 2022 sa zastúpenie žien znížilo v rámci živnostníkov (o 0,1 p. b.) a u slobodných povolaní (o 0,5 p. b.). Podiel žien sa nezmenil u samostatne hospodáriacich roľníkov.

V priebehu poslednej dekády sa zastúpenie žien u živnostníkov, ako najvýznamnejšej právnej formy, mierne znížilo. Obdobný, negatívny vývoj v porovnaní s rokom 2014 zaznamenalo aj zastúpenie žien u osôb podnikajúcich formou slobodných povolaní. Podiel žien u samostatne hospodáriacich roľníkov sa nezmenil.

Graf č. 22: Vývoj počtu žien FO - podnikateliek a ich podielu na celkovom počte FO – podnikateľov

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Z odvetvového hľadiska rozbiehajú ženy svoj biznis predovšetkým v odvetviach služieb, ktoré sa vyznačujú menšou kapitálovou náročnosťou. Uvedená preferencia v podnikaní žien sa prejavuje aj na zastúpení žien živnostníčok v rámci jednotlivých sektorov hospodárstva. Najvyššie zastúpenie žien živnostníčok je zaznamenané v odvetví ostatných služieb (66,3 %; sekcia SK NACE P až S), pričom dané odvetvie sa zároveň vyznačuje dlhodobým nárastom zastúpenia žien. Najnižšie zastúpenie žien živnostníčok je naopak dosahované v stavebníctve (2,3 %).

V rámci ostatných odvetví dosiahol podiel žien 14,6 % v pôdohospodárstve, 13,2 % v priemysle, 37,1 % v obchode, 40,0 % v ubytovaní a stravovaní, 15,4 % v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (sekcia SK NACE H, J) a 49,3 % v obchodných službách (sekcia SK NACE K až N).

Vekové zloženie fyzických osôb – podnikateľov v SR

Veková štruktúra vyjadruje rozdelenie fyzických osôb - podnikateľov do viacročných skupín podľa veku. **Dlhodobo najvyššie zastúpenie aktívnych fyzických osôb – podnikateľov sa nachádza v kategórii 40 až 49-ročných, pričom ich podiel dosiahol v roku 2023 viac ako jednu štvrtinu (26,5 %).**

Druhou najpočetnejšou skupinou z pohľadu veku boli podnikatelia vo vekovej kategórii 30 až 39 rokov, ktorí tvorili jednu štvrtinu (25,4 %) z celkového počtu fyzických osôb – podnikateľov. Trojicu najviac zastúpených vekových kategórií dopĺňajú podnikatelia vo vekovej kategórii 50 až 59-ročných, ktorých podiel prestavoval takmer jednu pätinu (19,0 %). Veková štruktúra fyzických osôb - podnikateľov v roku 2023 je prezentovaná v tabuľke č.5.

Tab. č. 5: Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov podľa právnej formy v roku 2023

Vek/právna forma	živnostníci	samostatne hospodáriaci roľníci	slobodné povolania	spolu - FO podnikatelia
vek menej ako 30	19,0%	9,4%	18,1%	18,8%
vek 30-39	25,5%	22,2%	24,4%	25,4%
vek 40-49	26,7%	24,9%	23,0%	26,5%
vek 50-59	19,2%	19,1%	16,4%	19,0%
vek 60-69	8,3%	17,0%	13,0%	8,6%
vek 70-79	1,3%	6,0%	4,7%	1,6%
vek 80 a viac	0,1%	1,4%	0,4%	0,1%
spolu	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

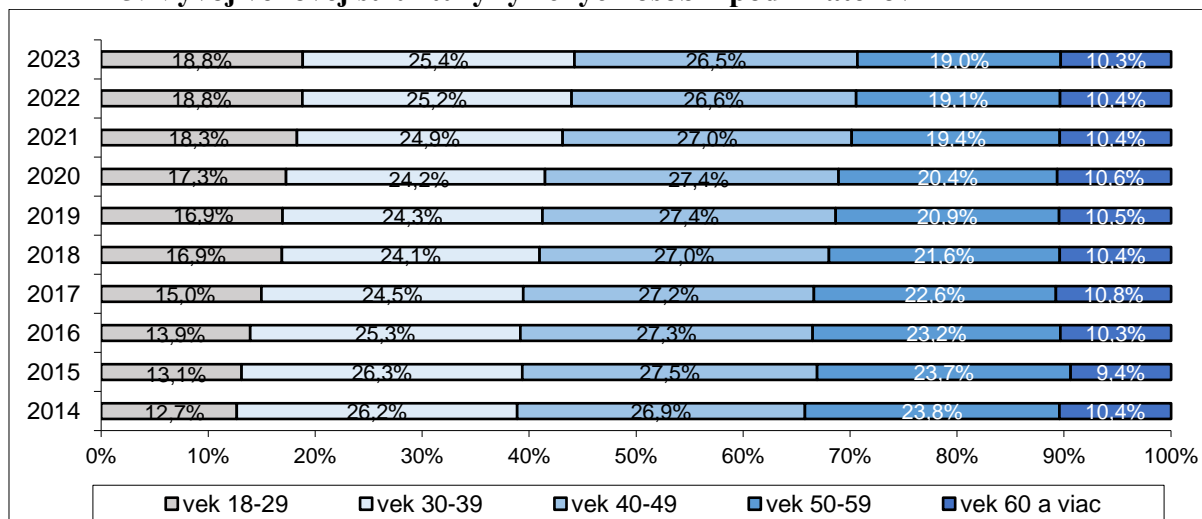
Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Najvýznamnejšie zastúpenie vyšších vekových kategórií podnikateľov z pohľadu jednotlivých právnych foriem je zreteľné u samostatne hospodáriacich roľníkov (podiel 50 a viac ročných tvoril 43,5 %). U osôb podnikajúcich v slobodných povolaniach dosiahol podiel tejto skupiny podnikateľov viac ako jednu tretinu (34,5 %) a u živnostníkov 29,3 %. Zastúpenie menej ako 30 ročných je najvyššie u živnostníkov (19,0 %), a naopak najnižšie u samostatne hospodáriacich roľníkov (9,4 %).

Dlhodobý vývoj vekovej štruktúry fyzických osôb - podnikateľov sa vyznačuje nárastom podnikateľov v mladších vekových kategóriách, teda mladších ako 30 rokov. Nárast zastúpenia mladých podnikateľov je kontinuálny od roku 2014, predtým ich zastúpenie každoročne klesalo. V roku 2023 sa tento trend rastu zastúpenia mladých podnikateľov zastavil.

Zastúpenie starších podnikateľov sa v roku 2023 medziročne takmer nezmenilo, dosiahlo 10,3 %. Pričom aj v strednodobom horizonte osciluje okolo tejto úrovne.

Graf č. 23: Vývoj vekovej štruktúry fyzických osôb – podnikateľov

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Porovnanie rodovej a vekovej štruktúry podnikateľov v SR s ostatnými krajinami EÚ

Podľa údajov a metodiky Eurostatu sa zastúpenie žien na celkovom počte samostatne zárobkovo činných osôb v EÚ v roku 2023 zvýšilo na 33,4 %.

Zastúpenie žien na Slovensku v roku 2023 dosiahlo 26,1 %, pričom oproti roku 2019 kleslo. Zastúpenie žien v rámci EÚ-27 je o 7,4 percentuálnych bodov vyššie ako na Slovensku. **Slovensko dlhodobo patrí medzi krajiny s najnižším zastúpením žien medzi podnikateľmi v porovnaní s ostatnými krajinami.**

Na prvých priečkach krajín s najvyšším podielom žien na celkovom počte podnikateľov umiestnili krajiny ako Luxembursko (45,1 %), Cyprus (40,6 %) a Lotyšsko (40,2 %).

Maďarsko bolo jedinou krajinou z V4, ktorá v roku 2023 dosiahla nadpriemerné zastúpenie žien podnikateľiek (35,1 %) oproti priemeru EÚ-27. Poľsko (31,7 %) a Česká republika (30,5 %) mali vyššie zastúpenie žien podnikateľiek ako Slovensko, ale stále boli podpriemerné v porovnaní s EÚ-27. Tesne za Slovenskom sa umiestnilo Írsko (25,6 %) a Rumunsko (24,2 %), ktoré patrili medzi krajiny s najnižším zastúpením žien podnikateľiek.

Graf č. 24: Podiel žien na celkovom počte podnikateľov v jednotlivých krajinách EÚ v rokoch 2019-2023

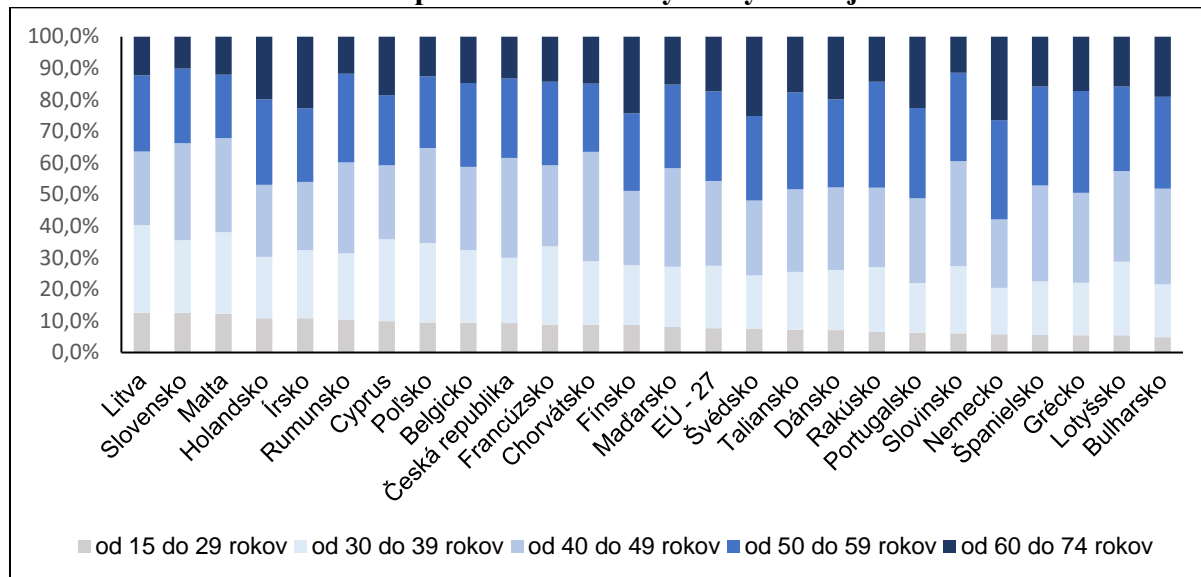
Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu

V rámci porovnania vekovej štruktúry slovenských podnikateľov s krajinami EÚ sa **Slovensko vyznačuje vyšším zastúpením podnikateľov v mladších vekových skupinách.**

V roku 2023 bolo na Slovensku podľa údajov Eurostatu z celkového počtu obyvateľov vykonávajúcich podnikateľskú aktivitu 12,5 % (o 4,8 p. b. viac ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 15 do 29 rokov, ďalších 23,1 % (o 3,3 p. b. viac ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 30 do 39 rokov a 30,7 % (o 3,9 p. b. viac ako v EÚ) vo vekovej kategórii od 40 do 49 rokov.

Vo vekovej kategórii 50 a viac rokov dosahuje Slovensko takmer najnižšie zastúpenie podnikateľov spomedzi porovnávaných krajín, čo svedčí o nízkej podnikateľskej aktivite vyšších vekových skupín obyvateľstva Slovenska. Vo vekovej kategórii od 50 do 59 rokov bolo na Slovensku 23,6 % podnikateľov (o 4,7 p. b. menej ako v EÚ) a 10,1 % podnikateľov vo vekovej kategórii od 60 do 74 rokov (o 7,3 p. b. menej ako v EÚ).

Graf č. 25: Veková štruktúra podnikateľov vo vybraných krajinách EÚ v roku 2023

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu

V roku 2023 pokračoval negatívny trend poklesu zastúpenia žien v slovenskom podnikateľskom sektore, čo preukazujú spracované údaje o rodovej a vekovej štruktúre fyzických osôb – podnikateľov. Podiel žien klesol o 0,2 percentuálneho bodu na 27,3 %. Muži tvorili viac ako dve tretiny (72,5 %) celkového počtu aktívnych podnikateľov. Dosiahnuté zastúpenie žien bolo najnižšie za posledných 10 rokov.

Ženy sa výraznejšie presadzujú len u osôb podnikajúcich formou slobodných povolání. V roku 2023 bol takmer každý druhý (47,4 %) podnikateľ pôsobiaci v slobodných povolaniach ženského pohlavia. Približne jednu štvrtinu dosiahli ženy zastúpenie u živnostníkov (26,1 %) a samostatne hospodáriacich roľníkov (24,2 %). Ženy tvoria významnú časť populácie na Slovensku, ich zastúpenie v podnikateľskom sektore stále zaostáva. Pokračujúci pokles ich podielu, a ich podpriemerné zastúpenie v porovnaní s krajinami EÚ-27 poukazuje na potrebu cielených opatrení na podporu podnikania žien na Slovensku.

Veková štruktúra fyzických osôb – podnikateľov sa vyznačuje najvyšším zastúpením kategórie 40 až 49-ročných, ktorých podiel v roku 2023 dosiahol viac ako jednu štvrtinu (26,5 %). Vo vekovej kategórii 50 a viac rokov má Slovensko takmer najnižšie zastúpenie podnikateľov v porovnaní s ostatnými krajinami, čo indikuje nízku podnikateľskú aktivitu v týchto vekových skupinách obyvateľstva Slovenska.

2.4 Rýchlorastúce spoločnosti

Podľa spoločnej metodiky Eurostatu a OECD sú rýchlorastúce podniky definované na základe dvoch hlavných kritérií: podniky s viac ako 10 % medziročným nárastom počtu zamestnancov alebo s viac ako 10 % ročným rastom obratu počas obdobia troch rokov. V praxi sa niekedy používa aj alternatívne kritérium 20 % ročného rastu obratu. Aktuálne publikované údaje o rýchlorastúcich podnikoch sú spracované na základe kritéria nárastu počtu zamestnancov.⁷

Podľa údajov Eurostatu došlo v roku 2022 na Slovensku k prerušeniu negatívneho trendu poklesu rýchlorastúcich podnikov. **Počet rýchlorastúcich podnikov s 10 a viac zamestnancami sa medziročne zvýšil o 9,2 %**, dosahujúc 1 418 subjektov. Tento nárast nastal po niekoľkých rokoch neustáleho poklesu. Podiel rýchlorastúcich podnikov na celkovom počte subjektov s 10 a viac zamestnancami (kritérium rastu zamestnanosti) dosiahol v roku 2021 8,4 %.

Eurostat po prvýkrát zverejnil aj údaj o počte rýchlorastúcich podnikov v kategórii subjektov s 1 až 9 zamestnancami. V roku 2021 dosiahol počet týchto subjektov na Slovensku 3 888. Spolu tak na Slovensku pôsobilo podľa údajov a metodiky Eurostatu viac ako 5 tisíc rýchlorastúcich firiem.

Tab. č. 6: Vývoj početnosti rýchlorastúcich podnikov na Slovensku 2018-2022

Rok	Kritérium rastu - zamestnanosť		
	Absolútna početnosť	Medziročný index	Podiel na celkovom počte subjektov (%)
2018	2 151	101	13
2019	1 960	91,1	11,7
2020	1 306	66,6	8,6
2021	1 298	99,4	8,4
2022	1 418	109,2	-

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Údaje pokrývajú skupinu subjektov s 10 a viac zamestnancami (sekcie SK NACE B až S).

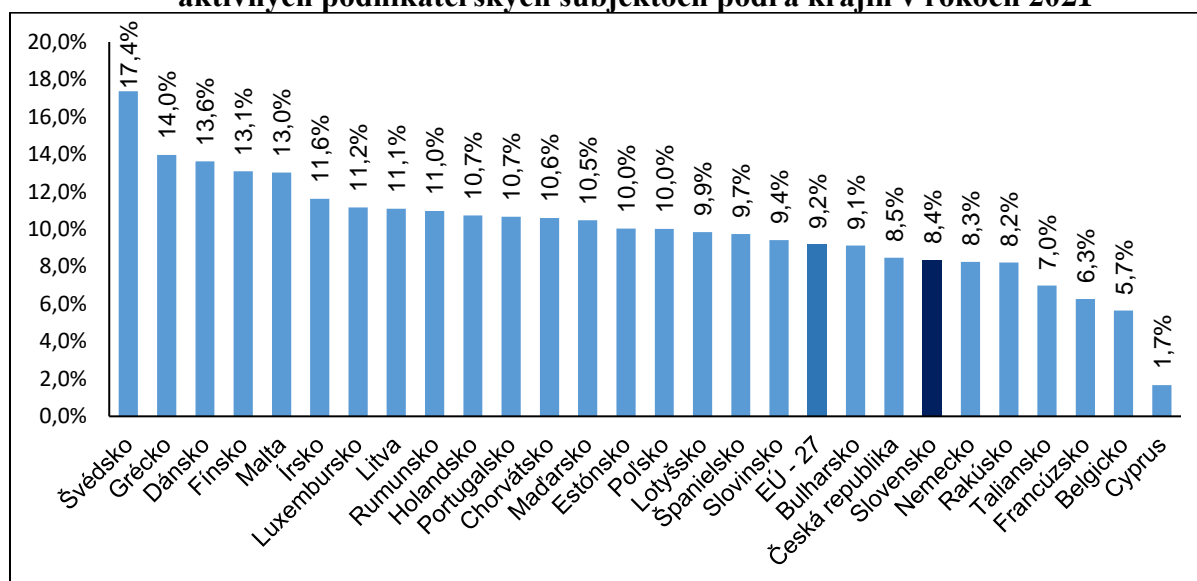
Slovensko sa v porovnaní s ostatnými členskými krajinami EÚ **vyznačuje podpriemerným podielom rýchlorastúcich podnikov** na celkovom počte aktívnych podnikateľských subjektov (podľa kritéria rastu zamestnanosti). V minulosti dosahovalo Slovensko v medzinárodnom porovnaní priaznivejšie výsledky, ale dopady pandémie mali na počet rýchlorastúcich podnikov na Slovensku negatívnejší vplyv ako v iných krajinách EÚ.

Lepšie výsledky ako Slovensko dosiahli v roku 2021 aj ďalšie krajiny V4. Z nich má najvyšší podiel Maďarsko (10,5 %), zatiaľ čo najnižší podiel má Česká republika (8,5 %).

V EÚ predstavuje podiel rýchlorastúcich podnikov podľa rovnakého kritéria 9,2 %. Najmenej podnikov s rýchlym rastom na 100 aktívnych firiem pripadá na Cyprus (1,7 %). Naopak, medzi premiantov v tomto porovnaní patria škandinávске krajiny a Grécko.

⁷ Podrobnejšie informácie o metodike určovania rýchlorastúcich podnikov zverejňuje Eurostatu na: https://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/bd_esms.htm

Graf č. 26: Podiel rýchlorastúcich podnikov podľa zamestnanosti na celkovom počte aktívnych podnikateľských subjektov podľa krajín v rokoch 2021

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Údaje pokrývajú skupinu subjektov s 10 a viac zamestnancami (sekcie SK NACE B až S).

Na základe údajov Eurostatu možno ďalej identifikovať aj **početnosť rýchlorastúcich začínajúcich podnikov**, ktoré sú v štatistikách a literatúre niekedy označované ako "gazely." Tieto podniky sú definované ako podniky s viac ako 10 % medziročným nárastom počtu zamestnancov alebo obratu počas troch po sebe nasledujúcich rokov, pričom od ich vzniku neuplynulo viac ako 5 rokov.

Na Slovensku bolo v roku 2021 podľa kritéria nárastu zamestnanosti identifikovaných celkovo 151 gaziel. Z celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov na Slovensku tvorili takmer 1 %. Podobne ako počet všetkých rýchlorastúcich podnikov, aj počet gaziel sa medziročne mierne znížil.

Tab. č. 7: Rýchlorastúce začínajúce podniky (gazely) v SR v rokoch 2020 a 2021

Uplatnené kritérium	Absolútna početnosť		Index 2021/2020	Podiel na celkovom počte subjektov (v%)	
	2020	2021		2020	2021
Nárast zamestnanosti	153	151	98,7	1,01	0,97

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Údaje pokrývajú skupinu subjektov s 10 a viac zamestnancami (sekcie SK NACE B až S).

V roku 2022 na Slovensku počet rýchlorastúcich podnikov vzrástol o 9,2 % na 1 418 subjektov, čím sa prerušil predchádzajúci pokles. Rýchlorastúce podniky s 10 a viac zamestnancami tvorili 8,4 % všetkých aktívnych subjektov. Eurostat prvýkrát zverejnil údaje o rýchlorastúcich podnikoch s 1 až 9 zamestnancami, ktorých počet v roku 2021 dosiahol 3 888, čím celkový počet rýchlorastúcich firiem na Slovensku presiahol 5 tisíc. Z medzinárodného porovnania (medzi krajinami EÚ) možno tieto aktuálne hodnoty vnímať ako podpriemerné. Vyšší podiel rýchlorastúcich podnikov ako Slovensko dosahujú aj ostatné krajiny V4.

3

DYNAMIKA VÝVOJA PODNIKATEĽSKÝCH SUBJEKTOV

3.1 Vznik a zánik podnikateľov podľa metodiky Eurostatu

Eurostatu a OECD v spoločnej metodike pre demografiu podnikov⁸ definujú **novovzniknuté subjekty** ako súbor právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov, ktorí mali v danom roku tržby, zamestnancov alebo investície a v dvoch predchádzajúcich rokoch nemali tržby, zamestnancov, ani investície. **Zaniknuté subjekty** predstavujú právnické osoby a fyzické osoby – podnikatelia, ktoré boli v danom roku aktívne, ale v dvoch nasledujúcich rokoch nemali tržby, zamestnancov ani investície⁹. Vznik a zánik podnikateľských subjektov sa podľa použitej metodiky neviaže na dátum vykonania administratívneho úkonu, ktorý priamo súvisí s registráciou alebo ukončením podnikateľskej činnosti. Eurostatu a OECD zverejňujú údaje o vzniknutých a zaniknutých podnikateľských subjektoch s určitým časovým oneskorením. Z tohto dôvodu sú v tejto podkapitole prezentované jednotlivé ukazovatele len do roku 2021. V prípade zánikov ide o predbežné alebo odhadované hodnoty, ktoré sa budú v nasledujúcich rokoch spresňovať.

Vznik podnikateľských subjektov

Podľa uvedenej metodiky dosiahol počet nových podnikateľských subjektov v roku 2021 hodnotu 67 801. V porovnaní s rokom 2020 to predstavuje nárast o takmer 8 tisíc subjektov, čo zodpovedá rastu o 13,3 %. Z celkového počtu vzniknutých podnikateľských tvorili najmenšie subjekty s 0 – 4 zamestnancami až 99,8 %. V členení podľa odvetví (na základe Štatistickej klasifikácie ekonomických činností – SK NACE), najviac podnikateľských subjektov vzniklo v obchodných službách (22 475), čo predstavuje 33,1 %. Nasledujú stavebníctvo s 16 862 novými firmami (24,9 %) a priemysel s 8 462 podnikateľskými subjektami (12,5 %).

Podiel novovzniknutých subjektov na celkovom počte aktívnych subjektov v SR dosiahol v roku 2021 vo vybraných odvetviach (sekcie SK NACE B až S) **11,4 %**. Na každých 100 aktívnych podnikateľských subjektov tak pripadalo viac ako 11 nových firiem.

Tab. č. 8: Vznik PO a FO – podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti

Veľkostná kategória	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	
0 - 4	45 623	41 697	94 414	57 763	53 502	70 311	68 428	68 129	59 624	67 632	
5 - 9	469	548	533	429	394	489	420	438	127	92	
10 a viac	297	395	295	257	233	283	237	250	70	77	
Počet spolu	46 389	42 640	95 242	58 449	54 129	71 083	69 085	68 817	59 821	67 801	
Ekonomická činnosť (SK NACE)	Priemysel (B-E)	6 285	5 441	13 487	7 063	7 179	10 456	10 028	7 853	8 462	
	Stavebníctvo (F)	9 557	7 728	20 358	9 359	10 942	15 248	15 724	12 948	16 862	
	Obchod (G)	10 422	9 037	16 266	10 428	10 813	7 628	6 617	6 295	6 495	
	Doprava a skladovanie, Informácie a komunikácia (H, J)	3 874	4 362	8 952	5 223	4 698	6 940	7 062	7 303	6 618	7 612
	Ubytovanie a stravovanie (I)	1 710	1 612	2 843	2 156	1 648	1 957	2 042	2 231	2 065	1 793
	Obchodné služby (K-N)	10 945	11 496	24 766	19 670	14 496	23 585	21 309	21 127	19 684	22 475
	Ostatné služby (P-S)	3 596	2 964	8 570	4 550	4 353	5 269	5 830	5 514	4 792	4 102
	Vybrané odvetvia spolu	46 389	42 640	95 242	58 449	54 129	71 083	69 085	68 817	59 821	67 801

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR, spracované SBA

⁸ Európska komisia a OECD (2007) Eurostat-OECD Manual on Business Demography Statistics. Methodologies and working papers. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/ramon/statmanuals/files/KS-RA-07-010-EN.pdf>

⁹ Právnické osoby okrem podnikov zahrňujú údaje aj za neziskové inštitúcie. Neziskové inštitúcie tvoria približne 4 % podiel na celkovom počte aktívnych právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov.

Zánik podnikateľských subjektov

V prípade evidencie zaniknutých subjektov sú k dispozícii najaktuálnejšie údaje rovnako len za rok 2021. Ide však o odhadované údaje, ktoré budú v nasledujúcom období ďalej spresňované Štatistickým úradom SR a Eurostatom. Podľa publikovaných údajov, **v roku 2021 zaniklo celkom 62 847 podnikateľských subjektov**. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa počet zaniknutých firiem zvýšil. Subjekty s menej ako piatimi zamestnancami tvorili až 99,6 %. Podľa odvetvovej štruktúry zaniklo najviac firiem (20 176) v odvetví obchodných služieb, čo predstavuje 32,1 % zo všetkých zánikov. V stavebníctve ukončilo svoju podnikateľskú činnosť ďalších 13 644 subjektov (21,7 %) a v obchode 9 192 firiem (14,6 %).

Podľa predbežných údajov Eurostatu za rok 2021 dosiahol **podiel zaniknutých podnikateľských subjektov** na celkovom počte aktívnych podnikateľských subjektov v SR vo vybraných odvetviach (sekcie SK NACE B až S) **10,6 %**.

Tab. č. 9: Zánik PO a FO – podnikateľov v SR podľa veľkostnej kategórie počtu zamestnancov a ekonomickej činnosti

Veľkostná kategória	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020*	2021**	
0 - 4	39 512	52 365	48 234	43 661	42 628	44 464	51 813	50 163	57 084	62 604	
5 - 9	358	435	297	332	402	519	397	440	167	133	
10 a viac	269	463	214	232	261	275	315	335	129	110	
Počet spolu	40 139	53 263	48 745	44 225	43 291	45 258	52 525	50 938	57 380	62 847	
Ekonomická činnosť (SK NACE)	Priemysel (B-E)	5 856	7 787	6 777	6 319	5 812	6 158	6 908	6 844	7 500	7 906
	Stavebníctvo (F)	8 980	12 143	10 801	9 195	8 874	9 307	10 852	10 442	12 103	13 644
	Obchod (G)	10 714	14 820	12 041	10 147	9 661	9 291	9 670	9 086	9 843	9 192
	Doprava a skladovanie, Informácie a komunikácia (H, J)	2 845	4 385	3 895	3 663	3 551	3 815	4 625	5 165	5 159	5 984
	Ubytovanie a stravovanie (I)	1 643	2 345	1 919	1 691	1 671	1 672	1 803	1 802	1 943	1 878
	Obchodné služby (K-N)	7 348	9 057	10 004	10 124	10 530	11 795	14 731	13 629	15 724	20 176
	Ostatné služby (P-S)	2 753	2 726	3 308	3 086	3 192	3 220	3 936	3 970	5 108	4 067
	Vybrané odvetvia spolu	40 139	53 263	48 745	44 225	43 291	45 258	52 525	50 938	57 380	62 847

Zdroj: Eurostat, ŠÚ SR, spracované SBA. *Údaje sú predbežné. **Údaje sú odhadované.

Aktivita (miera prežitia) podnikateľských subjektov

Z celkového počtu podnikateľských subjektov, ktoré vznikli v roku 2019 (v odvetviach B – S) bolo **po prvom roku (teda v roku 2020) stále aktívnych 84,7 %**¹⁰. Uvedený ukazovateľ je v rámci metodiky Eurostatu a OECD označovaný ako miera prežitia. S narastajúcou dĺžkou podnikania sa miera prežitia podnikateľských subjektov prirodzene znižuje. Po piatom roku od svojho vzniku bola stále aktívna takmer polovica (48,8 %) podnikateľských subjektov.¹¹ Najvyššiu mieru prežitia po dvoch rokoch od svojho vzniku vykazujú podnikateľské subjekty z odvetvia priemyslu. Mierne nižšia miera prežitia bola zdokumentovaná v prípade firiem pôsobiacich v stavebníctve a službách.

¹⁰ Podiel subjektov, ktoré vznikli v roku 2017 a boli aktívne aj počas roka 2018 k celkovému počtu vzniknutých subjektov v roku 2017.

¹¹ Ukazovateľ vyjadruje podiel subjektov, ktoré vznikli v roku 2013 a boli aktívne aj počas roka 2018 k celkovému počtu vzniknutých subjektov v roku 2013.

Tab. č. 10: Podiel aktívnych subjektov v jednotlivých rokoch od svojho vzniku (tzv. miera prežitia) vo vybraných odvetviach v SR

Odvetvie (podľa SK NACE Rev 2)	1. rok	2. rok	3. rok	4. rok	5. rok
Priemysel (B-E)	85,1	75,1	67,5	60,3	49,1
Stavebníctvo (F)	83,3	70,1	60,3	53,6	45,6
Služby (G-N)	84,9	69,0	58,5	54,4	49,1
Vybrané odvetvia spolu (B-S)	84,7	70,6	60,4	55,0	48,8

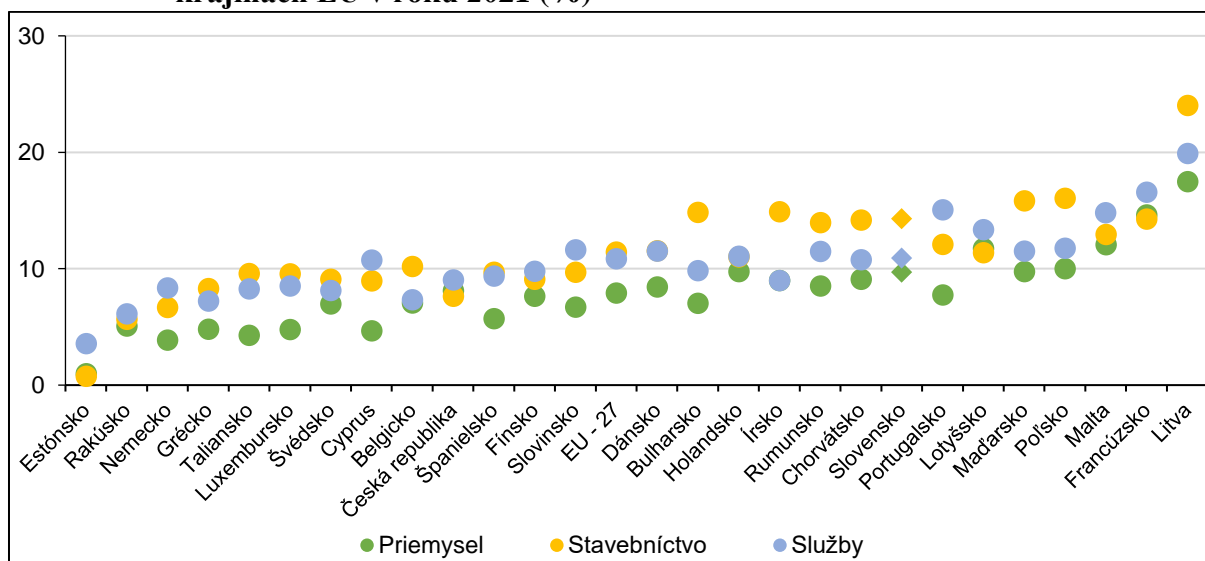
Zdroj: spracované SBA, na základe údajov Eurostatu, aktuálnejšie údaje neboli dostupné.

Porovnanie podielu vzniknutých a zaniknutých subjektov v SR s vybranými krajinami EÚ

Slovensko sa s podielom novovzniknutých subjektov na celkovom počte aktívnych subjektov vo výške 11,4 % zaraďuje medzi krajiny EÚ s nadpriemernými hodnotami. Najvyšší podiel (za sekcie SK NACE B až S) v roku 2021 dosiahli Litva (20,2 %), Francúzsko (16,2 %) a Malta (14,4 %).

Na opačnom konci pomyselného rebríčka sa nachádza Estónsko s podielom nových právnických a fyzických osôb – podnikateľov na úrovni 3,1 %, a Rakúsko s podielom 6,0 %. Z krajín V4 dosiahlo najvyšší podiel novovzniknutých subjektov Poľsko, nasledované Maďarskom a Slovenskom. Nižší podiel nových firiem (8,6 %) vykázala Česká republika.

Graf č. 27: Podiel vzniknutých PO a FO – podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách EÚ v roku 2021 (%)

Zdroj: Eurostat, spracované SBA, aktuálnejšie údaje neboli dostupné.

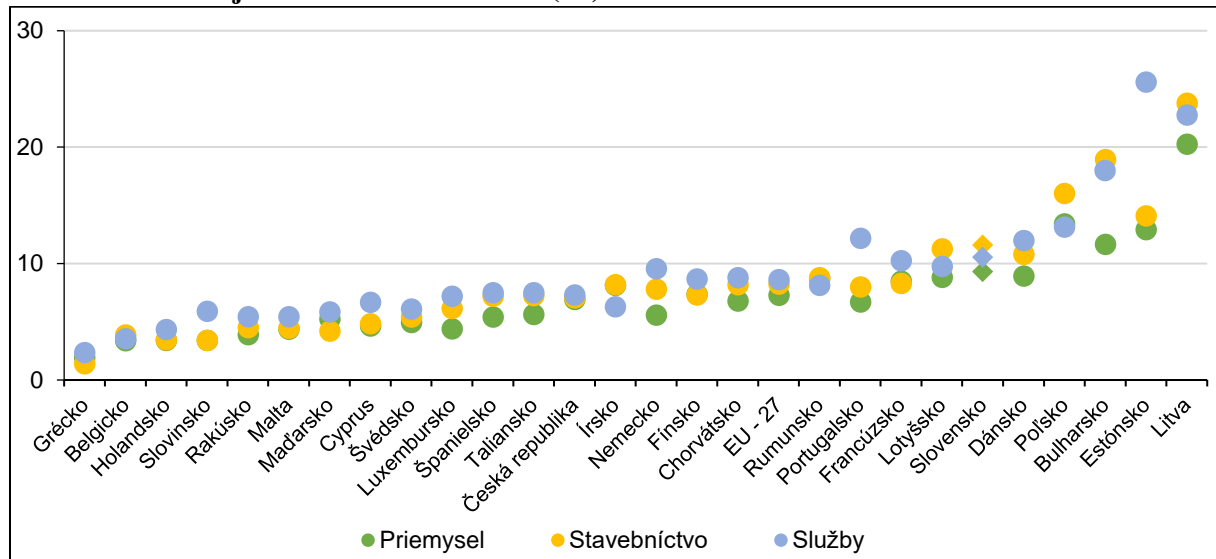
Podiel zaniknutých subjektov (v sekciách SK NACE B až S) na Slovensku sa medziročne zvýšil na 10,6 %. Slovensko tak patrí medzi krajiny EÚ s nadpriemerne vysokým podielom zaniknutých subjektov. Najvyšší podiel zaniknutých firiem zaznamenala Litva, kde na 100 firiem pripadá takmer 23 zaniknutých.

Krajiny s najnižším podielom zaniknutých podnikateľských subjektov sú Grécko (2,2 %), Belgicko (3,6 %) a Holandsko (4,2 %). V celej EÚ dosahovali najvyššiu mieru zániku právnické

a fyzické osoby – podnikatelia pôsobiaci v službách. Pozitívnejšie výsledky, teda nižší podiel zaniknutých podnikateľov, boli evidované v priemysle.

Graf č. 28: Podiel zaniknutých PO a FO – podnikateľov vo vybraných odvetviach a krajinách EÚ v roku 2021 (%)

Zdroj: Eurostat, spracované SBA, aktuálnejšie údaje neboli dostupné.

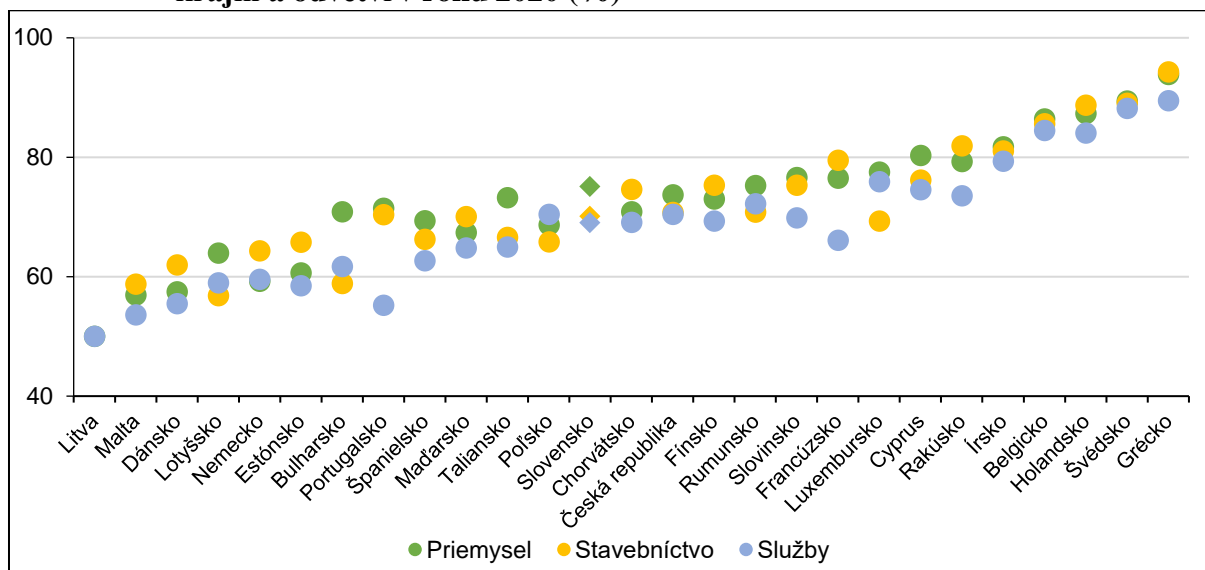
V roku 2020 dosiahla miera prežitia firiem na Slovensku po dvoch rokoch od svojho vzniku 70,3 % (sekcie SK NACE B až S). To znamená, že takmer jedna tretina (29,7 %) firiem je po dvoch rokoch od svojho vzniku neaktívna.

V porovnaní s ďalšími krajinami EÚ sa Slovensko nachádza na úrovni priemeru EÚ, ktorý predstavuje 69,2 %. Medzi krajiny s najvyššou mierou prežitia firiem po dvoch rokoch patrí Grécko (90,1 %), Švédsko (88,4 %) a Holandsko (85,0 %).

Na opačnom konci pomyselného rebríčka sa v roku 2020 ocitli Litva (47,3 %), Malta (54,4 %) a Dánsko (56,5 %). V prípade miery prežitia po troch až štyroch rokoch sa už Slovensko nachádza pod priemerom.

Za celú EÚ vykazovali najvyššiu priemernú mieru prežitia po dvoch rokoch PO a FO – podnikatelia pôsobiaci v priemysle (72,8 %). Najnižší podiel aktívnych firiem (68,6 %) po dvoch rokoch od vzniku bol zaznamenaný v stavebníctve. V prípade Slovenska rovnako platí najvyššia miera prežitia podnikateľov pôsobiacich v priemysle (75,1 %). Nižší podiel bol zaznamenaný v službách (69,0 %) a stavebníctve (70,1 %).

Graf č. 29: Miera prežitia PO a FO – podnikateľov po dvoch rokoch od vzniku podľa krajín a odvetví v roku 2020 (%)

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Údaje za Cyprus a Írsko neboli dostupné. Aktuálnejšie údaje neboli dostupné. Miera prežitia po dvoch rokoch od vzniku vyjadruje podiel subjektov z celkového počtu vzniknutých, ktoré boli aktívne dva roky po svojom vzniku.

S podielom 11,4 % novovzniknutých podnikateľských subjektov na celkovom počte aktívnych firiem sa Slovensko radí medzi krajiny EÚ s nadpriemernými hodnotami. Rovnako aj v prípade zaniknutých subjektov, kde na 100 aktívnych firiem pripadá viac ako 10 zaniknutých, čo prevyšuje priemer EÚ.

Na Slovensku bolo po prvom roku od vzniku stále aktívnych 85,0 % MSP. Po druhom roku podnikania bola už takmer tretina (29,4 %) firiem neaktívna. Po piatich rokoch od svojho vzniku bola stále aktívna takmer polovica (48,8 %) podnikateľských subjektov. Najvyššiu mieru prežitia vykazujú podnikateľské subjekty z odvetvia priemyslu.

3.2 Vznik a zánik podľa metodiky SBA

Vznik podnikateľských subjektov

Podľa údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR, v roku 2023 došlo k opätovnému nárastu počtu vzniknutých podnikateľov¹². Počet vzniknutých malých a stredných podnikov sa zvýšil o 2,7 % (resp. o 2 526) na 97 129 subjektov.

Z hľadiska jednotlivých právnych foriem, tvorili MSP – právnické osoby takmer jednu štvrtinu (22,6 %, resp. 21 957) z celkového počtu novo registrovaných malých a stredných podnikov. Ďalších 77,4 % (resp. 75 172) nových MSP tvorili FO – podnikatelia, pričom najväčší záujem bol o živnostenské podnikanie. Medzi novoregistrovanými MSP v roku 2023 tvorili živnostníci až 72,2 % (resp. 70 108). V menšom počte vznikali podnikateľské subjekty

¹² Vznik a zánik firiem je určovaný z údajov Registra organizácií ŠÚ SR podľa dátumu administratívneho vzniku, resp. zániku podnikateľských subjektov.

podnikajúce pod právnou formou slobodné povolania 5,0 % (resp. 4 842) a samostatne hospodáriaci roľníci 0,2 % (resp. 222).

Rast počtu vzniknutých MSP súvisel prioritne s rastúcim počtom vzniknutých **MSP – právnických osôb** (rast o 7,1 %). **Zvýšil sa aj počet vzniknutých živnostníkov** (o 2,2 %). Pokles zaznamenala početnosť vzniknutých samostatne hospodáriacich roľníkov a slobodných povolanií. Presné údaje sú zosumarizované v nasledujúcej tabuľke 11.

Tab. č. 11: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa právnych foriem na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR

Právna forma MSP	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Index 2023/2022
MSP – PO (právnické osoby)	14 806	13 630	19 398	21 662	22 626	25 139	22 740	19 771	20 492	21 957	107,1
Živnostníci	41 347	35 539	36 518	40 826	50 938	54 225	54 592	67 528	68 570	70 108	102,2
Samostatne hospodáriaci roľníci	503	1 203	1 573	456	490	230	310	250	353	222	62,9
Slobodné povolania	2 361	2 274	1 349	2 460	4 021	5 289	5 532	4 989	5 188	4 842	93,3
Spolu MSP	59 017	52 646	58 838	65 404	78 075	84 883	83 174	92 538	94 603	97 129	102,7

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR. Údaje sú spracované na základe dátumu vzniku subjektu z celkového počtu aktívnych a neaktívnych podnikateľských subjektov.

Rast počtu vzniknutých podnikateľov bol dosiahnutý v polovici sledovaných odvetví. **Záujem o vstup do podnikania sa aj v roku 2023 zvýšil predovšetkým v sektoroch, ktoré v predchádzajúcich rokoch 2020-2022 najvýznamnejšie pocítili negatívne dopady pandémie, a to v obchode (o 26,4 %) a ostatných službách (o 18,1 %).** V sektore obchodu došlo k najvýznamnejšiemu nárastu počtu vzniknutých subjektov za posledných 7 rokov. Rast nových podnikateľských subjektov bol zaznamenaný aj v ubytovaní a stravovaní (o 6,0 %) a stavebníctve (o 6,2 %).

K poklesu počtu nových subjektov došlo po predchádzajúcom raste v priemysle (o 10,1 %), ako aj v pôdohospodárstve (o 4,7 %), doprave, informačných a komunikačných činnostiach (o 5,1 %).

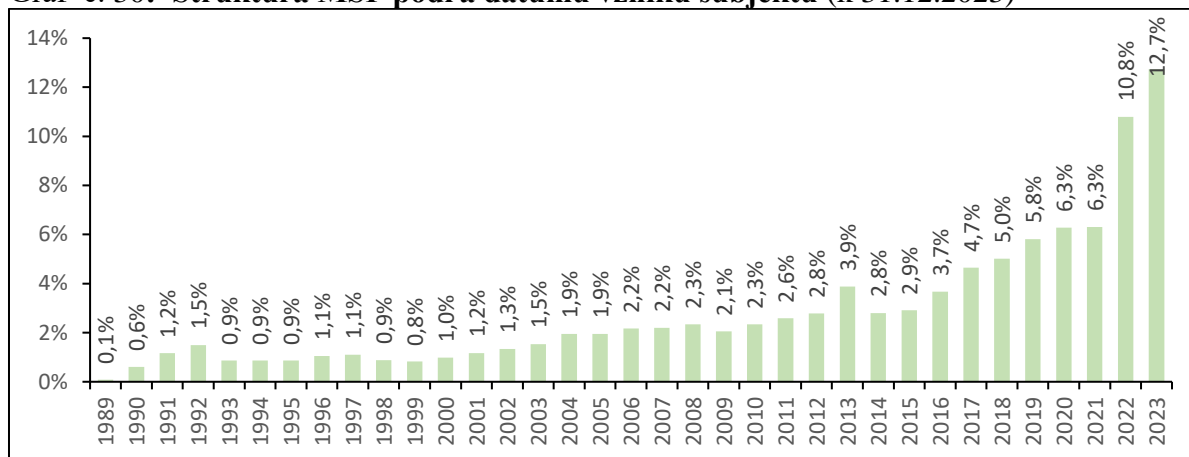
Tab. č. 12: Vývoj počtu vzniknutých MSP podľa odvetví na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR

Odvetvie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Index 2023/2022
Pôdohospodárstvo	4 294	3 558	3 589	2 669	3 097	3 033	2 925	2 945	3 082	2 937	95,3
Priemysel	8 290	7 058	7 523	10 176	11 687	11 913	10 452	11 152	12 183	10 952	89,9
Stavebníctvo	12 932	11 079	11 954	14 814	18 262	20 757	20 524	25 188	24 484	25 990	106,2
Obchod	6 266	6 952	10 380	5 237	6 100	6 689	7 218	7 836	6 922	8 751	126,4
Doprava a informácie	5 718	4 665	4 790	6 715	7 672	8 349	8 410	9 744	10 663	10 119	94,9
Ubytovanie a stravovanie	2 027	1 797	1 622	1 809	2 145	2 517	2 467	1 856	2 061	2 185	106,0
Obchodné služby	15 185	13 415	14 520	19 103	23 618	25 599	25 613	28 891	29 129	29 015	99,6
Ostatné služby	4 305	4 122	4 460	4 881	5 494	6 026	5 565	4 926	6 079	7 180	118,1
Spolu MSP	59 017	52 646	58 838	65 404	78 075	84 883	83 174	92 538	94 603	97 129	102,7

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

Z celkového počtu aktívnych malých a stredných podnikov bola na konci roka **2023 takmer jedna tretina (29,8 %) vo veku do 3 rokov od vzniku**. Podiel etablovaných MSP, ktoré na trhu pôsobia 4 až 10 rokov od svojho vzniku predstavoval tiež takmer jednu tretinu (31,1 %). **Viac ako 10 rokov na Slovensku pôsobí 39,0 % aktívnych MSP**. Stabilnou súčasťou podnikateľského prostredia na Slovensku je aj 14,8 % malých a stredných podnikov, ktoré pôsobia na trhu už viac ako 20 rokov.

Graf č. 30: Štruktúra MSP podľa dátumu vzniku subjektu (k 31.12.2023)

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Zánik podnikateľských subjektov

Počet zaniknutých podnikateľských subjektov dosiahol vyšší rast ako počet vzniknutých firiem. V roku 2023 zaniklo o 7,1 % viac podnikateľských subjektov ako v predchádzajúcom roku, čo v absolútnom vyjadrení predstavovalo 57 544 zaniknutých subjektov v roku 2023¹³.

Z celkového počtu zrušených firiem tvorili podniky – právnické osoby jednu desatinu (5 674). Najväčšiu skupinu medzi zaniknutými podnikateľskými subjektami predstavovali živnostníci s podielom 82,0 %. Osoby podnikajúce v právnej forme slobodné povolania tvorili 7,6 % zo všetkých zaniknutých podnikateľských subjektov a samostatne hospodáriaci roľníci 0,6 %.

Nárast počtu zaniknutých subjektov súvisel predovšetkým s rastom počtu ukončených živností, ktoré sa v medziročnom porovnaní zvýšili o viac ako 10 %. Nárast zaniknutých podnikateľov bol dosiahnutý aj v prípade samostatne hospodáriacich roľníkov a slobodných povolání. Jedinou právnou formou, ktorá zaznamenala pokles počtu zaniknutých subjektov boli podniky – právnické osoby (o 17,5 %). V roku 2024 je možné predpokladať zvýšený nárast počtu zaniknutých podnikov – právnických osôb vplyvom opätovného zavedenia daňových licencií (minimálnej dane).

Tab. č. 13: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa právnych foriem na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR

Právna forma	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Index 2023/2022
Podniky – PO (právnické osoby)	7 390	9 134	9 131	9 166	5 442	4 497	4 467	10 419	6 880	5 674	82,5
Živnostníci	47 413	32 502	43 503	42 255	41 417	45 754	39 132	36 856	42 542	47 164	110,9
Samostatne hospodáriaci roľníci	314	424	432	560	453	328	304	285	258	328	127,1
Slobodné povolania	789	878	812	618	4 856	5 518	3 745	4 164	4 041	4 378	108,3
Spolu	55 906	42 938	53 878	52 599	52 168	56 097	47 648	51 724	53 721	57 544	107,1

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR. Pozn.: do roku 2016 len MSP, od roku 2017 všetky podnikateľské subjekty bez zohľadnenia veľkostnej kategórie podniku.

¹³ V súvislosti so zmenou metodiky spracovania údajov zo strany ŠÚ SR, už od roku 2017 nie je možné členiť zaniknuté podnikateľské subjekty podľa veľkostnej kategórie. Z toho dôvodu sú uvedené údaje do roku 2016 len za MSP a od roku 2017 za všetky podnikateľské subjekty vrátane veľkých podnikov.

Odvetvová štruktúra zaniknutých podnikateľských subjektov reflektuje celkovú odvetvovú štruktúru MSP na Slovensku. **Zo všetkých zaniknutých podnikateľských subjektov počas roka 2023 ich najviac (26,1 %) pôsobilo v odvetví obchodných služieb.** Nasledujú firmy z odvetvia stavebníctvo (25,8 %) a obchod (13,5 %). Najmenej zrušených firiem podnikalo v ubytovaní a stravovaní, v pôdohospodárstve a v ostatných službách.

Zvýšený počet zánikov bol v roku 2023 evidovaný takmer vo všetkých hlavných odvetviach hospodárstva. Najviac sa zvýšil počet zaniknutých firiem v ubytovaní a v stravovaní (o 15,6 %), v stavebníctve (o 14,9 %) a v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (o 10,7 %). Pokles počtu zaniknutých subjektov nastal len v odvetví obchodu (o 4,2 %). Za zvýšením rastom firiem v stavebníctve stoja zániky živnostníkov, ktorých počet sa v medziročnom porovnaní zvýšil o 16,0 %.

Tab. č. 14: Vývoj počtu zaniknutých podnikateľských subjektov podľa odvetví na základe údajov z Registra organizácií ŠÚ SR

Odvetvie	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Index 2023/2022
Pôdohospodárstvo	2 361	1 963	2 735	3 055	2 540	2 485	2 233	2 048	2 313	2 445	105,7
Priemysel	8 001	5 806	7 650	7 472	6 792	7 423	6 383	6 426	6 914	7 152	103,4
Stavebníctvo	13 022	9 252	12 066	12 327	11 597	12 324	11 350	11 402	12 904	14 824	114,9
Obchod	13 893	10 085	11 616	10 749	8 939	9 500	7 409	9 609	8 106	7 766	95,8
Doprava a informácie	3 974	3 311	3 980	4 020	3 783	4 729	3 902	4 640	5 232	5 790	110,7
Ubytovanie a stravovanie	2 043	1 571	1 949	1 804	1 588	1 635	1 263	1 438	1 320	1 526	115,6
Obchodné služby	9 280	8 225	10 281	9 798	13 713	14 617	12 258	13 370	14 019	15 046	107,3
Ostatné služby	3 332	2 725	3 591	3 374	3 216	3 384	2 850	2 790	2 913	2 995	102,8
Spolu	55 906	42 938	53 868	52 599	52 168	56 097	47 648	51 724	53 721	57 544	107,1

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

Čistý prírastok podnikateľských subjektov

Vzhľadom na vyšší počet vzniknutých podnikateľských subjektov ako zaniknutých bol aj v roku 2023 na Slovensku **evidovaný čistý prírastok podnikateľských subjektov.**

Výška čistého prírastku však v medziročnom porovnaní po šiestich rokoch poklesla, v dôsledku vyššieho nárastu počtu zaniknutých subjektov oproti počtom vzniknutých podnikov. V absolútnom vyjadrení dosiahla hodnota čistého prírastku 39 585 podnikateľských subjektov.

Z výsledkov zároveň vyplýva, že **zánik jednej firmy v roku 2023 bol kompenzovaný vznikom takmer dvoch nových podnikateľských subjektov, presnejšie 1,7.**

Tab. č. 15: Vývoj čistého prírastku podnikateľských subjektov podľa údajov z Registra organizácií ŠÚ SR

Ukazovateľ	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Index 2023/2022
Vzniknuté podnikateľské subjekty	59 017	52 646	58 838	65 404	78 075	84 883	83 174	92 538	94 603	97 129	↑ 102,7
Zaniknuté podnikateľské subjekty	55 906	42 938	53 868	52 599	52 168	56 097	47 648	51 724	53 721	57 544	↑ 107,1
Čistý prírastok	3 111	9 708	4 970	12 805	25 907	28 786	35 526	40 814	40 882	39 585	↓ 96,8

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR.

Podľa spracovaných údajov došlo v roku 2023 k opätovnému nárastu počtu nových podnikateľov. Počet novovzniknutých malých a stredných podnikov (MSP) vzrástol o 2,7 %, na 97 129 subjektov. Z hľadiska právnych foriem tvorili MSP – právnické osoby približne jednu štvrtinu všetkých novo registrovaných malých a stredných podnikov. Ďalších 77,4 % nových MSP tvorili fyzické osoby – podnikatelia. Nárast počtu novovzniknutých MSP bol najmä výsledkom zvýšenia počtu MSP – právnických osôb, ktoré vzrástli o 7,1 %. Zvýšil sa aj počet nových živnostníkov, a to o 2,2 %. Pokles zaznamenala početnosť vzniknutých samostatne hospodáriacich roľníkov a slobodných povolání.

V roku 2023 svoje podnikanie ukončilo 57 544 podnikateľských subjektov. Najväčšiu časť z nich tvorili živnostníci, ktorí predstavovali 82,0 % všetkých zaniknutých subjektov. Nárast počtu zaniknutých subjektov súvisel predovšetkým s rastom počtu ukončených živností, ktoré sa v medziročnom porovnaní zvýšili o takmer 11 %. Zvýšený počet zánikov bol v roku 2023 zaznamenaný takmer vo všetkých hlavných odvetviach hospodárstva. Viac ako o jednu desatinu sa zvýšil počet zaniknutých firiem v stavebníctve (o 14,9 %), v doprave, informačných a komunikačných činnostiach (o 10,7 %) a pôdohospodárstve (o 5,7 %).

4

REGIONÁLNE HĽADISKO PODNIKANIA MSP

Odlišné prírodné, ekonomické a sociálne podmienky v spojení s historickými súvislosťami určujú podmienky a rozvoj podnikania v jednotlivých regiónoch Slovenska. Z toho vyplýva aj nerovnomerný rozvoj regiónov, vrátane malého a stredného podnikania. Nasledujúca kapitola sa preto podrobnejšie zameriava na zhodnotenie vybraných kvantitatívnych ukazovateľov malého a stredného podnikania na úrovni jednotlivých krajov a okresov Slovenska.

Najviac malých a stredných podnikov pôsobí na území Bratislavského kraja. V roku 2023 tam sídlilo 23,2 % všetkých MSP, čo znamená, že takmer každý piaty MSP má sídlo v tomto regióne. Vyšší záujem malých a stredných podnikov (MSP) umiestniť svoje sídlo v Bratislavskom kraji môže byť odrazom priaznivých podmienok, vyššej koncentrácie a kúpyschopnosti zákazníkov, ako aj preferencie registrovať sídlo v hlavnom meste SR. To platí najmä pre firmy, ktoré pôsobia vo viacerých regiónoch krajiny, ale sídlo majú v hlavnom meste SR.

S výrazne menším podielom nasledujú Žilinský kraj s 13,4 % a Prešovský kraj s 13,1 % MSP. V ostatných krajoch je zastúpenie MSP rovnomernejšie (pozri tab. č. 16). Najmenšie zastúpenie MSP bolo zaznamenané v Trenčianskom a Banskobystrickom kraji, kde ich bolo registrovaných len 9,1 %.

Počet aktívnych MSP sa v medziročnom porovnaní znížil vo väčšine krajov SR. Najvýznamnejší pokles bol dosiahnutý v Nitrianskom, Žilinskom a Banskobystrickom kraji. Naopak, pozitívny vývoj s nárastom početnosti bol zaznamenaný v Bratislavskom, Trnavskom a Košickom kraji. Aj v 2023 sa potvrdila špecifická pozícia Bratislavského kraja, kde dochádza k zvyšovaniu početnosti MSP aj v dlhodobej časovej perspektívy. To naznačuje, že podnikatelia neustále nachádzajú v kraji dostatok príležitostí a vhodné podmienky pre realizáciu nových podnikateľských aktivít. Vyššiu odolnosť podnikateľských subjektov so sídlom v Bratislavskom kraji voči nepriaznivým podmienkam potvrdzuje aj vývoj počas predchádzajúcej globálnej finančnej a hospodárskej krízy, kedy sa ich počet tiež zvyšoval.

Tab. č. 16: Počet podnikateľských subjektov podľa krajov a právnej formy v roku 2023 (so známou informáciou o regionálnom pôvode)

Kraj SR	Fyzické osoby – podnikatelia			Podniky				MSP	Spolu
	Živnostníci	Slobodné povolania	SHR	Mikro (0 - 9)	Malé (10 - 49)	Stredné (50 - 249)	Veľké (250 +)		
Bratislavský	62 692	5 117	140	82 600	3 323	839	240	154 711	154 951
Trnavský	40 947	2 386	386	22 148	1 286	255	60	67 407	67 468
Trenčiansky	37 952	2 340	210	19 007	1 217	287	75	61 013	61 088
Nitriansky	45 961	2 601	650	26 568	1 440	308	68	77 528	77 596
Žilinský	58 122	2 589	434	26 615	1 566	304	71	89 630	89 701
Banskobystrický	34 496	2 586	647	21 709	1 201	220	51	60 859	60 910
Prešovský	59 719	2 725	471	22 506	1 410	253	52	87 083	87 136
Košický	36 855	2 989	497	26 761	1 351	239	49	68 692	68 741
Spolu SR	376 744	23 333	3 435	247 914	12 794	2 705	666	666 923	667 591

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

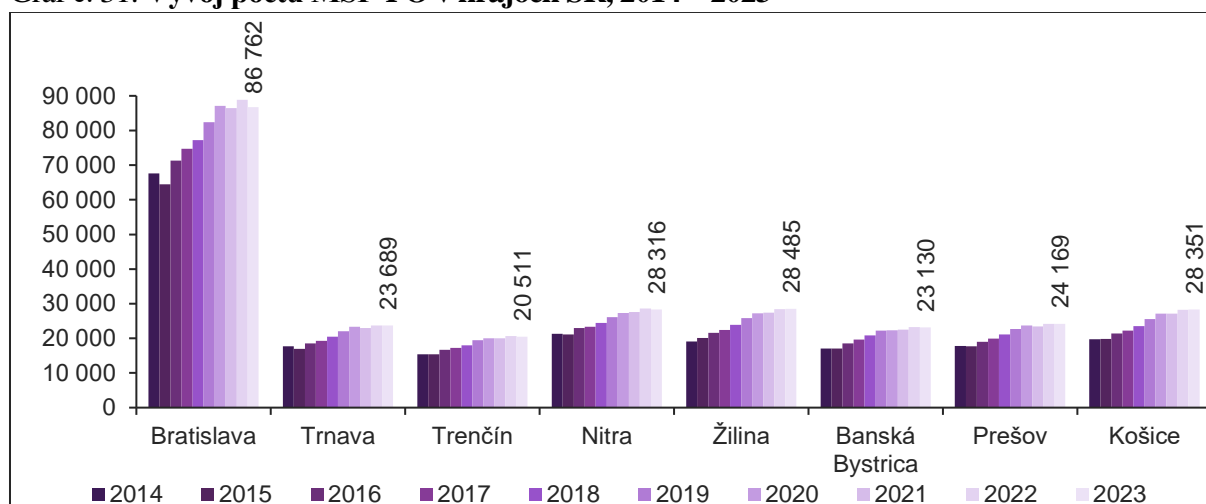
Právnické osoby – podniky

Bratislavský kraj je ešte atraktívnejší pre MSP podnikajúce ako právnické osoby. **V roku 2023 malo približne 32,9 % aktívnych malých a stredných podnikov v tejto právnej forme svoje sídlo práve na území Bratislavského kraja.** V absolútnom vyjadrení to predstavuje 86 762 subjektov.

Priestorové rozmiestnenie MSP – právnických osôb je v ostatných krajoch SR rovnomernejšie. Približne rovnaký počet MSP – právnických osôb malo sídlo v Nitrianskom (28 316), Žilinskom (28 485) a Košickom kraji (28 351).

Dlhodobo najnižší počet (20 511) je evidovaný na území Trenčianskeho kraja. K poklesu počtu MSP – právnických osôb došlo vo väčšine krajoch. Mierny nárast bol dosiahnutý len v Žilinskom a Košickom kraji.

Graf č. 31: Vývoj počtu MSP-PO v krajoch SR, 2014 – 2023

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Fyzické osoby – podnikatelia

V roku 2023 malo **najviac MSP podnikajúcich ako fyzické osoby – podnikatelia svoje sídlo v Bratislavskom, Prešovskom a Žilinskom kraji**. Z celkového počtu aktívnych FO – podnikateľov na Slovensku sa 16,6 % nachádzalo v Bratislavskom kraji, 15,6 % v Prešovskom a 15,2 % v Žilinskom kraji. Naopak, najnižšia koncentrácia aktívnych fyzických osôb – podnikateľov bola zaznamenaná v Banskobystrickom kraji, kde to bolo 9,4 %.

Pokles počtu aktívnych FO – podnikateľov sa prejavil vo väčšine krajoch Slovenska. Počet FO – podnikateľov sa znížil predovšetkým v Nitrianskom, Žilinskom a Prešovskom kraji. Naopak počet FO – podnikateľov sa zvýšil najmä v Bratislavskom kraji (o 4,1 %). Mierny rast početnosti bol zaznamenaný aj v Trnavskom a Košickom kraji.

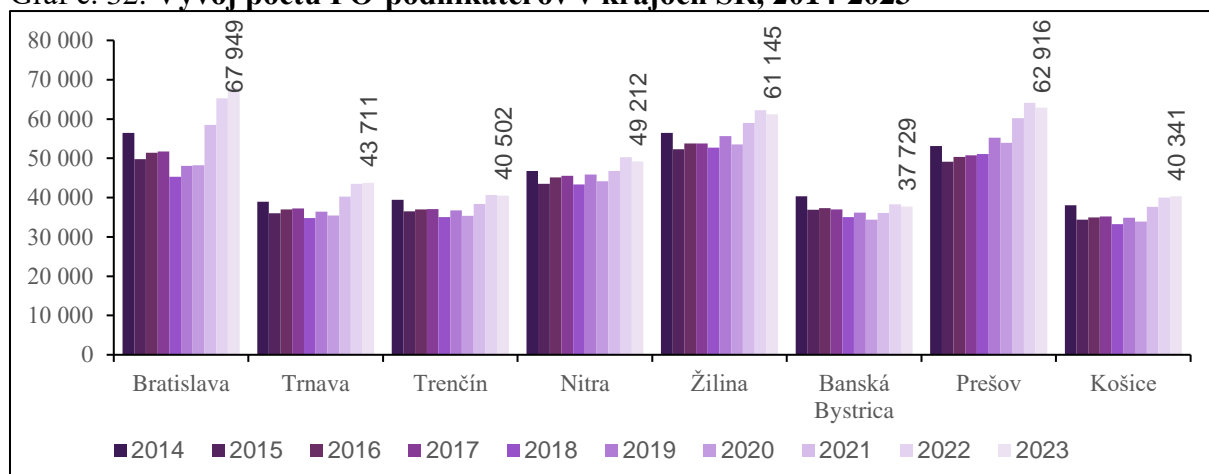
Z pohľadu živnostníkov, ako najpočetnejšej zastúpenej právnej formy medzi FO – podnikateľmi, na konci roka 2023 ich bolo najviac registrovaných na území Bratislavského a Prešovského kraja. Najmenej živnostníkov, len 9,2 % malo sídlo na území Banskobystrického kraja.

Približne **každá piata osoba na Slovensku, ktorá podniká v slobodných povolaniach (21,9 %) uvádzala sídlo svojho podnikania na území Bratislavského kraja.** Zastúpenie ostatných krajoch bolo podstatne nižšie a pohybovalo sa na úrovni od 10,0 % v Trnavskom kraji až po 12,8 % v Košickom kraji.

Samostatne hospodáriaci roľníci sa na Slovensku prirodzene sústreďujú v regiónoch s vhodnými podmienkami pre poľnohospodárstvo. Najväčší podiel SHR sa nachádza

v Banskobystrickom (18,8 %) a Nitrianskom kraji (18,9 %). Najnižší výskyt SHR je typický pre regióny so silným zastúpením priemyslu a vysokou mierou urbanizácie. Do tejto skupiny krajov patrí Bratislavský kraj, kde má svoje sídlo 4,1 % všetkých SHR a Trenčiansky kraj s podielom 6,1 %.

Graf č. 32: Vývoj počtu FO-podnikateľov v krajoch SR, 2014-2023

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Malé a stredné podniky na Slovensku majú najčastejšie sídlo v Bratislavskom kraji, kde sídli takmer jedna štvrtina zo všetkých aktívnych MSP. Najmenej, len 9,1 % ich bolo registrovaných v Trenčianskom a Banskobystrickom kraji.

Počet aktívnych MSP sa v medziročnom porovnaní znížil vo väčšine krajov SR. Najvýznamnejší pokles bol dosiahnutý v Nitrianskom, Žilinskom a Banskobystrickom kraji. Naopak, pozitívny vývoj s nárastom početnosti bol zaznamenaný v Bratislavskom, Trnavskom a Košickom kraji.

Bratislavský kraj je najatraktívnejší aj pre MSP podnikajúce ako právnické osoby. Takmer jedna tretina aktívnych malých a stredných podnikov v tejto právnej forme mala svoje sídlo práve na území Bratislavského kraja. Zároveň tu sídlilo aj najviac fyzických osôb – podnikateľov (16,6 %), nasledované Prešovským (15,6 %) a Žilinským krajom (15,2 %).

5

CHARAKTERISTIKA ZAMESTNANOSTI MSP

Malé a stredné podniky sú hlavnými tvorcami pracovných miest tak na Slovensku, ako aj v Európskej únii. Systémové zlepšovanie podmienok na podnikanie malých a stredných podnikov je preto kľúčové pri vytváraní nových pracovných miest a znižovaní miery nezamestnanosti.

Vývoj na trhu práce v roku 2023

Zamestnanosť v národnom hospodárstve SR vykazovala pozitívny trend aj v roku 2023, už druhý rok po sebe zaznamenala nárast.

Počet zamestnaných osôb sa v roku 2023 zvyšoval hlavne v službách a v stavebníctve. K najvyššiemu nárastu došlo v sektore ubytovacích služieb (o 4,2 %) a v informačných a komunikačných činnostiach (o 1,7 %). Udržať svojich zamestnancov mali problém predovšetkým podnikatelia pôsobiaci v odvetví priemyslu, obchodu, či stravovacích služieb. Pokles zamestnanosti v priemysle dosiahol 0,7 %. V obchode sa znížila zamestnanosť o takmer 3 %.

Tab. č. 17: **Indexy zamestnanosti vo vybraných odvetviach hospodárstva v roku 2022 a 2023**

Odvetvia	Index 2022/2021	Index 2023/2022
Priemysel	↓ 99,1	↓ 99,3
Stavebníctvo	↑ 102,6	↑ 100,5
Predaj a oprava motor. vozidiel	↑ 102,2	↑ 100,4
Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel	↑ 100,3	↓ 97,4
Maloobchod, okrem motorových vozidiel	↑ 102,1	↓ 97,2
Ubytovanie	↑ 104,7	↑ 104,2
Činnosti reštaurácií a pohostinstiev	↑ 104,5	↓ 98,6
Doprava a skladovanie	↑ 100,9	↑ 100,2
Informácie a komunikácia	↑ 105,4	↑ 101,7
Vybrané trhové služby	↑ 102,4	↓ 98,9

Zdroj: Štatistický úrad SR

Nárast počtu zamestnaných osôb sa prirodzene prejavil aj na zlepšení ukazovateľov dokumentujúcich vývoj nezamestnanosti. V roku 2023 poklesla miera evidovanej nezamestnanosti na Slovensku na 5,1 %.

V minulom roku došlo aj k poklesu evidovaných uchádzačov o zamestnanie, ich počet sa znížil o 4,6 %.

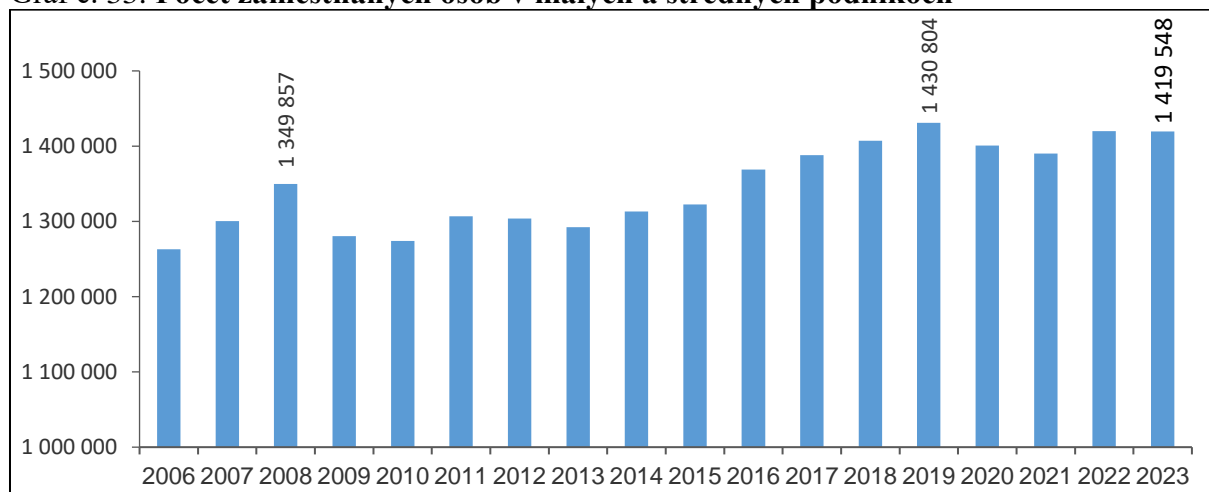
Vývoj zamestnanosti v sektore MSP

V roku 2023 sa priemerný počet zamestnaných osôb v národnom hospodárstve mierne zvýšil (o 0,2 %) na 2 399,2 tisíc (podľa štvrtročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR). Rast zamestnanosti bol však podstatne nižší ako v roku 2022.

Zamestnanosť v podnikovom sektore sa takmer nezmenila, poklesla o 0,1 % na 1 898,3 tisíc zamestnaných osôb. Podiel osôb zamestnaných v ziskovo orientovanom podnikovom sektore na celkovom počte zamestnaných osôb v národnom hospodárstve SR sa mierne znížil a dosiahol 79,1 %. Z vyššie uvedených tendencií vyplýva, že za rastom zamestnanosti v národnom hospodárstve stojí verejný sektor.

Zamestnanosť v sektore malých a stredných podnikov zostala v medziročnom porovnaní nezmenená. **Priemerný počet zamestnaných osôb v kategórii malých a stredných podnikov (vrátane fyzických osôb – podnikateľov) dosiahol 1 419,5 tisíc osôb.**

Graf č. 33: Počet zamestnaných osôb v malých a stredných podnikoch

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

Zamestnanosť vykazovala v rámci jednotlivých právnych foriem a veľkostných kategórií podnikov rozdielne vývojové tendencie. Oživenie zamestnanosti nastalo v kategórii FO – podnikateľov (rast o 1,4 %) a mikropodnikov (rast o 2,2 %). Naopak, pokles počtu zamestnaných osôb bol zaznamenaný v kategórii malých a stredných podnikov. Malým podnikom sa znížila zamestnanosť o 3,4 % a stredným podnikom o 2,5 %. Na porovnanie, mierny pokles zamestnanosti bol dosiahnutý aj v segmente veľkých podnikov, o 0,3 %.

Tab. č. 18: Počet zamestnaných osôb podľa veľkostnej kategorizácie

Právne formy a veľkostné kategórie	2022	2023		rozdiel 2023 a 2022	Index 2023/2022
		abs.	v %		
FO - podnikatelia (odhad)	641 750	650 500	34,3%	8 750	↑ 101,4
Mikropodniky (0-9)	266 521	272 307	14,3%	5 786	↑ 102,2
Malé podniky (10-49)	240 032	231 887	12,2%	-8 145	↓ 96,6
Stredné podniky (50-249)	272 248	265 354	14,0%	-6 894	↓ 97,5
Veľké podniky (250 a viac)	479 562	478 223	25,2%	-1 339	↓ 99,7
Spolu MSP (0-249)	1 420 051	1 419 548	74,8%	-503	→ 100,0
Spolu podnikateľské subjekty	1 900 113	1 898 271	100,0%	-1 842	↓ 99,9

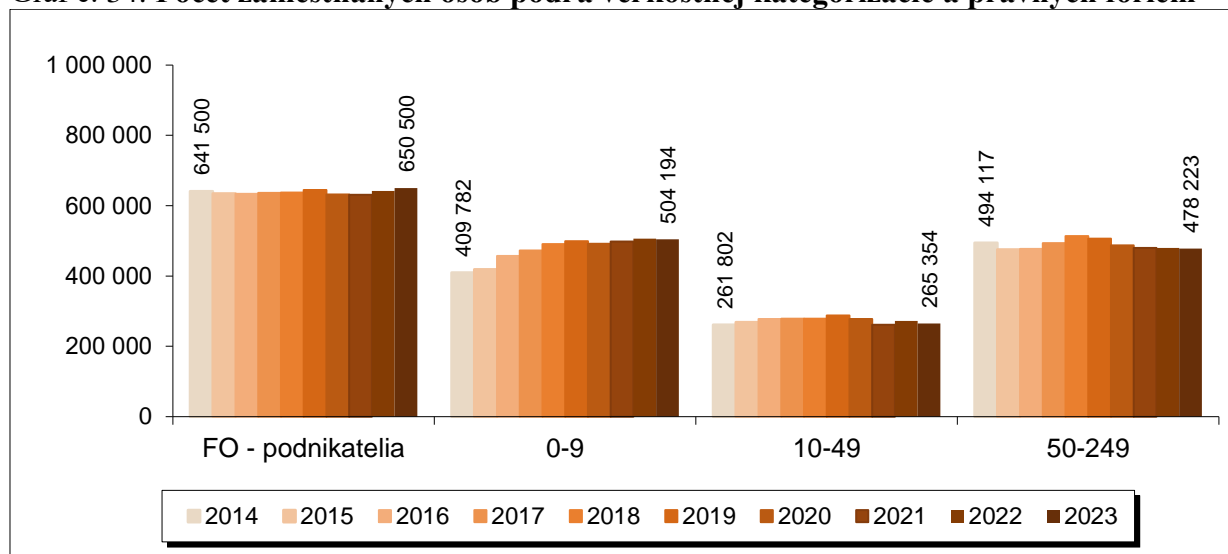
Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR. Pozn.: v kategórii Spolu MSP (0-249) je započítaný počet zamestnaných osôb FO - podnikateľov po vylúčení subjektov s počtom zamestnancov 250 a viac.

V roku 2023 malé a stredné podniky dosiahli 74,8 % zamestnanosti v podnikovej ekonomike. Podiel MSP na celkovej zamestnanosti v hospodárstve SR predstavoval 59,2 % (podľa štvrtročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR). V medziročnom porovnaní sa podiel malých a stredných podnikov na zamestnanosti v podnikovej ekonomike takmer nezmenil, vzrástol iba o 0,1 percentuálneho bodu.

Z hľadiska jednotlivých veľkostných kategórií a právnych foriem sa na celkovom počte zamestnaných osôb v podnikovom sektore podieľali jednou tretinou (34,3 %) FO – podnikatelia (FO – podnikatelia a nimi zamestnávané osoby). Podiel mikropodnikov predstavoval 14,3 %, malých podnikov 12,2 % a stredných podnikov 14,0 %. Jednou štvrtinou (25,2 %) sa na celkovom počte zamestnaných osôb podieľali veľké podniky. V strednodobej perspektíve je

zreteľný mierny nárast podielu FO – podnikateľov a mikropodnikov na zamestnanosti v podnikovom sektore, zatiaľ čo podiel malých a stredných podnikov mierne klesá.

Graf č. 34: Počet zamestnaných osôb podľa veľkostnej kategorizácie a právnych foriem

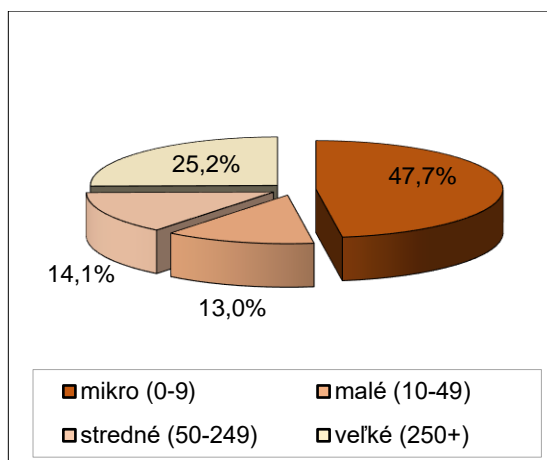
Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

V grafe č. 35 je znázornená celková štruktúra zamestnanosti v podnikovej ekonomike v roku 2023 podľa veľkostných kategórií podnikov (vrátane FO – podnikateľov), ktorá bola spracovaná na základe údajov ŠÚ SR a odhadu SBA.

Najväčší podiel na zamestnanosti dlhodobo dosahujú mikropodniky (vrátane FO – podnikateľov). V roku 2023 ich podiel predstavoval 47,7 %. Podstatne nižší podiel mali malé podniky (13,0 %) a stredné podniky (14,1 %). Podiel veľkých podnikov na zamestnanosti v podnikovej ekonomike predstavoval viac ako jednu štvrtinu (25,2 %).

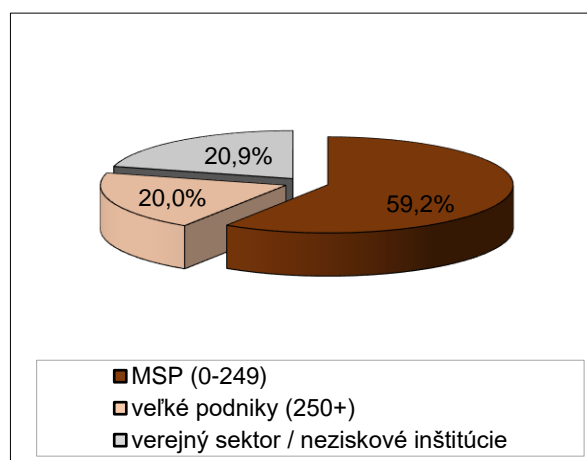
Postavenie malých a stredných podnikov na celkovej zamestnanosti v národnom hospodárstve SR podľa štvrtročného podnikového výkazníctva ŠÚ SR je prezentované v grafe č. 36. Z uvedeného grafu vyplýva, že **malé a stredné podniky si naďalej udržiavajú pozíciu najvýznamnejšieho zamestnávateľa v národnom hospodárstve SR**. V roku 2023 dosiahol podiel MSP na zamestnanosti v národnom hospodárstve 59,2 %. Na celkovej zamestnanosti sa jednou pätinou podieľali veľké podniky (20,0 %) a verejný/neziskový sektor (20,9 %).

Graf č. 35: Zamestnanosť v podnikovej ekonomike podľa veľkostných kategórií podnikov v roku 2023

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Graf č. 36: Podiel MSP (vrátane FO - podnikateľov) na zamestnanosti v národnom hospodárstve SR v roku 2023

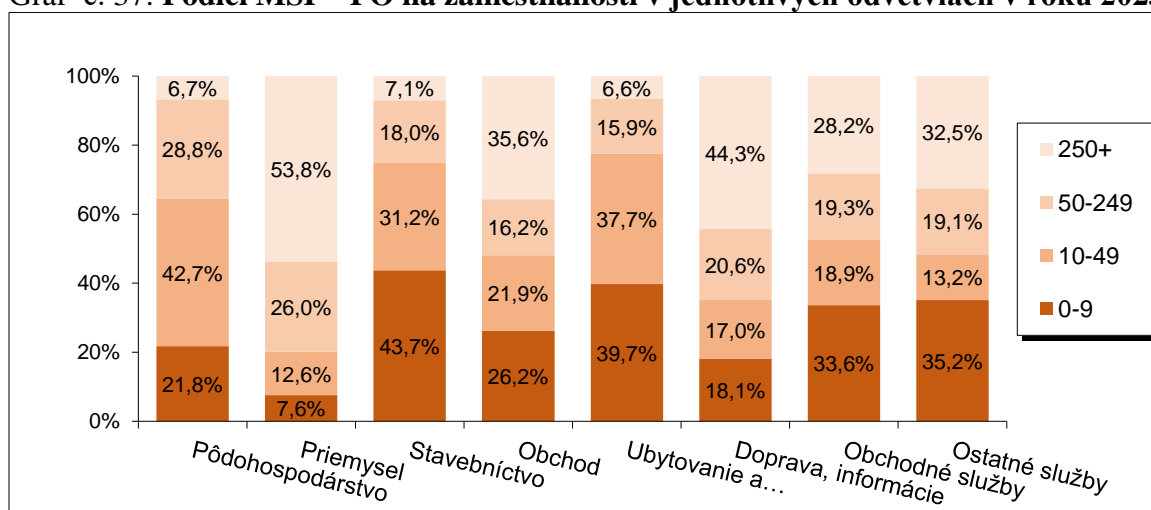

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Z odvetvového hľadiska je možné na základe dostupných údajov hodnotiť stav zamestnanosti podľa veľkostných kategórií za skupinu podnikov – právnických osôb. Najvyšší podiel dosahujú MSP-PO na zamestnanosti v odvetví pôdohospodárstva (93,3 %), ubytovania a stravovania (93,4 %) a stavebníctva (92,9 %). Tieto odvetvia sú do značnej miery závislé na MSP-PO, čo poukazuje na ich dôležitosť nielen pre zamestnanosť, ale aj pre ekonomickú stabilitu a rozvoj týchto sektorov

Približne dve tretiny pracovných miest v odvetví obchodu (64,4 %), obchodných služieb (71,8 %) a ostatných služieb (67,5 %) vytvárajú malé a stredné podniky – právnické osoby (MSP-PO). Viac ako polovicu (55,7 %) dosahuje podiel MSP-PO v doprave a informačných a komunikačných činnostiach. Jediným odvetvím, kde dominujú veľké podniky (PO), je priemysel, kde podiel MSP-PO predstavuje 46,2 %. Toto je prirodzené vzhľadom na význam a veľkosť veľkých priemyselných podnikov v národnom hospodárstve SR.

Graf č. 37: Podiel MSP - PO na zamestnanosti v jednotlivých odvetviach v roku 2023

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR Poznámka: V odvetviach pôdohospodárstva a ubytovania a stravovania, pri veľkostnej kategórii stredných a veľkých podnikov bol použitý odhadovaný počet zamestnancov. Presný počet zamestnancov ŠÚ SR neposkytuje v týchto kategóriách pre dôverný charakter týchto údajov.

Porovnanie zamestnanosti MSP v SR a v krajinách EÚ

Malé a stredné podniky sú dlhodobo kľúčovými zamestnávateľmi v krajinách EÚ. Podľa údajov a metodiky Eurostatu poskytovali malé a stredné podniky v roku 2022 pracovné miesta takmer dvom tretinám (64,7 %) zamestnaných osôb v odvetviach nefinančnej podnikovej ekonomiky v krajinách EÚ-27.

Takmer jednou tretinou (30,3 %) sa na celkovom počte zamestnaných osôb v krajinách EÚ podieľali mikropodniky. Podiel malých podnikov na zamestnanosti v podnikovej ekonomike EÚ predstavoval takmer jednu pätinu (18,9 %) a stredných podnikov 15,4 %.

Malé a stredné podniky sú na Slovensku významnejším tvorcom pracovných miest ako v ostatných krajinách EÚ. Vyplýva to z ich vyššieho podielu na zamestnanosti. Ten bol v roku 2022 na Slovensku o 8,3 p. b. vyšší ako v krajinách EÚ-27.

V rámci jednotlivých veľkostných kategórií majú na Slovensku v porovnaní s krajinami EÚ-27 dominantnejšie postavenie mikropodniky (podiel vyšší o 13,6 p. b.). Mikropodniky na Slovensku dominujú aj v štruktúre podnikateľských subjektov. Vysoké zastúpenie mikropodnikov na Slovensku môže súvisieť s neochotou firiem zvyšovať počet pracovných miest z dôvodu reštriktívnych postupov prijímania nových zamestnancov a pretrvávajúceho vysokého odvodového zaťaženia.

Tab. č. 19: Porovnanie zamestnanosti podľa veľkostných kategórií podnikov v SR a EÚ v roku 2022

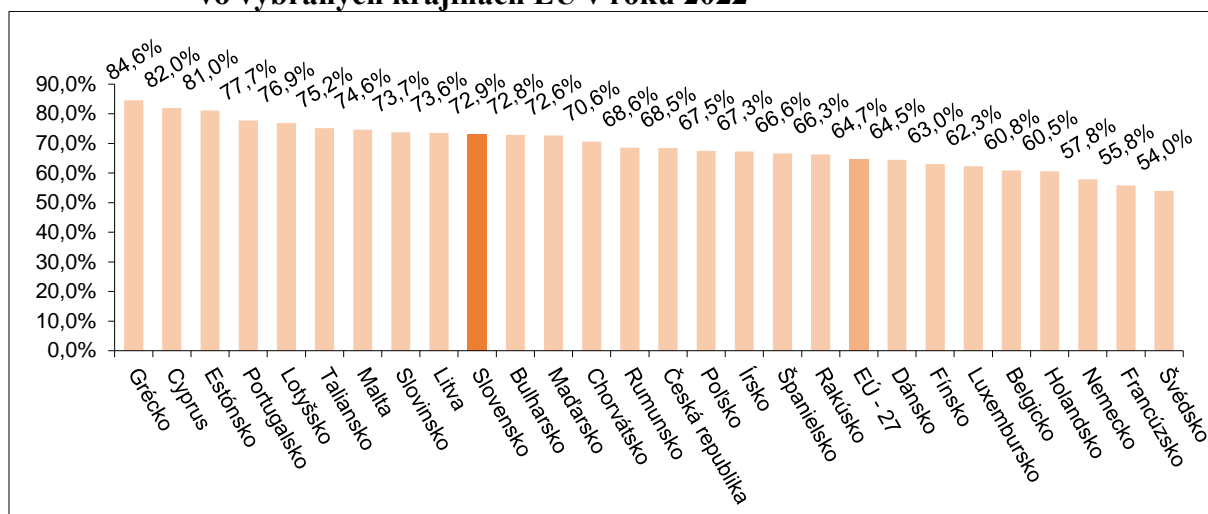
		Veľkosť podniku				MSP	Spolu
		Mikro (0 – 9)	Malý (10 – 49)	Stredný (50 – 249)	Veľký (250+)		
EÚ-27	počet zamestnaných osôb v nefinan. podnikovej ekonomike (v tis.)	48 498,1	30 278,0	24 628,0	56 503,9	103 404,1	159 908,0
	podiel na zamestnanosti	30,3%	18,9%	15,4%	35,3%	64,7%	100,0%
Slovensko	počet zamestnaných osôb v nefinan. podnikovej ekonomike (v tis.)	787,4	249,5	270,6	485,0	1 307,5	1 792,5
	podiel na zamestnanosti	43,9%	13,9%	15,1%	27,1%	72,9%	100,0%

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Údaje pokrývajú odvetvia SK NACE B až N a divíziu 95. V čase spracovania materiálu dostupné za rok 2022.

V medzinárodnom porovnaní sa Slovensko aj naďalej zaraďuje medzi krajiny s nadpriemerným podielom malých a stredných podnikov na zamestnanosti. Významnejší podiel na zamestnanosti ako v celej EÚ dosahujú malé a stredné podniky aj v rámci ostatných krajín V4. Obdobný podiel ako Slovensko dosahuje podiel MSP na zamestnanosti aj v Maďarsku.

Najvyšší podiel dosahujú MSP na zamestnanosti v krajinách ako Grécko (84,6 %), Cyprus (82,0 %) a Estónsko (81,0 %). Naopak na posledných priečkach sa umiestňujú krajiny ako Švédsko (54,0 %), Francúzsko (55,8 %) a Nemecko (57,8 %).

Graf č. 38: Podiel MSP na zamestnanosti v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2022

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Výška priemernej mzdy v hospodárstva SR podľa veľkostných kategórií podnikov

Priemerná mzda v slovenskom podnikovom sektore pokračovala v dynamickom raste aj v roku 2023, pričom sa zvýšila vo všetkých veľkostných kategóriách podnikateľských subjektov.

Najvýraznejší rast priemernej mzdy zaznamenali v roku 2023 zamestnanci malých a stredných podnikov. Rast ich priemernej nominálnej mzdy dosiahol 10,2 %, resp. 8,9 %. V absolútnom vyjadrení dosiahla priemerná mzda zamestnancov malých podnikov 1 387 Eur a stredných podnikov 1 635 Eur. Mikropodniky zaznamenali mierne nižší nárast priemernej mzdy, ktorá vzrástla o 7,5 % na 947 eur. Na porovnanie, mzdy zamestnancov veľkých podnikov sa zvýšili o 10,0 %.

Pri hodnotení priemernej mzdy podľa veľkostných kategórií podnikov je zrejmé, že s rastom veľkosti podniku stúpa aj úroveň priemernej mzdy. Zamestnanci mikropodnikov dosahujú najnižšiu priemernú mzdu (947 eur), zatiaľ čo zamestnanci veľkých podnikov majú najvyššiu priemernú mzdu (1 812 eur).

Tab. č. 20: Výška priemernej nominálnej mzdy podľa veľkostných kategórií podnikov v období 2019-2023

Priemerná mesačná mzda (EUR)	2019	2020	2021	2022	2023	Index nominálnej mzdy 2023/2022
Mikropodniky (0 - 9)	712	712	769	881	947	↑ 107,5
Malé podniky (10 - 49)	1 025	1 050	1 099	1 259	1 387	↑ 110,2
Stredné podniky (50 - 249)	1 224	1 256	1 369	1 502	1 635	↑ 108,9
MSP spolu	-	-	1 083	1 214	1 317	↑ 108,5
Veľké podniky (250 +)	1 390	1 430	1 537	1 647	1 812	↑ 110,0
Spolu podniky	1 150	1 172	1 215	1 379	1 506	↑ 109,2

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Zamestnanosť v národnom hospodárstve SR vykazovala pozitívny trend aj v roku 2023, už druhý rok po sebe zaznamenala nárast. Priemerný počet zamestnaných osôb v národnom hospodárstve sa mierne zvýšil (o 0,2 %) na 2 399,2 tisíc.

Zamestnanosť v podnikovom sektore sa takmer nezmenila, poklesla o 0,1 % na 1 898,3 tisíc zamestnaných osôb. Zamestnanosť v sektore malých a stredných podnikov zostala v medziročnom porovnaní nezmenená. Priemerný počet zamestnancov v kategórii malých a stredných podnikov dosiahol 1 419,5 tisíc osôb.

Zamestnanosť vykazovala v rámci jednotlivých právnych foriem a veľkostných kategórií podnikov rozdielne vývojové tendencie. Oživenie zamestnanosti nastalo v kategórii FO – podnikateľov (rast o 1,4 %) a mikropodnikov (rast o 2,2 %), zatiaľ čo pokles počtu zamestnaných osôb bol zaznamenaný v kategórii malých a stredných podnikov. V roku 2023 malé a stredné podniky dosiahli 74,8 % zamestnanosti v podnikovej ekonomike.

Malé a stredné podniky sú dlhodobo kľúčovými zamestnávateľmi v krajinách EÚ, pričom na Slovensku majú ešte väčší význam ako v ostatných členských štátoch. V roku 2022 bol ich podiel na zamestnanosti na Slovensku o 8,3 percentuálneho bodu vyšší než v priemere krajín EÚ-27.

Priemerná mzda v slovenskom podnikovom sektore pokračovala v dynamickom raste aj v roku 2023 a zvýšila sa vo všetkých veľkostných kategóriách podnikateľských subjektov, pričom najvýraznejší rast zaznamenali zamestnanci malých a stredných podnikov v roku 2022.

6

EKONOMICKÉ UKAZOVATELE MSP

Podľa údajov ŠÚ SR rástla slovenská ekonomika v roku 2023 o 1,6 %, čo predstavuje najpomalší rast za posledných desať rokov, s výnimkou roka 2020. V absolútnych číslach dosiahol hrubý domáci produkt v minulom roku hodnotu 122,8 miliardy Eur.

Na dosiahnutú výkonnosť hospodárstva pozitívne vplýval rast hrubej pridanej hodnoty, ktorá sa medziročne zvýšila o 3,6 %. Naopak, pokles zaznamenala hrubá produkcia (o 3,9 %), ako aj medzispotreba (o 8,4 %).

Tlmiaci vplyv na rast ekonomiky mal pokles domáceho dopytu, hlavne kvôli poklesu spotreby domácností o 3,1 %, Vysoká inflácia donútila domácnosti viac obmedziť svoju spotrebu. Pozitívny vplyv si udržali iba investície, ktoré vzrástli o 10,6 %, čo je najvyšší rast od roku 2015.

Celkový výkon ekonomiky výrazne podporil vývoj v zahraničnom obchode. Vďaka rýchlejšiemu rastu vývozu výrobkov a služieb v porovnaní s dovozom sa saldo zahraničného obchodu dostalo opäť do kladných hodnôt.

Dominantným hospodárskym odvetvím v ekonomike Slovenska zostáva aj v roku 2023 priemysel. Jeho podiel na celkovom hrubom domácom produkte predstavoval viac ako jednu štvrtinu (26,2 %).

Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov, doprava a skladovanie, ubytovacie a stravovacie služby tvorili 16,0 % hrubého domáceho produktu, verejná správa, obrana, povinné sociálne zabezpečenie, vzdelávanie, zdravotníctvo a sociálna pomoc 14,0 %, činnosti v oblasti nehnuteľností 10,5 %, odborné, vedecké a technické činnosti (administratívne služby) 7,2 % a stavebníctvo 6,6 %. Zastúpenie ostatných odvetví nepresiahlo 4,5 %. Podiel čistých daní z produktov predstavoval 8,4 % HDP Slovenska. V ďalších častiach kapitoly sú vyhodnotené ekonomické ukazovatele malých a stredných podnikov, ktoré bolo možné spracovať z dostupných informácií ŠÚ SR. Údaje o pridanej hodnote podľa veľkostných kategórií podnikov boli v čase spracovania dokumentu dostupné zo strany ŠÚ SR za rok 2022.

6.1 Tržby vo vybraných odvetviach

V nasledujúcej časti podkapitoly sú prezentované spracované ukazovatele dokumentujúce postavenie malých a stredných podnikov vo vybraných najvýznamnejších sektoroch nefinančnej podnikovej ekonomiky, za ktoré sú zo strany ŠÚ SR publikované údaje podľa veľkostných kategórií podnikov. Prezentované sú tržby za vlastné výkony a tovar (v prípade stavebníctva stavebná produkcia) podľa klasifikácie SK NACE v priemysle (sekcia B, C, D, E), v stavebníctve (sekcia F) a v službách (vrátane obchodu). Služby pokrývajúce nasledovné ekonomické činnosti: veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov (45 až 47); doprava a skladovanie (49 až 53); informácie a komunikácia (58 až 63); činnosti v oblasti nehnuteľností (68); odborné, vedecké a technické činnosti (69 až 71, 73, 74); administratívne a podporné služby (77 až 82); vzdelávanie (85.5; 85.6); umenie, zábava a rekreácia (92, 93); ostatné činnosti (95, 96).

Priemysel

Priemyselná produkcia klesla už druhý rok po sebe, znížila sa o 0,6 %. Väčšina priemyselných odvetví zaznamenala pokles, avšak výraznejší prepád bol zmiernený najmä vďaka výrobe automobilov. Produkcia v kľúčovom sektore výroby dopravných prostriedkov po predchádzajúcom poklese vzrástla o 4,9 %.

V roku 2023 sa v priemysle zrealizovali tržby v celkovej hodnote 140 661,0 mil. Eur. Dominantné zastúpenie na realizovaných tržbách za vlastné výkony a tovar si naďalej udržiavajú veľké podniky. Ich podiel predstavoval dve tretiny (67,5 %). **Takmer jednou tretinou (32,5 %) sa na tržbách v odvetví priemyslu podieľali malé a stredné podniky.** Podiel malých a stredných podnikov sa v porovnaní s rokom 2022 mierne znížil.

Tab. č. 21: Vývoj tržieb za vlastné výkony a tovar v priemysle podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)

Kategória podnikateľských subjektov	2021	2022	2023	Podiel v roku 2023 v %	Index 2023/2022 v b.c
Malé podniky (0-49) a živnostníci	19 047,2	27 115,5	26 667,8	19,0%	↓ 98,3
Stredné podniky (50-249)	15 914,4	18 828,7	19 012,5	13,5%	↑ 101,0
Veľké podniky (250 a viac)	70 693,2	91 712,1	94 980,8	67,5%	↑ 103,6
MSP	34 961,6	45 944,2	45 680,2	32,5%	↓ 99,4
Spolu	105 654,8	137 656,2	140 661,0	100,0%	↑ 102,2

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

Najvýznamnejší podiel na celkových tržbách v rámci sektora MSP dosahovali malé podniky (0-49) a živnostníci¹⁴, ich podiel predstavoval takmer jednu pätinu (19,0 %). Podiel stredných podnikov predstavoval 13,5 %.

V roku 2023 bol v bežných cenách zaznamenaný pozitívny medziročný vývoj v kategórii stredných podnikov, ktorým tržby vzrástli o 1,0 % oproti predchádzajúcemu roku. Naopak, tržby malých podnikov a živnostníkov klesli o 1,7 %. **Tržby celého sektora MSP vrátane živnostníkov sa v bežných cenách medziročne znížili o 0,6 %.** K poklesu tržieb MSP došlo po predchádzajúcich dvoch rokoch rastúcich tržieb. Naopak, rast tržieb zaznamenali veľké podniky. V porovnaní s rokom 2022 sa im zvýšili o 3,6 %. Celkovo sa zvýšili tržby subjektom, ktoré pôsobia v priemysle v bežných cenách o 2,2 %.

Publikované údaje ŠÚ SR umožňujú hodnotiť vývoj tržieb aj v stálych cenách. V stálych cenách zaznamenali tržby pokles vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov. U živnostníkov a malých podnikov s počtom zamestnancov od 0 do 19 klesli tržby o 2,7 %, u malých podnikov s počtom zamestnancov od 20 do 49 o 7,7 %, a u stredných podnikov o 2,9 %.

¹⁴ Od roku 2022 zverejňuje ŠÚ SR tržby malých podnikov a živnostníkov v priemysle ako spoločnú kategóriu podnikateľských subjektov.

Stavebníctvo

Stavebný sektor zaznamenal medziročný nárast výkonu v stálych cenách o 1,1 % po predchádzajúcom negatívnom vývoji. Tento pozitívny výsledok bol dosiahnutý vďaka dvojcifernému rastu inžinierskych stavieb, čo kompenzovalo pokles výstavby budov o takmer 4 %. Práce v zahraničí medziročne klesli o 4,5 %.

Vývoj stavebnej produkcie podľa veľkostných kategórií podnikov je možné posudzovať za stavebnú produkciu, do ktorej nie sú započítané stavebné závody nestavebných podnikov. Na celkovom objeme stavebnej produkcie, ktorý v roku 2023 dosiahol 7 001,4 milióna eur (bez zahrnutia stavebných závodov nestavebných podnikov), sa dlhodobo najvýraznejšie podieľali malé podniky, s takmer polovičným podielom. Živnostníci prispeli jednou pätinou a stredné podniky predstavovali 18,7 % z celkovej produkcie.

Malé a stredné podniky vrátane živnostníkov sa v roku 2023 podieľali na celkovej stavebnej produkcii až 86,3 %. Podiel veľkých stavebných podnikov klesol na 13,7 %. Vývoj stavebnej produkcie v jednotlivých kategóriách podnikateľských subjektov v rokoch 2021-2023 je znázornený v nasledujúcej tabuľke.

Tab. č. 22: Vývoj stavebnej produkcie podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)

Kategória podnikateľských subjektov	2021	2022	2023	Podiel v roku 2023 v %	Index 2023/2022 v b.c
Živnostníci	1 058,5	1 282,8	1 396,8	20,0%	↑ 108,9
Malé podniky (0-49)	2 682,6	3 141,6	3 334,7	47,6%	↑ 106,1
Stredné podniky (50-249)	887,0	1 033,6	1 308,1	18,7%	↑ 126,6
Veľké podniky (250 a viac)	749,8	819,8	961,7	13,7%	↑ 117,3
MSP	4 628,1	5 458,0	6 039,7	86,3%	↑ 110,7
Spolu	5 377,9	6 277,9	7 001,4	100,0%	↑ 111,5

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA. Údaje nezahŕňajú produkciu stavebných závodov nestavebných podnikov.

Stavebná produkcia malých a stredných podnikov (vrátane živnostníkov) sa v bežných cenách zvýšila o jednu desatinu. K nárastu stavebnej produkcie MSP prispeli všetky kategórie podnikateľských subjektov. Stavebná produkcia živnostníkov sa zvýšila o takmer jednu desatinu. Rast malých podnikov dosiahol 6,1 % a stredných podnikov až jednu štvrtinu. Pozitívny vývoj dosiahli aj veľké stavebné podniky, ich produkcia sa zvýšila o 17,3 %.

Stavebná produkcia malých a stredných podnikov vrátane živnostníkov sa v bežných cenách zvýšila o jednu desatinu. K nárastu prispeli všetky kategórie podnikateľských subjektov. Produkcia živnostníkov vzrástla takmer o takmer desatinu. Malé podniky zaznamenali rast o 6,1 %, a stredné podniky až o 26,6 %. Pozitívny vývoj zaznamenali aj veľké stavebné podniky, ktorých produkcia vzrástla o 17,3 %.

V stálych cenách sa celková stavebná produkcia všetkých podnikateľských subjektov zvýšila o 0,8 %. Živnostníci zaznamenali pokles o 1,9 %, rovnako ako malé podniky s 0 až 19 zamestnancami, ktorých produkcia klesla o 9,4 %. Naopak, malé podniky s 20 až 49 zamestnancami dosiahli nárast o 9,5 %, a stredné podniky vykázali rast o 14,5 %.

Služby (vrátane obchodu)

Od roku 2018 publikuje Štatistický úrad SR údaje o tržbách za sektor služieb podľa veľkostných kategórií podnikov súhrnne za vybrané sektory služieb a obchodu. V sektore služieb (vrátane obchodu) dosiahli tržby za vlastné výkony a tovar v roku 2023 hodnotu 122,2 mil. Eur. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa celkový objem tržieb v bežných cenách zvýšil o 3,0 %.

Na celkovom objeme tržieb v službách sa najväčšou mierou podieľali malé podniky. Ich podiel predstavoval takmer polovicu (47,6 %) z celkových tržieb. Podstatne nižšie zastúpenie dosahujú živnostníci (4,3 %) a stredné podniky (22,3 %). Súhrnne tvoril **podiel malých a stredných podnikov (vrátane živnostníkov) na tržbách v sektore služieb tri štvrtiny (74,2 %)**¹⁵. Podiel veľkých podnikov predstavoval jednu štvrtinu (25,8 %).

Z hľadiska dynamiky vývoja sa tržby v bežných cenách zvýšili vo všetkých kategóriách podnikateľských subjektov, s výnimkou živnostníkov. Najvýraznejší nárast bol zaznamenaný u stredných podnikov, kde tržby vzrástli takmer o 10 %. Malé podniky vykázali mierny rast o 0,3 %, zatiaľ čo tržby živnostníkov klesli o 7,5 %. **Celkový nárast tržieb malých a stredných podnikov v bežných cenách dosiahol 2,2 %**. Pozitívny vývoj sa prejavil aj u veľkých podnikov, kde tržby vzrástli o 5,4 %.

Tab. č. 23: Tržby za vlastné výkony a tovar v službách (vrátane obchodu) podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)

Kategória podnikateľských subjektov	2021	2022	2023	Podiel v roku 2023 v %	Index 2023/2022 v b.c
Živnostníci	5 547,7	5 676,8	5 252,7	4,3%	↓ 92,5
Malé podniky (0-49)	52 331,8	57 920,2	58 108,5	47,6%	↑ 100,3
Stredné podniky (50-249)	22 764,0	25 046,5	27 263,9	22,3%	↑ 108,9
Veľké podniky (250 a viac)	27 409,4	29 919,6	31 531,3	25,8%	↑ 105,4
MSP	80 643,5	88 643,5	90 625,1	74,2%	↑ 102,2
Spolu	108 052,9	118 563,1	122 156,4	100,0%	↑ 103,0

Zdroj: ŠÚ SR, spracované SBA

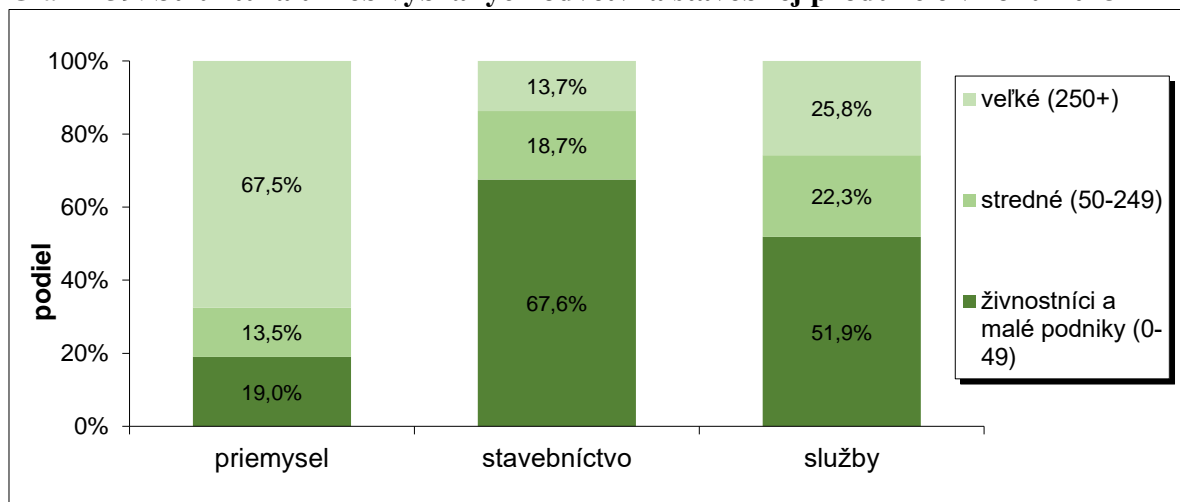
Podľa údajov prezentovaných v nižšie uvedenom grafe sa **malé a stredné podniky významnou mierou podieľajú na celkovom objeme produkcie v stavebníctve a realizovaných tržbách** v jednotlivých odvetviach národného hospodárstva.

MSP dosahujú dlhodobo najvyšší podiel na produkcii v stavebníctve. V roku 2023 tento podiel predstavoval 86,3 %. Mierne nižší podiel na celkovom objeme tržieb dosahovali MSP v oblasti služieb (vrátane obchodu, 74,2 %).

V odvetví priemyslu sú etablovaní veľkí významní výrobcovia. To sa odráža aj na dosiahnutom zastúpení malých a stredných podnikov. V roku 2023 utržili malé a stredné podniky jednu tretinu (32,5 %) z celkového objemu tržieb v priemysle. Podiel MSP na kumulatívnej hodnote tržieb a stavebnej produkcii všetkých hodnotených odvetví dosiahol 52,8 %.

¹⁵ V prípade zaradenia dvoch živnostníkov s počtom zamestnancov nad 250 do veľkých subjektov (250 a viac zamestnancov) by odhadovaný podiel MSP na celkových tržbách v sektore služieb predstavoval 74,1 %.

Graf č. 39: Štruktúra tržieb vybraných odvetví a stavebnej produkcie v roku 2023

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

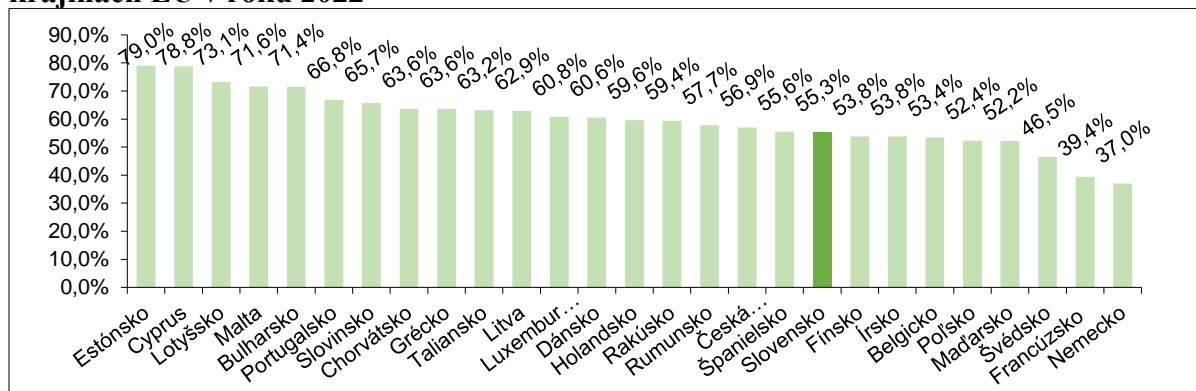
Porovnanie podielu MSP na tržbách v nefinančnej podnikovej ekonomike v SR a v krajinách EÚ

Podľa údajov a metodiky Eurostatu dosiahli slovenské malé a stredné podniky v nefinančnej podnikovej ekonomike v roku 2022 podiel 55,3 % na tržbách za vlastné výkony a tovar. V porovnaní s predchádzajúcim hodnotením sa tento podiel slovenských MSP výraznejšie nezmenil. Na základe dosiahnutých výsledkov sa **Slovensko zaraduje medzi krajiny s podpriemerným podielom MSP na celkových tržbách.**

Najvyšší podiel na tržbách dosiahli malé a stredné podniky v Estónsku (79,0 %), na Cypre (78,8 %), v Lotyšsku (73,1 %) a na Malte (71,6 %). Naopak, medzi krajiny s najnižším podielom MSP na tržbách patria Nemecko (37,0 %), Francúzsko (39,4 %) a Švédsko (46,5 %).

Z krajín V4 sa za Slovenskom umiestnili Poľsko (52,4 %) a Maďarsko (52,2 %). Česká republika dosiahla mierne vyšší podiel (56,9 %) ako Slovensko. Podiel MSP na tržbách v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2022 znázorňuje nasledujúci graf.

Graf č. 40: Podiel MSP na tržbách v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2022

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu. Poznámka: v čase spracovania výstupu neboli dostupné zo strany Eurostatu aktuálnejšie dáta za krajiny EÚ

6.2 Pridaná hodnota

Pridaná hodnota patrí medzi najdôležitejšie kvantitatívne ukazovatele, prostredníctvom ktorých sa hodnotí dosiahnutá výkonnosť sektora malých a stredných podnikov.

Pridaná hodnota malých a stredných podnikov (právnických osôb) sa aj v roku 2022¹⁶ zvýšila v bežných cenách o viac ako desatinu, konkrétne o 11,7 %. Dosiahla hodnotu 30 126,1 mil. Eur.

Pozitívny vývoj bol zaznamenaný vo všetkých veľkostných kategóriách malých a stredných podnikov, pričom najvýraznejší rast vykázali stredné podniky, ktoré zvýšili svoju pridanú hodnotu o takmer štvrtinu (24,9 %). U malých podnikov (0-49 zamestnancov) sa pridaná hodnota zvýšila o 4,1 %. Naopak, veľké podniky zaznamenali pokles pridanej hodnoty o takmer 4 %. Pridaná hodnota veľkých podnikov dosiahla úroveň 21 326,9 mil. Eur. Veľké podniky tak boli jedinou veľkostnou kategóriou s poklesom pridanej hodnoty.

Tab. č. 24: Vývoj pridanej hodnoty právnických osôb – nefinančných korporácií podľa veľkostných kategórií podnikov a právnych foriem (v mil. Eur)

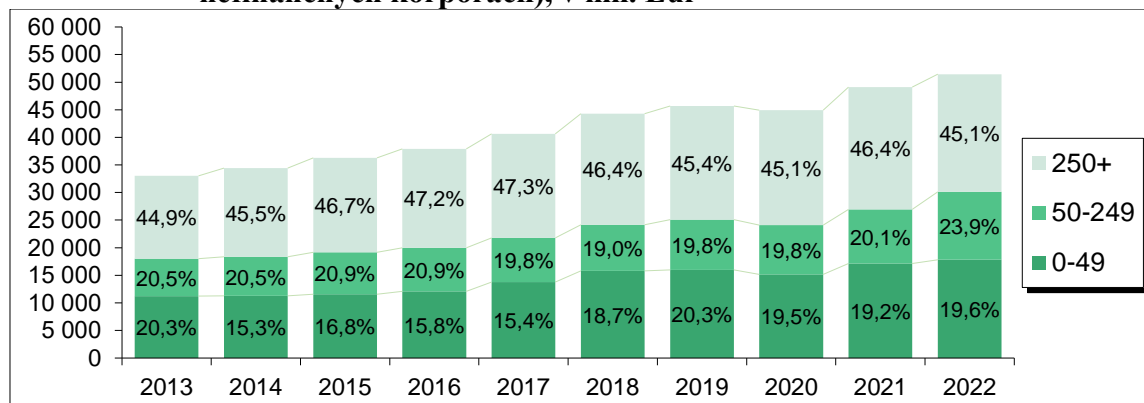
Kategória podnikateľských subjektov	2020	2021	2022	Podiel v roku 2022 v %	Index 2022/2021 v b.c
Malé podniky (0-49)	15 177,4	17 107,1	17 806,5	34,6%	↑ 104,1
Stredné podniky (50-249)	8 918,1	9 860,2	12 319,6	23,9%	↑ 124,9
Veľké podniky (250 a viac)	20 832,2	22 164,4	21 326,9	41,4%	↓ 96,2
MSP	24 095,6	26 967,3	30 126,1	58,6%	↑ 111,7
Spolu	44 927,8	49 131,7	51 453,0	100,0%	↑ 104,7

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

V roku 2022 tvorili MSP - právnické osoby 58,6 % pridanej hodnoty v nefinančnom podnikovom sektore. V medziročnom porovnaní sa dosiahnutý podiel MSP zvýšil, hlavne vplyvom poklesu pridanej hodnoty u veľkých podnikov.

V rámci jednotlivých veľkostných kategórií dosiahli malé podniky (0-49) podiel viac ako jednu tretinu (34,6 %), zatiaľ čo stredné podniky tvorili takmer štvrtinu (23,9 %). Medziročne vzrástol podiel vo všetkých veľkostných kategóriách MSP. Pokles pridanej hodnoty bol zaznamenaný u veľkých podnikov.

Graf č. 1: Vývoj pridanej hodnoty podľa veľkostných kategórií podnikov (PO - nefinančných korporácií), v mil. Eur

Zdroj: SBA, na základe údajov ŠÚ SR

¹⁶ Údaje o pridanej hodnote MSP za rok 2023 neboli zo strany ŠÚ SR v čase spracovania dokumentu dostupné.

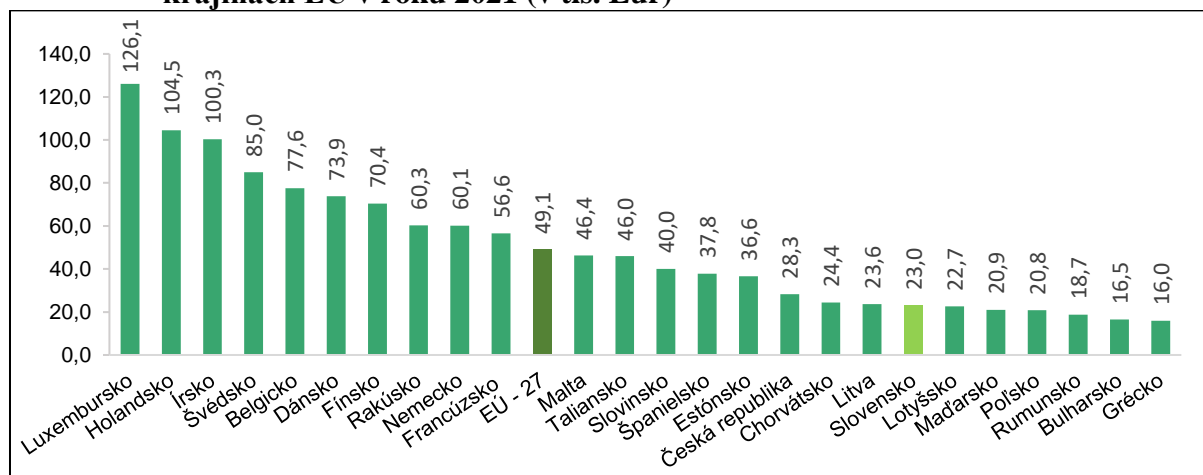
6.3 Produktivita práce

Produktivita práce je dôležitým ukazovateľom, ktorý odráža konkurencieschopnosť a ekonomickú výkonnosť sektora malých a stredných podnikov (MSP). Podľa údajov Eurostatu **slovenské MSP dlhodobo zaostávajú v úrovni produktivity práce** za svojimi konkurentmi v krajinách EÚ.

Slovenské MSP dosiahli v roku 2021 produktivitu práce na úrovni 23,0 tisíc Eur (objem vytvorenej pridanej hodnoty na jednu zamestnanú osobu). **Slovensko patrí medzi krajiny s najnižšou produktivitou práce v sektore MSP.**

Podpriemerná úroveň produktivity práce MSP je charakteristická aj pre ostatné krajiny V4. Česká republika vykazuje mierne vyššiu produktivitu práce MSP v porovnaní so Slovenskom, zatiaľ čo Maďarsko a Poľsko sa umiestnili za Slovenskom. Najvyššiu produktivitu práce dosahujú malé a stredné podniky v krajinách ako Luxembursko (126,1 tisíc eur), Holandsko (104,5 tisíc eur) a Írsko (100,3 tisíc eur). Naopak, najnižšie hodnoty sú zaznamenané v Grécku (16,0 tisíc eur), Bulharsku (16,5 tisíc eur) a Rumunsku (18,7 tisíc eur).

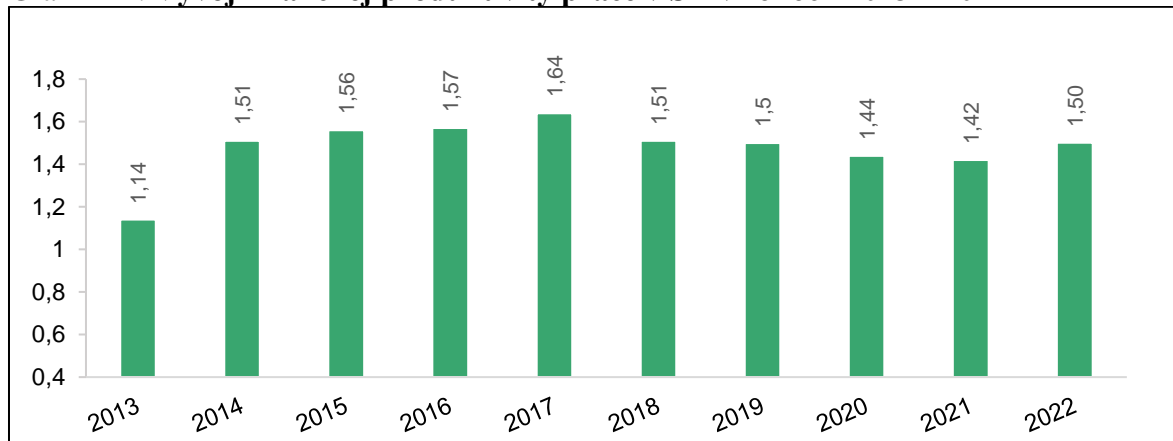
Graf č. 41: Produktivita práce MSP v nefinančnej podnikovej ekonomike vo vybraných krajinách EÚ v roku 2021 (v tis. Eur)

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Produktivita práce bola kalkulovaná ako celkový objem pridanej hodnoty na počet zamestnaných osôb.

Výkonnosť malých a stredných podnikov možno hodnotiť aj na základe finančnej produktivity práce, ktorá je vypočítaná z finančných výkazov podnikateľských subjektov. Finančná produktivita práce vyjadruje, koľko eur pridanej hodnoty je vytvorených z jedného eura osobných nákladov. Podľa dostupných údajov dosiahol medián finančnej produktivity práce MSP v roku 2022 hodnotu 1,50 Eura, čo predstavuje nárast o 0,08 eura oproti roku 2021. Napriek tomuto zlepšeniu je však finančná produktivita práce stále nižšia v porovnaní s obdobím rokov 2014 – 2018.

Graf č. 42: Vývoj finančnej produktivity práce v SR v rokoch 2013 – 2022

Zdroj: finančné výkazy podnikateľských subjektov, spracované SBA. Ukazovateľ vyjadruje koľko € pridanej hodnoty vyprodukuje 1 € osobných nákladov.

Priemyselná produkcia na Slovensku zaznamenala v roku 2023 pokles už druhý rok po sebe, pričom sa znížila o 0,6 %. Tento pokles bol viditeľný vo väčšine priemyselných odvetví, avšak výraznejší prepad bol zmiernený predovšetkým vďaka výrobe automobilov. Pokles tržieb v bežných cenách sa prejavil aj v malých a stredných podnikoch (MSP) pôsobiacich v priemysle, kde došlo k zníženiu tržieb po dvoch rokoch rastu. V stálych cenách sa tržby MSP znížili vo všetkých veľkostných kategóriách podnikov, pričom sa pokles pohyboval od 2,7 % do 7,7 %.

Na druhej strane, stavebný sektor zaznamenal medziročný nárast výkonu o 1,1 % v stálych cenách, čo predstavuje pozitívny obrat po predchádzajúcom negatívnom vývoji. Stavebná produkcia MSP vzrástla v bežných cenách o 10 %. V stálych cenách sa celková stavebná produkcia všetkých podnikateľských subjektov zvýšila o 0,8 %.

V sektore služieb dosiahli tržby za vlastné výkony a tovar v roku 2023 hodnotu 122,2 mil. Eur, čo predstavuje nárast o 3 % v bežných cenách. Malým a stredným podnikom sa zvýšili tržby o 2,2 %.

Produktivita práce slovenských MSP dlhodobo zaostáva za priemerom EÚ, pričom v roku 2021 dosiahla iba 23,0 tisíc Eur na zamestnanca. Slovensko tak patrí medzi krajiny EÚ s najnižšou produktivitou práce v sektore MSP, čo je však charakteristické aj pre ostatné krajiny V4.

7

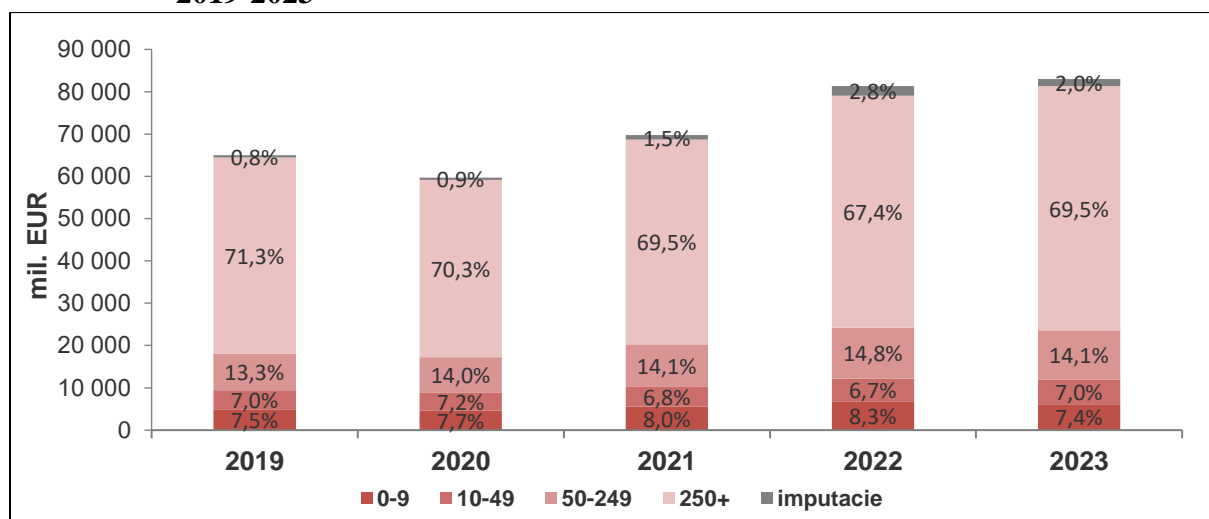
POSTAVENIE MSP V ZAHRANIČNOM OBCHODE SR

7.1 Vývoz MSP

Rast zahraničného obchodu Slovenska bol v roku 2023 ťahaný najmä zahranično-obchodnými aktivitami veľkých podnikov. **Malé a stredné podniky zaznamenali pokles vývozu po predchádzajúcom dvojročnom raste.** Podľa predbežných výsledkov Štatistického úradu SR sa **vývoz MSP v medziročnom porovnaní znížil o 2,4 %**. V absolútnom vyjadrení dosiahol vývoz MSP hodnotu 23 590,0 mil. Eur. V porovnaní s rokom 2022 sa hodnota celkového vývozu MSP znížila o 591,8 mil. Eur.¹⁷

Vývoj objemu vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov za uplynulých päť rokov sumarizuje graf č. 44. **V medziročnom porovnaní sa zvýšil vývoz len v kategórii malých podnikov** (o 6,2 %). Pokles zaznamenal vývoz mikropodnikov (o 9,1 %) a stredných podnikov (o 2,6 %). Rastovú dynamiku vývozu si udržali veľké podniky, ich vývoz sa zvýšil o 5,2 %.

Graf č. 43: **Objem a štruktúra vývozu podľa veľkostných kategórií podnikov v rokoch 2019-2023**

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

Vplyvom nárastu vývozu veľkých podnikov a poklesu malých a stredných podnikov sa znížil podiel MSP na celkovom vývoze Slovenska na 28,4 %. V prípade započítania operácií zahraničných osôb je podiel MSP na celkovom vývoze nižší, na úrovni 21,8 %.

Mikropodniky (0 - 9) realizovali 7,4 % objemu celkového vývozu, čo zodpovedá 6 111,7 mil. Eur. V kategórii mikropodnikov sú zahrnuté aj podniky s nezisteným počtom zamestnancov. Veľkostná kategória malých podnikov (10 - 49) sa na celkovom vývoze podieľala 7,0 %, v absolútnom vyjadrení 5 789,1 mil. Eur. Stredné podniky (50 - 249) realizovali 14,1 % vývozu v objeme 11 689,2 mil. Eur. Podiel veľkých podnikov sa zvýšil na 69,5 %, pričom hodnota vývozu veľkých podnikov dosiahla úroveň 57 709,4 mil. Eur.

¹⁷ Medziročné porovnanie je spracované na základe a predbežných výsledkov štatistiky zahraničného obchodu za rok 2023 a definitívnych výsledkov za rok 2022.

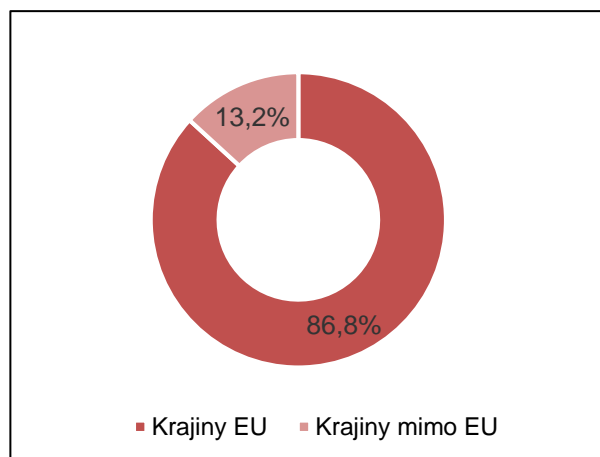
Z celkového počtu **666 938** aktívnych malých a stredných podnikov, ktoré boli v roku 2023 evidované v Registri organizácii ŠÚ SR, **vykonávalo vývoz tovaru podľa metodiky ŠÚ SR 31 524 MSP**, čo predstavuje 4,7 %. Početnosť vyvážajúcich MSP sa v medziročnom porovnaní mierne zvýšila.

Teritoriálna štruktúra vývozu MSP

Teritoriálna štruktúra vývozu malých a stredných podnikov na Slovensku sa dlhodobo vyznačuje dominanciou spoločného trhu EÚ, kde má Slovensko svojich najvýznamnejších obchodných partnerov ako napr. Nemecko, Česko, Maďarsko, Poľsko alebo Rakúsko.

V roku 2023 predstavoval podiel vývozu malých a stredných podnikov do členských krajín EÚ 86,8 % z celkového vývozu MSP. V absolútnom vyjadrení to predstavuje vyvezený tovar v hodnote 20 476,4 mil. Eur. Vývoz do starých členských krajín EÚ-14 dosiahol podiel 40,6 %. Ďalších 46,2 % vývozu smerovalo do nových členských krajín EÚ-13. **Podiel vývozu MSP do krajín mimo EÚ sa medziročne takmer nezmenil, dosiahol 13,2 %. V absolútnej hodnote dosiahol objem vývozu do krajín mimo EÚ 3 113,6 mil. Eur.**

Graf č. 44: Teritoriálna štruktúra vývozu MSP v roku 2023

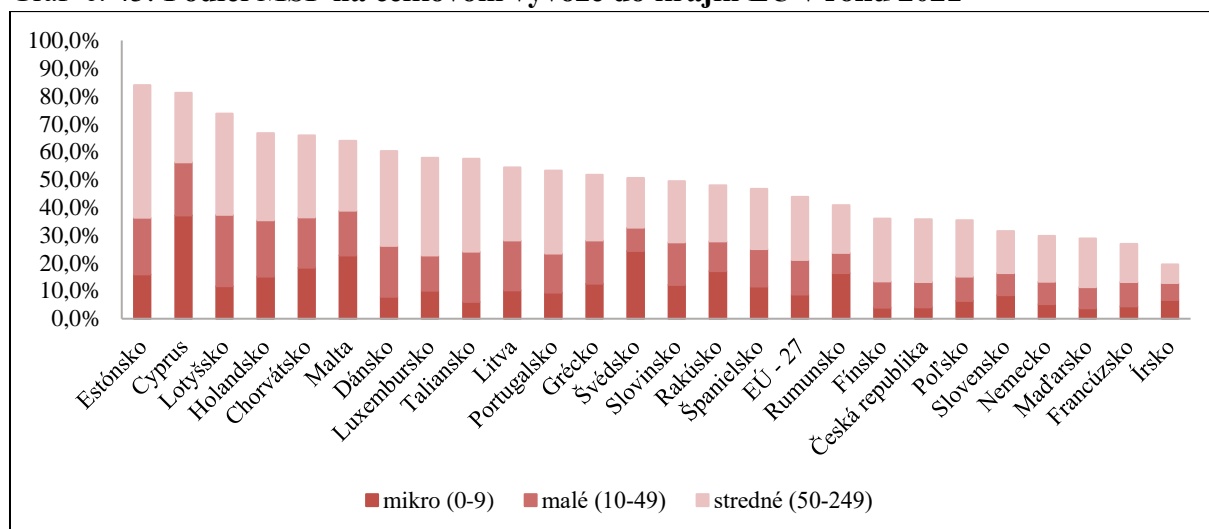
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

Komoditná štruktúra vývozu MSP je pomerne koncentrovaná. Päť najvýznamnejších komoditných skupín tvorí viac ako dve tretiny celkového objemu vývozu malých a stredných podnikov. Medzi tieto skupiny patria stroje, prístroje a elektronické zariadenia; základné kovy a výrobky z nich; vozidlá, lietadlá a dopravné zariadenia; plasty, kaučuk a výrobky z nich; a rastlinné výrobky.

Z údajov Eurostatu vyplýva, že MSP na Slovensku realizujú takmer jednu tretinu (31,5 %) z celkového vývozu do krajín EÚ. **V medzinárodnom porovnaní sa Slovensko zaraďuje medzi krajiny EÚ s podpriemerným podielom.** To znamená, že dve tretiny vývozu do krajín EÚ realizujú veľké podniky. Nižší podiel ako Slovensko dosiahli 4 krajiny. Postavenie jednotlivých členských krajín EÚ podľa podielu MSP na celkovom vývoze do krajín EÚ znázorňuje graf č. 47.

Na opačnom konci rebríčka, teda medzi krajinami s najväčším podielom malých a stredných podnikov na vývoze do krajín EÚ, sa už dlhodobo umiestňujú krajiny ako: Estónsko (83,9 %), Cyprus (81,2 %) a Lotyšsko (73,7 %). Podpriemerný podiel, ale mierne vyšší ako Slovensko dosahuje aj Česká republika a Poľsko. Maďarsko sa zaradilo v uvedenom porovnaní za Slovenskom.

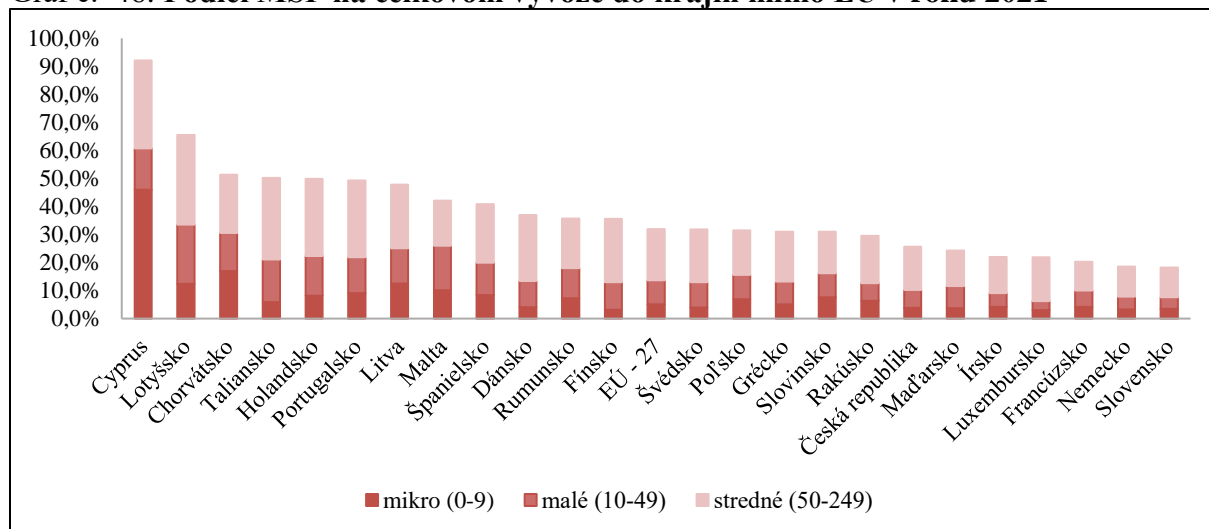
Graf č. 45: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín EÚ v roku 2021

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Poznámka: údaje nezahŕňajú obchodné operácie podnikov s nezisteným počtom zamestnancov.

Nízku zahranično-obchodnú aktivitu MSP pri vývoze na mimoeurópsky trh potvrdzuje medzinárodná komparácia. **Malé a stredné podniky na Slovensku tvorili len 18,2 % z celkového vývozu zo Slovenska do tretích krajín.** Ide o najnižší podiel v rámci členských krajín EÚ-27. Na vývoze do krajín mimo EÚ najväčšou mierou participujú malé a stredné podniky na Cypre (92,1 %). S výraznejším odstupom nasledovali Lotyšsko a Chorvátsko. Vyššie zastúpenie dosiahli aj MSP v ostatných krajinách V4.

Graf č. 46: Podiel MSP na celkovom vývoze do krajín mimo EÚ v roku 2021

Zdroj: Eurostat, spracované SBA. Poznámka: údaje nezahŕňajú obchodné operácie podnikov s nezisteným počtom zamestnancov.

7.2 Dovoz MSP

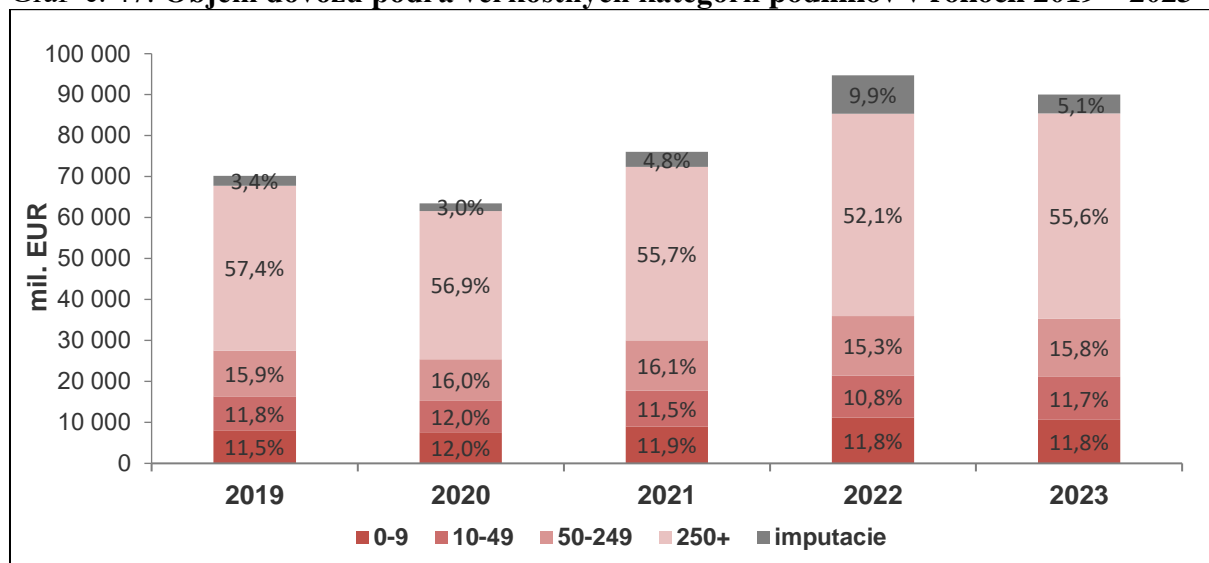
Podobne ako v prípade vývozu, aj **dovoz malých a stredných podnikov v roku 2023 poklesol. V medziročnom porovnaní sa znížil o 1,8 %.**

Podľa predbežných výsledkov dosiahol **dovoz MSP objem 35 314,9 mil. Eur. V absolútnom vyjadrení poklesol dovoz MSP o 656,2 mil. Eur.** Do údajov neboli započítané operácie vykonávané zahraničnými osobami.

Pokles dovozu bol spôsobený najmä nižšou dovoznou aktivitou mikropodnikov (o 5,4 %) a stredných podnikov (o 3,2 %). Nárast dovozu bol zaznamenaný len u malých podnikov (o 2,8 %), ale ani tento pozitívny výsledok nedokázal zabrániť celkovému poklesu dovozu MSP.

Podiel dovozu malých a stredných podnikov sa zvýšil na 39,2 %. Mikropodniky zrealizovali 11,8 % celkového dovozu na Slovensko v hodnote 10 599,9 mil. Eur. Malé podniky sa na celkovom dovoze podieľali 11,7 %, v absolútnom vyjadrení 10 524,4 mil. Eur a stredné podniky doviezli 15,8 % všetkých tovarov v celkovej hodnote 14 190,5 mil. Eur. Viac ako polovicu (55,6 %) dovozu v objeme 50 066,0 mil. Eur realizovali veľké podniky.

Graf č. 47: **Objem dovozu podľa veľkostných kategórií podnikov v rokoch 2019 – 2023**

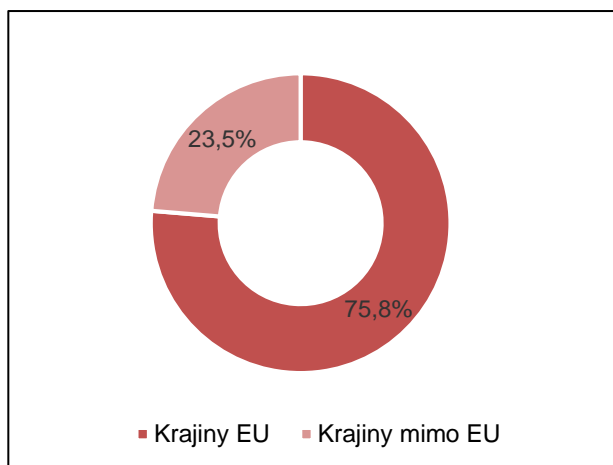

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

Teritoriálna štruktúra dovozu MSP

Údaje o zahraničnom obchode Slovenska vypovedajú o určitej podobnosti v orientácii malých a stredných podnikov pri vývoze a dovoze, pričom v oboch prípadoch zohráva dôležitú úlohu jednotný trh EÚ. **Malé a stredné podniky doviezli počas roka 2023 z členských krajín EÚ-27 tri štvrtiny z celkového dovozu MSP na Slovensko (75,8 %, resp. 26 952,2 mil. Eur).**

Graf č. 48: **Teritoriálna štruktúra dovozu MSP v roku 2023**

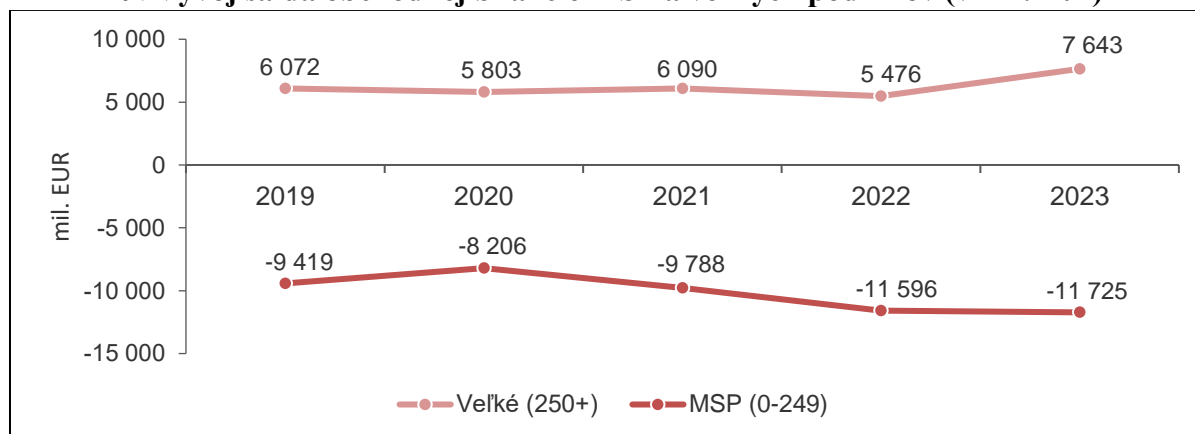
Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

Dovoz MSP z tzv. starých členských krajín EÚ-14 predstavoval viac ako jednu tretinu (38,3 %) a z nových členských krajín tvoril 38,0 %. **Podiel dovozu MSP z tretích krajín predstavoval 23,5 %.**¹⁸

Na základe strednodobého vývoja vývozu a dovozu tovarov (graf č. 51), možno sledovať pretrvávajúci trend pasívneho salda zahraničného obchodu v kategórii malých a stredných podnikov v posledných troch rokoch. V prípade veľkých podnikov je každoročné saldo zahranično-obchodnej bilancie kladné. **Pasívne saldo MSP dosiahlo v roku 2023 hodnotu 11 725 mil. Eur. V porovnaní s predchádzajúcim rokom to znamená**

medziročné zhoršenie salda zahranično-obchodnej bilancie o 129 mil. Eur.

Graf č. 49: **Vývoj salda obchodnej bilancie MSP a veľkých podnikov (v mil. Eur)**

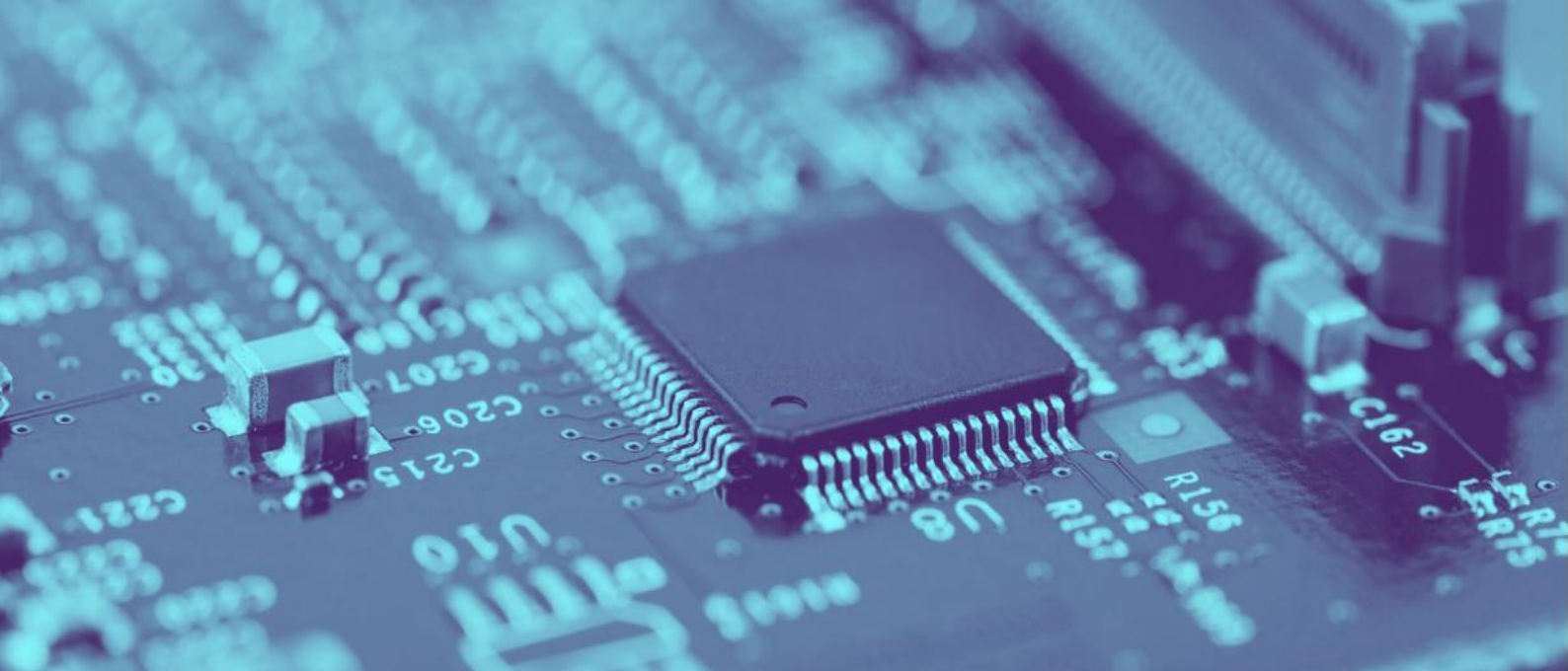

Zdroj: SBA, spracované na základe údajov ŠÚ SR

V roku 2023 bol zahraničný obchod Slovenska ťahaný najmä aktivitami veľkých podnikov. Malé a stredné podniky zaznamenali pokles vývozu po predchádzajúcom dvojročnom raste. Vývoz MSP sa medziročne znížil o 2,4 % na 23 590,0 mil. Eur, pričom podiel MSP na celkovom vývoze Slovenska klesol na 28,4 %. Mikropodniky a stredné podniky vykázali pokles vývozu, len malé podniky zaznamenali mierny nárast.

V teritoriálnej štruktúre vývozu MSP dominovali členské krajiny EÚ, kam smerovalo až 86,8 % ich vývozu. Naopak, vývoz MSP do krajín mimo EÚ tvoril len 13,2 %. Pri porovnaní s ostatnými krajinami EÚ dosahuje Slovensko podpriemerný podiel MSP na celkovom vývoze do EÚ a najnižší podiel do krajín mimo EÚ. Podobne ako v prípade vývozu, aj dovoz malých a stredných podnikov v roku 2023 poklesol. V medziročnom porovnaní sa znížil o 1,8 %.

¹⁸ Podrobnejšie štatistické informácie o zahranično-obchodných aktivitách malých a stredných podnikov sú vyhodnotené vo výstupe Postavenie MSP v zahraničnom obchode SR, ktorý je každoročne publikovaný na: <http://monitoringmsp.sk/2020/05/15/analyticke-a-statisticke-vystupy-pravidelne/>

8

HIGH-TECH UKAZOVATELE MSP

8.1 Početnosť a štruktúra MSP v high-tech odvetviach

Úroveň rozvoja znalostnej ekonomiky je možné posudzovať okrem iných ukazovateľov aj prostredníctvom štatistických ukazovateľov high-tech. Štatistika high-tech je založená na definícii technologických sektorov, pri ktorých sa berie do úvahy intenzita výskumu a vývoja v danom odvetví vyjadrená podielom výdavkov na výskum a vývoj z pridanej hodnoty. Odvetvia sú vymedzené prostredníctvom klasifikácie SK NACE.

Odvetvia s vysokou technologickou úrovňou (high-tech) zahŕňajú ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja. Medzi high-tech odvetvia sa zaraďujú nasledovné ekonomické činnosti:

High-tech odvetvia priemyselnej výroby

- 21 výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceutických prípravkov
- 26 výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov
- 30.3 výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení

High-tech odvetvia služieb (poznatkovo/znalostne intenzívne služby s vysokou technologickou úrovňou)

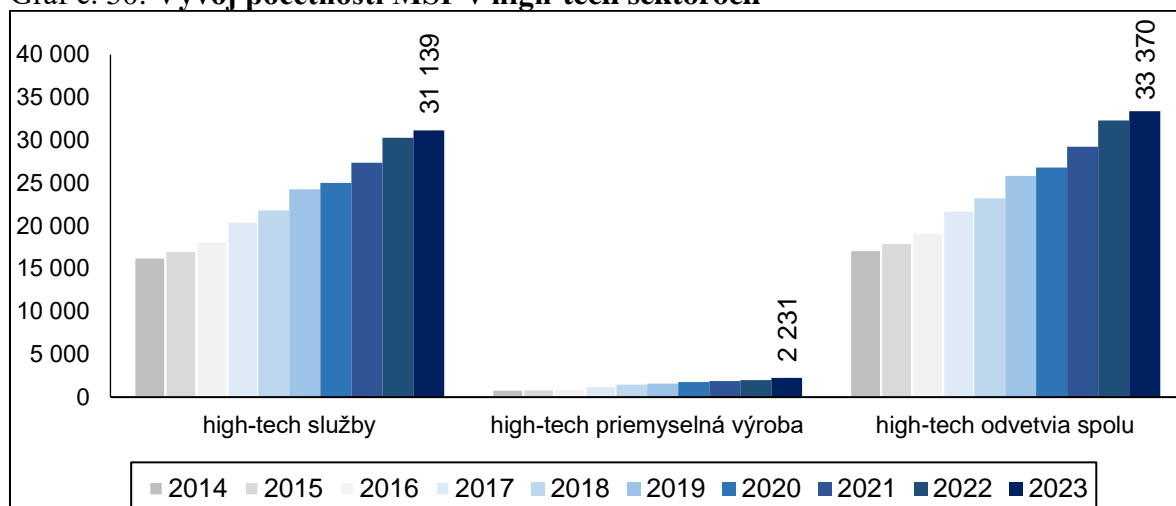
- 59 výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok
- 60 činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie
- 61 telekomunikácie
- 62 počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby
- 63 informačné služby
- 72 vedecký výskum a vývoj

Počet malých a stredných podnikov v high-tech sektoroch ekonomiky rástol aj v roku 2023. Podľa údajov spracovaných z Registra organizácií ŠÚ SR sa ich počet zvýšil o 3,4 %, čím dosiahol 33 370. Tento nárast bol však najnižší za posledné desaťročie.

Drvivá väčšina malých a stredných podnikov v high-tech sektoroch (93 %, teda 31 139 podnikov) bola registrovaná v high-tech službách, ktoré zahŕňajú znalostne intenzívne služby s vysokou technologickou úrovňou. Len 7 % MSP, konkrétne 2 231 subjektov, pôsobilo v high-tech odvetviach priemyselnej výroby

Dlhodobý vývoj početnosti malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach sa vyznačuje rastúcou dynamikou. V porovnaní s rokom 2008 sa počet MSP v high-tech odvetviach zvýšil o viac ako dva a pol násobne (o 185 %). Rast počtu MSP je ťahaný hlavne rastom MSP v high-tech službách.

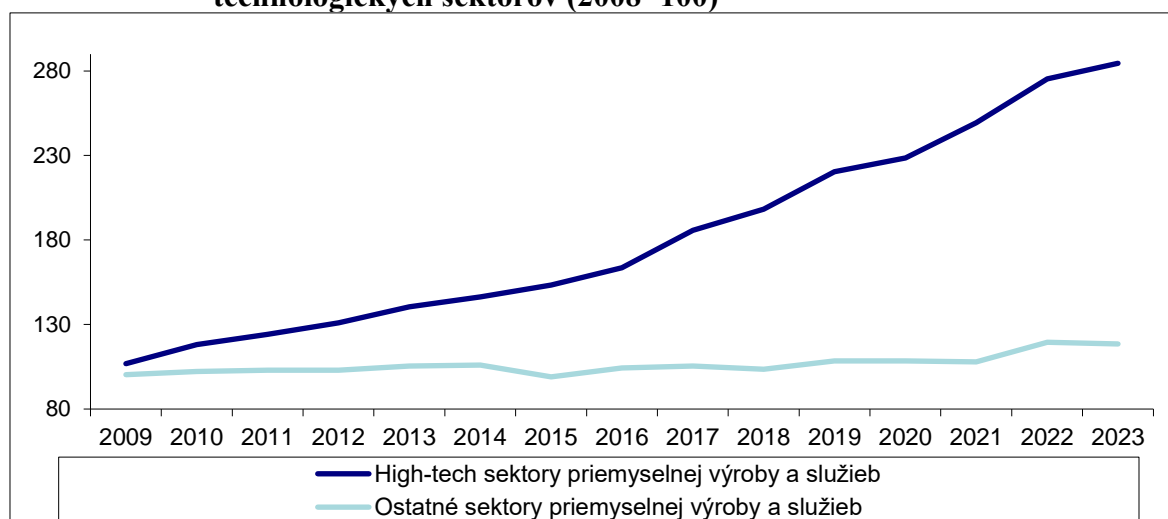
Graf č. 50: Vývoj početnosti MSP v high-tech sektoroch

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Početnosť MSP v ostatných odvetviach priemyselnej výroby a služieb zaznamenáva stagnáciu, s miernym poklesom na konci posudzovaného obdobia.

Graf č. 51: Trend vývoja početnosti MSP (vrátane FO - podnikateľov) podľa technologických sektorov (2008=100)

Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Mikropodniky dominujú na celkovom počte MSP pôsobiacich v high-tech odvetviach. Ich podiel v roku 2023 predstavoval 97,9 %. V absolútnom vyjadrení ich počet dosiahol 32 659. Podstatne nižší podiel dosahovali malé podniky s počtom zamestnancov od 10 do 49 (1,6 %; 533 subjektov) a stredné podniky s počtom zamestnancov od 50 do 249 zamestnancov (0,5 %; 178 subjektov).

Okrem nárastu absolútnej početnosti malých a stredných podnikov sa takmer každoročne zvyšuje aj podiel počtu malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach na celkovom počte MSP v odvetviach priemyselnej výroby a služieb (vrátane obchodu). V roku 2023 sa uvedený podiel zvýšil na 6,6 %.

Tab. č. 25: **Podiel MSP v high-tech odvetvia na celkovom počte MSP v odvetviach priemyselnej výroby a služieb**

Podiel v %	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
	3,9%	4,3%	4,4%	4,9%	5,3%	5,6%	5,8%	6,3%	6,3%	6,6%

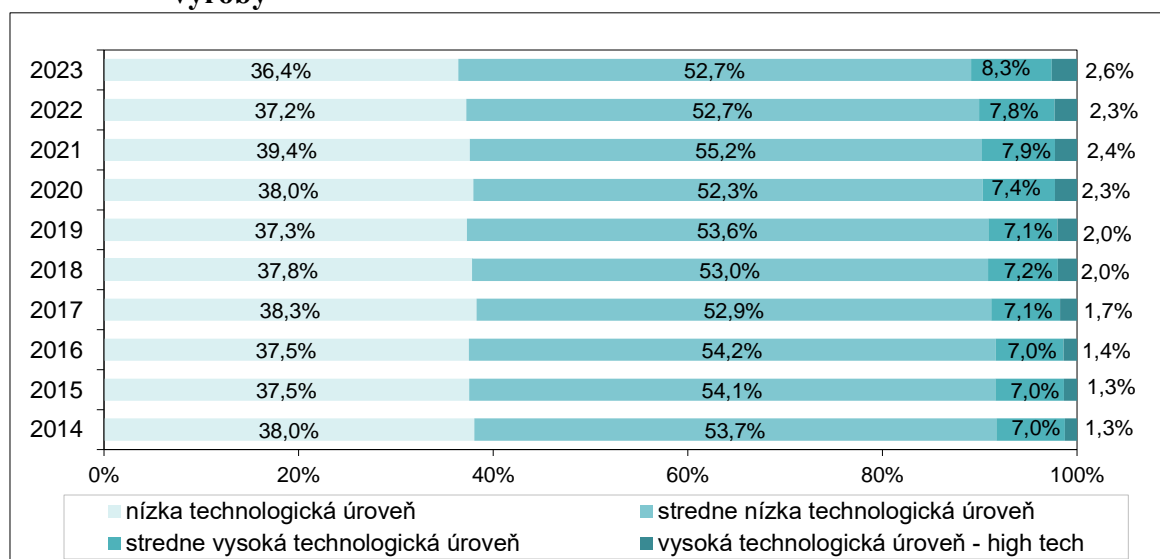
Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Štruktúra MSP podľa technologickej úrovne výroby a znalostnej intenzity služieb

Z celkového počtu malých a stredných podnikov v odvetví priemyselnej výroby bolo na konci roka 2023 evidovaných 2,6 % v sektoroch výroby vysokej technologickej úrovne (ekonomické činnosti s vysokou intenzitou výskumu a vývoja) a 8,3 % v sektoroch výroby stredne vysokej technologickej úrovne (ekonomické činnosti so stredne vysokou intenzitou výskumu a vývoja). Viac ako polovica (52,7 %) malých a stredných podnikov pôsobila v sektoroch so stredne nízkou technologickou úrovňou a viac ako jedna tretina (36,4 %) v sektoroch s nízkou technologickou úrovňou.

Z dlhodobého hľadiska dochádza k miernemu nárastu zastúpenia sektora vysokej technologickej úrovne. Podiel sektora so stredne vysokou technologickou úrovňou sa v poslednom roku taktiež zvýšil.

Graf č. 52: **Štruktúra MSP v odvetví priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne výroby**

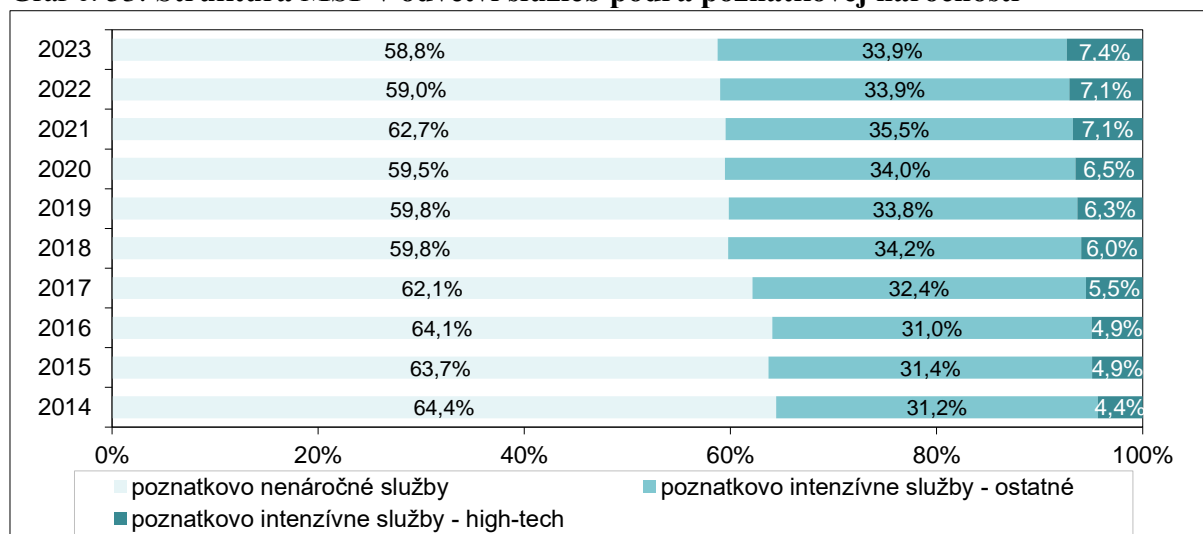
Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Podiel MSP pôsobiacich v **high-tech poznatkovo intenzívnych službách je takmer trojnásobne vyšší (7,4 %) ako zastúpenie MSP v high-tech sektoroch v rámci priemyselnej výroby (2,6 %).**

Viac ako jedna tretina (33,9 %) z celkového počtu MSP v odvetví služieb (v sekcii SK NACE G až S, ktorá pokrýva súhrnne obchod a služby) pôsobila v **ostatných poznatkovo intenzívnych službách** (trhové, finančné a iné poznatkovo intenzívne služby). V poznatkovo nenáročných službách pôsobila viac ako polovica (59,0 %) malých a stredných podnikov.

Z dlhodobého hľadiska je zreteľný pozitívny trend nárastu zastúpenia sektora poznatkovo intenzívnych služieb a sektora ostatných poznatkovo intenzívnych služieb. Uvedené tendencie sú sprevádzané poklesom zastúpenia sektora poznatkovo nenáročných služieb.

Graf č. 53: Štruktúra MSP v odvetví služieb podľa poznatkovej náročnosti

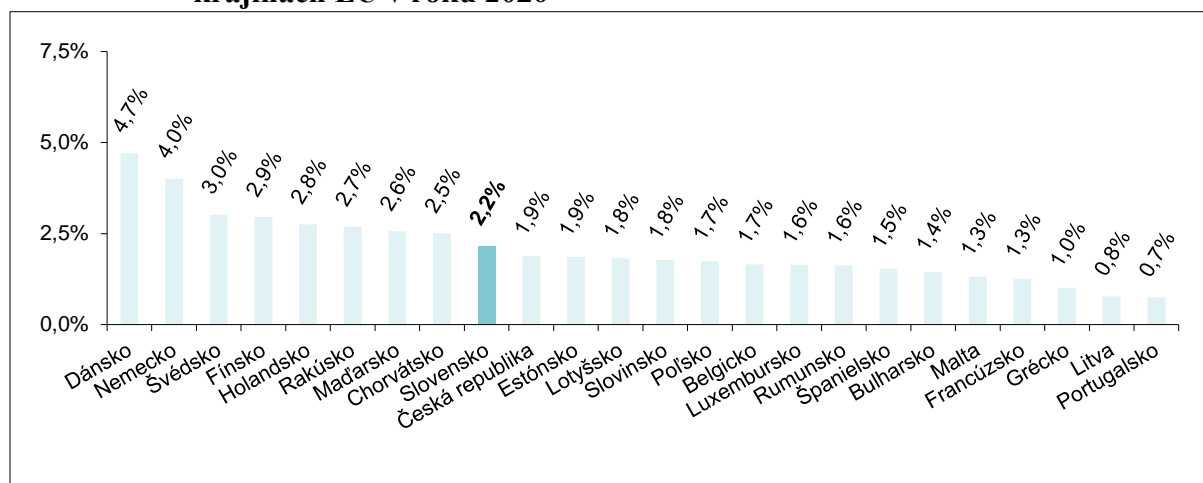
Zdroj: SBA, na základe údajov Registra organizácií ŠÚ SR

Porovnanie s krajinami EÚ

V medzinárodnom porovnaní sa pozícia Slovenska v danej oblasti v strednodobom horizonte mierne zlepšila. V roku 2020 dosiahlo Slovensko nadpriemerný podiel podnikateľských subjektov v high-tech odvetviach priemyslu.

Najvyššie zastúpenie dosahujú krajiny ako Dánsko (4,7 %), Nemecko (4,0 %) a Švédsko (3,0 %). Slovensko sa dosiahnutým výsledkom (2,2 %) zaraďuje za Maďarskom (2,6 %) a pred ostatnými krajinami V4. Na konci rebríčka sa umiestňuje Portugalsko (0,7 %), Litva (0,8 %) a Grécko (1,0 %).

Graf č. 54: Podiel podnikateľských subjektov v high-tech odvetviach priemyslu na celkovej počte podnikateľských subjektov v priemysle, vo vybraných krajinách EÚ v roku 2020

Zdroj: SBA, na základe údajov Eurostatu. Poznámka: V čase spracovania materiálu dostupné za rok 2016.

9

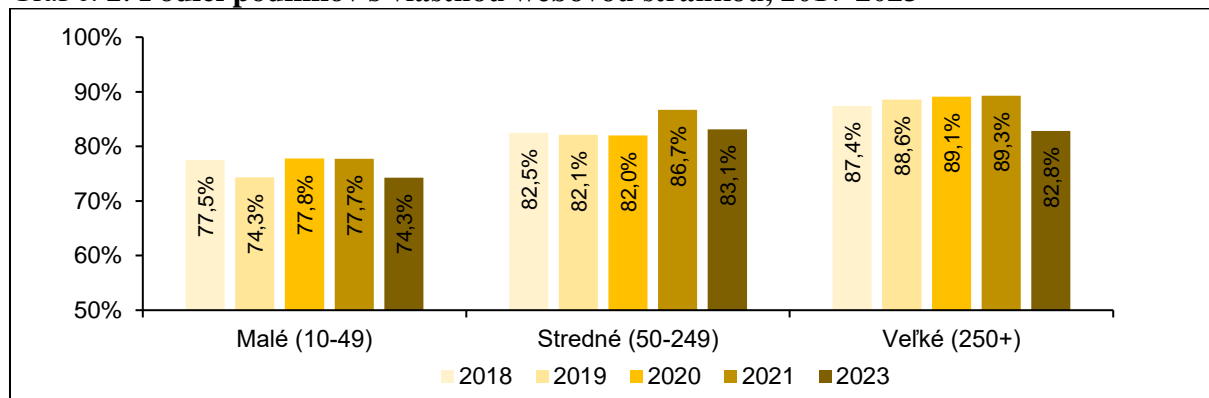
VYUŽÍVANIE IKT V MSP

Podľa výsledkov štatistického zisťovania ŠÚ SR o využívaní informačných a komunikačných technológií v slovenských podnikoch¹⁹ v roku 2023 **mali prístup na internet pre pracovné účely zamestnanci v 93 % podnikov**. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa však počet týchto podnikov znížil. Najväčší podiel podnikov, v ktorých zamestnanci mali prístup na internet, bol v oblastiach odborných, vedeckých a technických činností, ako aj v doprave a skladovaní. Z hľadiska veľkosti podniku malo prístup na internet 93,9 % stredných a 92,7 % malých podnikov.

Za negatívnu skutočnosť možno považovať **pokles podielu firiem s vlastnou webovou stránkou**. V roku 2023 malo vlastnú stránku 74,3 % malých podnikov s internetovým pripojením a 83,1 % stredných podnikov. Pre porovnanie, v kategórii veľkých podnikov malo zriadenú vlastnú internetovú stránku 82,8 % podnikov s pripojením na internet.

Na online objednávanie alebo rezervovanie využíva svoju webovú stránku takmer tretina malých podnikov (32,8 %) a viac ako štvrtina stredných podnikov (27,6 %). Na prezentáciu tovarov alebo služieb, vrátane katalógov a cenníkov, využíva svoju webovú stránku približne deväť z desiatich malých a stredných podnikov.

Graf č. 2: Podiel podnikov s vlastnou webovou stránkou, 2017-2023

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Sociálne médiá využíva pri svojom podnikaní takmer polovica (48,5 %) firiem na Slovensku. V porovnaní s rokom 2019 sa podiel týchto podnikateľov zvýšil o 6,9 p. b. So zvyšujúcou sa veľkosťou podniku rastie aj podiel firiem využívajúcich sociálne médiá – v kategórii malých podnikov ich využíva 46,1 % subjektov, zatiaľ čo v stredných podnikoch je to 54,2 %. Jedna pätina malých podnikov a viac ako tretina stredných podnikov využíva sociálne médiá na nábor nových zamestnancov.

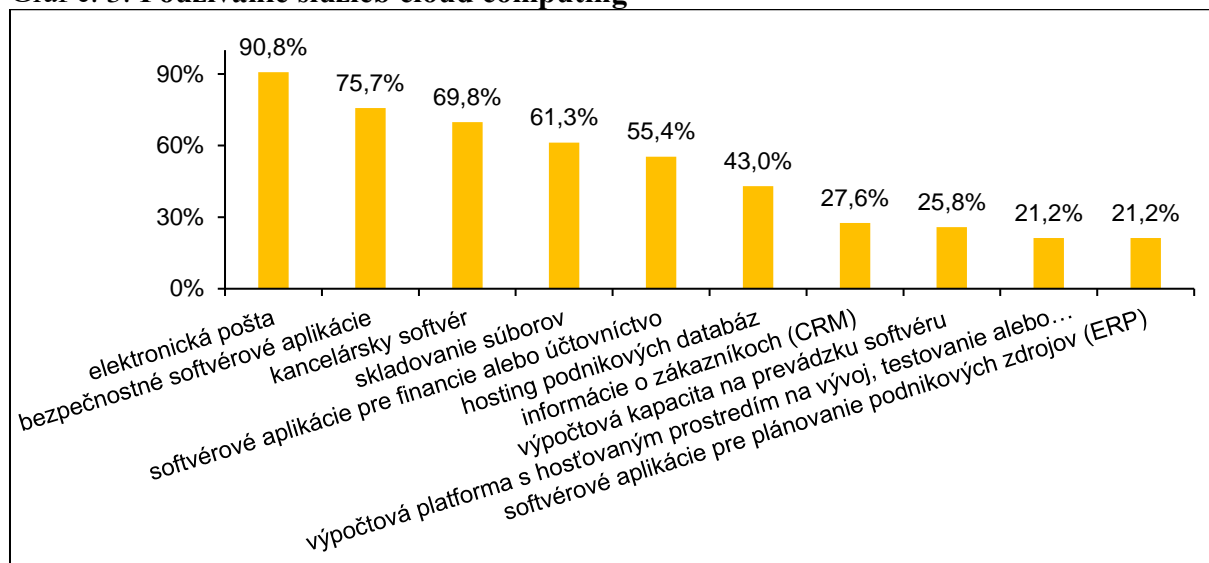
V roku 2023 využívala **služby cloud computingu viac ako jedna tretina (37,0 %) podnikov**. Z pohľadu jednotlivých veľkostných kategórií využívalo cloudové služby viac ako dve tretiny (67,8 %) veľkých podnikov, **polovica (49,9 %) stredných podnikov a takmer tretina (32,4 %) malých podnikov**. Nárast využívania cloudových služieb je zreteľný u stredných podnikov, zatiaľ čo u malých podnikov došlo k poklesu.

Najviac, až 90,8 % podnikov, zakúpilo cloudové služby primárne na účely elektronickej pošty. Tri štvrtiny (**75,7 %) podnikov ich používajú na bezpečnostné softvérové aplikácie**. Služby cloud computingu využíva takmer **70 % firiem na kancelárske softvéry**. K rozšíreniu

¹⁹ ŠÚ SR: Využívanie informačných a komunikačných technológií v podnikoch 2023

cloudových služieb v podnikovom prostredí prispieva aj intenzívnejšie využívanie cloudu v oblasti softvérových aplikácií pre financie, účtovníctvo a ukladanie súborov.

Graf č. 3: Používanie služieb cloud computing

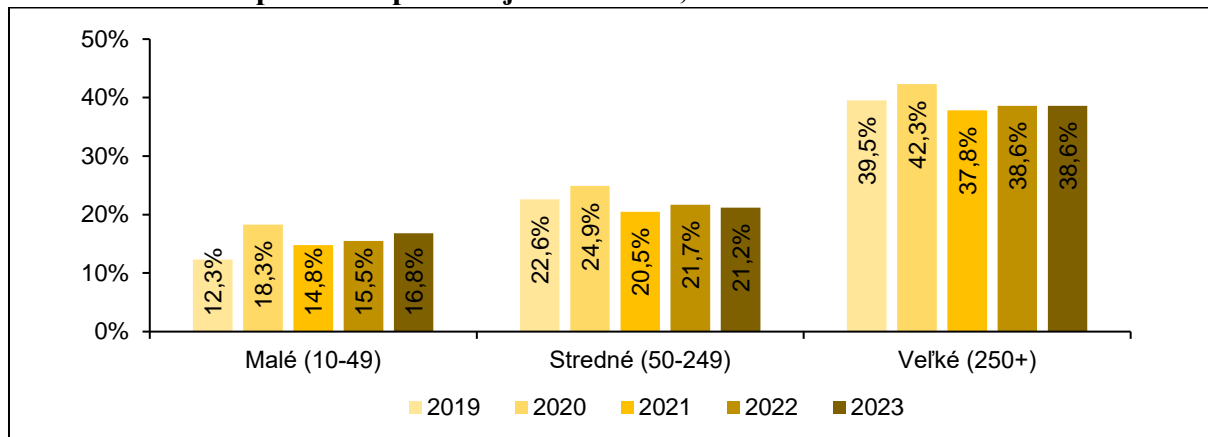

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

V roku 2023 používalo **7,6 % firiem aspoň jednu technológiu umelej inteligencie**. Technológie umelej inteligencie najčastejšie firmy využívajú na analýzu písaného textu (4,2 %), automatizáciu pracovných procesov alebo podporu rozhodovania (2,9 %), prepis hovoreného slova do strojovo čitateľného formátu (2,5 %), či identifikáciu predmetov alebo osôb na základe obrazového materiálu (2,2 %).

Nasledujúci graf prezentuje podiel podnikov predávajúcich výrobky a služby on-line v období rokov 2019-2023.²⁰ Podľa údajov ŠÚ SR sa **s rastúcou veľkosťou podniku narastá využívanie elektronického predaja**. Predaj výrobkov a služieb prostredníctvom elektronického predaja realizovalo 16,8 % malých podnikov a 21,2 % stredných podnikov. On-line predaj využívajú najviac veľké podniky (38,6 %). Z prezentovaných údajov vyplýva, že podiel subjektov predávajúcich online medziročne vzrástol v prípade malých podnikov, zatiaľ čo v stredných podnikoch sa znížil.

Graf č. 55: Podiel podnikov predávajúcich online, 2018-2023

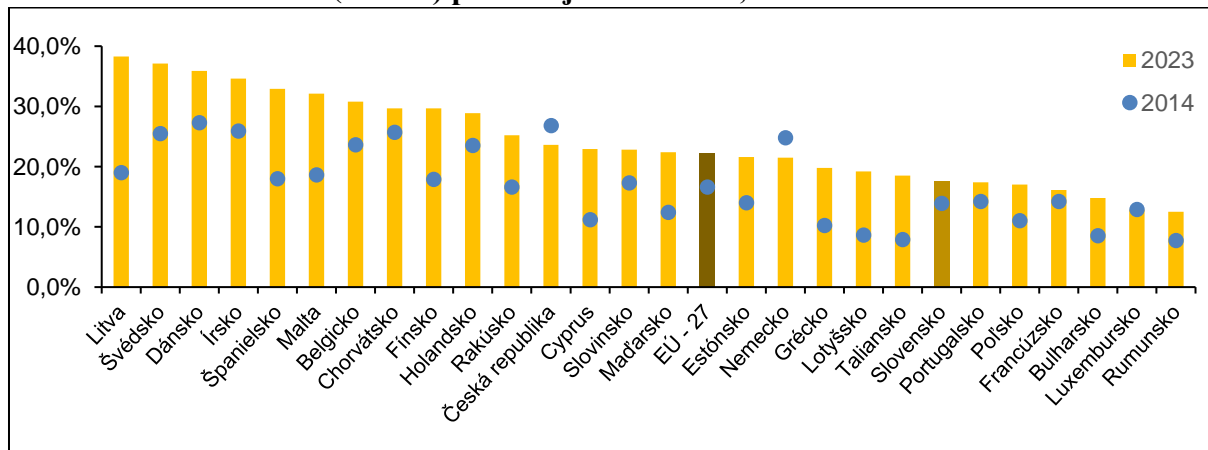

Zdroj: Štatistický úrad SR, spracované SBA

Podľa údajov Eurostatu v roku 2023 predstavoval podiel slovenských MSP (10-249), ktorí predávali svoje výrobky alebo služby online na úrovni 17,6 %. V porovnaní s ostatnými krajinami EÚ (nasledujúci graf) sa Slovensko nachádza v skupine krajín s najnižším podielom MSP predávajúcich online. Online predaj v najväčšej miere využívajú MSP v Litve (38,3 %), Švédsku (37,1 %) a Dánsku (35,9 %).

V rámci krajín V4 dosiahla najvyšší podiel Česká republika – na úrovni 23,6 %. Maďarsko zaznamenalo 22,4 % podiel a Poľsko 17,0 %. Z pohľadu medziročného vývoja sa Slovensko nachádza medzi krajinami, ktoré vykázali vyšší podiel MSP predávajúcich online ako v roku 2014. Počas uplynulej dekády sa podiel MSP s online predajom najvýraznejšie zvýšil v Litve, Španielsku a na Malte. Podiel slovenských MSP predávajúcich online v rovnakom období vzrástol o 3,7 p. b.

Graf č. 56: Podiel MSP (10-249) predávajúcich online, 2023 a 2014

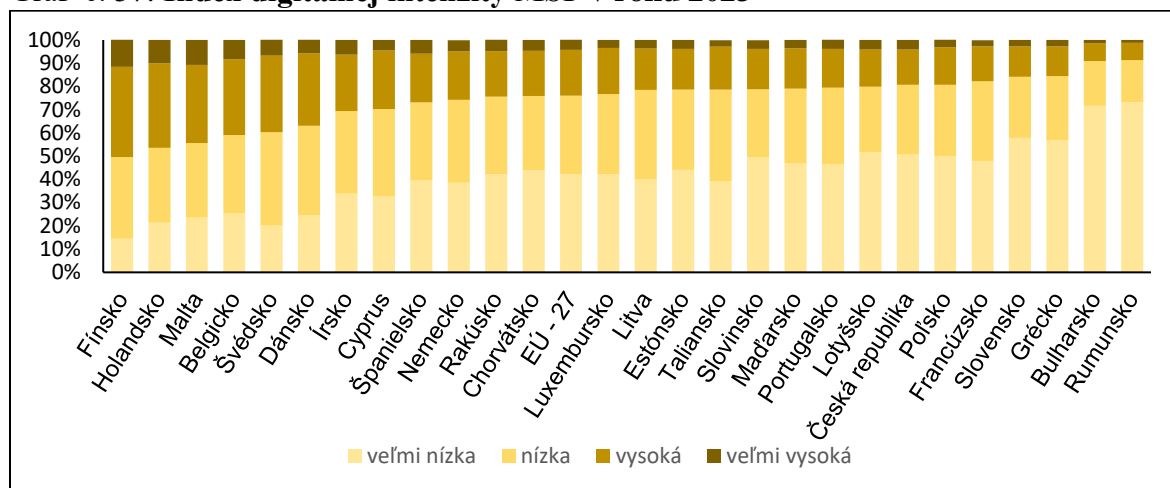
Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Zaostávanie slovenských podnikateľov v oblasti digitálnej transformácie potvrdzujú aj výsledky **Indexu digitálnej intenzity**, ktorý zostavuje Eurostat na základe dvanástich indikátorov. Podľa aktuálnych výsledkov dosiahlo v roku 2023 v EÚ 58 % malých a stredných podnikov aspoň základnú úroveň digitálnej intenzity²¹, zatiaľ čo u veľkých podnikov to bolo 91 %.

²¹ Základná úroveň digitálnej intenzity meraná indexom digitálnej intenzity zahŕňa používanie aspoň 4 z 12 digitálnych technológií.

V EÚ dosiahlo 4,4 % MSP veľmi vysokú úroveň digitálnej intenzity a 19,6 % MSP vysokú úroveň. Väčšina MSP zaznamenala nízku (33,8 %) alebo veľmi nízku (42,3 %) úroveň digitálnej intenzity. Slovenské MSP dosahujú jednu z najnižších úrovní digitálnej intenzity. Len 2,7 % MSP na Slovensku dosahuje veľmi vysokú úroveň digitálnej intenzity, 13,1 % dosahuje vysokú úroveň. Prevalu majú MSP s nízkou (26,4 %) alebo veľmi nízkou úrovňou digitálnej intenzity (57,8 %). Za Slovenskom sa v hodnotení digitalizácie MSP umiestňujú iba tri krajiny, a to Grécko, Bulharsko a Rumunsko.

Graf č. 57: Index digitálnej intenzity MSP v roku 2023

Zdroj: Eurostat, spracované SBA

Prístup na internet pre pracovné účely mali v roku 2023 zamestnanci v 93 % podnikov. Firmy najviac využívajú internet v sektore odborných, vedeckých a technických činností, ako aj v sektore dopravy a skladovania. Z hľadiska veľkosti firiem mali prístup na internet zamestnanci v 92,7 % malých a 93,9 % stredných podnikov. Za negatívnu skutočnosť možno považovať pokles podielu firiem s vlastnou webovou stránkou – v roku 2023 ju malo 74,3 % malých a 83,1 % stredných podnikov .

Sociálne médiá využíva takmer polovica (48,5 %) slovenských firiem, pričom stredné podniky (54,2 %) ich využívajú viac než malé (46,1 %). Cloudové služby využívala viac ako tretina podnikov, najmä na e-mailové služby (90,8 %) a bezpečnostné aplikácie (75,7 %). Využívanie technológií umelej inteligencie je zatiaľ menej rozšírené, pričom aspoň jednu AI technológiu používa len 7,6 % firiem. Elektronický predaj vzrástol najmä v malých podnikoch (16,8 %), zatiaľ čo v stredných (21,2 %) sa mierne znížil. Slovensko v online predaji patrí medzi krajiny s najnižším podielom MSP v rámci EÚ.

Zaostávanie slovenských podnikateľov v oblasti digitálnej transformácie potvrdzujú aj výsledky Indexu digitálnej intenzity, ktorý zostavuje Eurostat na základe dvanástich indikátorov. Slovenské MSP dosahujú jednu z najnižších úrovní digitálnej intenzity. Len 2,7 % MSP na Slovensku dosahuje veľmi vysokú úroveň digitálnej intenzity.

Záver

Podnikateľské prostredie na Slovensku v roku 2023 ovplyvnilo viacero negatívnych faktorov, medzi ktoré možno zaradiť vysokú infláciu, rastúce úrokové miery, neistotu spojenú s geopolitickými rizikami a pretrvávajúcu nestabilitu daňovo-odvodového rámca. Počet malých a stredných podnikateľov sa v roku 2023 mierne znížil (o 0,5 %) na 666 938 aktívnych MSP, hoci v predchádzajúcich rokoch pravidelne rástol. V skupine mikropodnikov a stredných podnikov došlo k poklesu podnikateľských subjektov, naopak počet malých podnikov vzrástol. Mikropodniky tvorili až 97,4 % z celkového počtu aktívnych podnikateľských subjektov na Slovensku.

Aj v roku 2023 pokračoval rast podielu fyzických osôb – podnikateľov na celkovom počte aktívnych malých a stredných podnikov, dosiahol 60,5 %. Dôvodom je predovšetkým pokles počtu MSP – právnických osôb, ktorých počet sa po predchádzajúcom náraste medziročne znížil o 0,9 %. Počet živnostníkov, najpočetnejšej právnej formy, zostal približne na rovnakej úrovni ako v roku 2022.

Medziročný pokles počtu MSP na Slovensku sa prejavil vo väčšine hlavných odvetví hospodárstva SR. Najvýraznejší pokles bol zaznamenaný v pôdohospodárstve a v ubytovaní a stravovaní. Pozitívny trend mierneho nárastu počtu MSP bol dosiahnutý v odvetví v ostatných služieb, v doprave, informačných a komunikačných činnostiach a v stavebníctve.

Slovensko sa v porovnaní s ostatnými krajinami EÚ vyznačuje vysokou podnikateľskou aktivitou (na 100 obyvateľov pripadá približne 11 MSP) a najvyšším zastúpením mikropodnikov. Odvetvová štruktúra MSP na Slovensku vykazuje voči EÚ-27 značné odlišnosti. Pre slovenské MSP je typická vyššia orientácia na odvetvia priemyslu a stavebníctva. Naopak, nižšie zastúpenie dosahuje odvetvie služieb, ktoré sa však každoročne zvyšuje.

V roku 2023 pokračoval negatívny trend poklesu zastúpenia žien v slovenskom podnikateľskom sektore. Podiel žien medzi fyzickými osobami – podnikateľmi poklesol o 0,2 p. b. na 27,3 %, čo je najnižšia úroveň za posledných 10 rokov. Muži tvorili viac ako dve tretiny (72,5 %) celkového počtu aktívnych fyzických osôb – podnikateľov.

Počet vzniknutých malých a stredných podnikov sa zvýšil o 2,7 % na 97 129 subjektov. Z hľadiska jednotlivých právnych foriem, tvorili MSP – právnické osoby takmer jednu štvrtinu z celkového počtu novo registrovaných malých a stredných podnikov. Ďalších 77,4 % nových MSP tvoril podiel FO – podnikateľov. Svoje podnikanie ukončilo 57 544 podnikateľských subjektov. Najväčšiu skupinu predstavovali živnostníci s podielom 82,0 % na celkovom počte zaniknutých podnikateľov. Nárast počtu zaniknutých subjektov bol spôsobený hlavne zvýšením počtu ukončených živností (o takmer 11 %) a zánikom samostatne hospodáriacich roľníkov a slobodných povolání. V roku 2023 bol na Slovensku evidovaný čistý prírastok podnikateľských subjektov, no po šiestich rokoch medziročne poklesol v dôsledku vyššieho nárastu zaniknutých subjektov oproti vzniknutým.

Najviac malých a stredných podnikov pôsobí na území Bratislavského kraja, kde v roku 2023 sídlilo 23,2 % zo všetkých MSP. Počet aktívnych MSP klesol v takmer všetkých krajoch SR, najviac v Nitrianskom, Žilinskom a Banskobystrickom kraji. Naopak, nárast bol zaznamenaný v Bratislavskom, Trnavskom a Košickom kraji.

Malé a stredné podniky sú kľúčovým zdrojom pracovných miest v hospodárstve. Zamestnanosť v tomto sektore zostala medziročne stabilná s priemerným počtom 1 419,5 tisíc zamestnancov. Oživenie zamestnanosti nastalo v kategórii fyzických osôb – podnikateľov a mikropodnikov. Naopak, pokles počtu zamestnaných osôb bol zaznamenaný v kategórii malých a stredných podnikov. Malé a stredné podniky dosiahli 74,8 % podiel na zamestnanosti v podnikovej ekonomike.

Ekonomické výsledky malých a stredných podnikov vykazovali v roku 2023 rozdielne tendencie. V priemysle došlo k poklesu tržieb MSP v bežných cenách po dvoch rokoch rastu. Stavebná produkcia MSP vzrástla v bežných cenách o 10 %, avšak v stálych cenách sa zvýšila iba u podnikateľov s 20 a viac zamestnancami. Nárast tržieb malých a stredných podnikov v sektore služieb v bežných cenách dosiahol 2,2 %. Slovenské MSP vykazujú nižšiu úroveň ekonomickej výkonnosti ako v iných krajinách EÚ, čo potvrdzujú aj výsledky produktivity práce. Slovensko tak patrí medzi krajiny s najnižšou produktivitou práce v sektore MSP, čo je však charakteristické aj pre ostatné krajiny V4.

Rast zahraničného obchodu Slovenska v roku 2023 bol ťahaný najmä zahranično-obchodnými aktivitami veľkých podnikov. Malé a stredné podniky zaznamenali pokles vývozu (o 2,4 %) po predchádzajúcom dvojročnom raste. V medziročnom porovnaní sa zvýšil vývoz len v kategórii malých podnikov, zatiaľ čo vývoz mikropodnikov a stredných podnikov poklesol. Vplyvom nárastu vývozu veľkých podnikov a poklesu malých a stredných podnikov sa znížil podiel MSP na celkovom vývoze Slovenska na 28,4 %. Väčšina vývozu MSP (86,8 %) smerovala na jednotný trh EÚ. V rámci krajín EÚ je zahranično-obchodná aktivita slovenských MSP jednou z najvyšších.

Na konci roka 2023 bolo v high-tech sektoroch evidovaných 33 370 aktívnych malých a stredných podnikateľov. Početnosť MSP v high-tech sektoroch sa zvýšila o 3,4 %. Tento nárast bol však najnižší za posledné desaťročie. V roku 2023 dosiahol podiel počtu malých a stredných podnikov v high-tech odvetviach na celkovom počte MSP v odvetviach priemyselnej výroby a služieb (vrátane obchodu) 6,6 %. Podiel MSP pôsobiacich v high-tech poznatkovo intenzívnych službách je takmer trojnásobne vyšší (7,4 %) ako zastúpenie MSP v high-tech sektoroch v rámci priemyselnej výroby (2,6 %).

V roku 2023 malo prístup na internet 93 % zamestnancov slovenských firiem, najviac v odborných, vedeckých a technických činnostiach a v doprave a skladovaní. Sociálne médiá využíva takmer polovica podnikateľov, pričom stredné podniky ich používajú častejšie než malé. Viac ako tretina podnikov využíva cloudové služby, najmä na e-mail a bezpečnostné aplikácie. Len 7,6 % firiem používa technológie umelej inteligencie. Slovensko v online predaji patrí medzi krajiny s najnižším podielom MSP v rámci EÚ. Zaostávanie slovenských podnikateľov v oblasti digitálnej transformácie potvrdzujú aj výsledky Indexu digitálnej intenzity. Slovenské MSP dosahujú jednu z najnižších úrovní digitálnej intenzity.

Výkonnosť malých a stredných podnikov bude v ďalšom období okrem zvýšených úrokových mier, ovplyvňovať aj dostupnosť kvalifikovanej pracovnej sily, neistota spojená s geopolitickými rizikami, či rastúce daňovo-odvodové zaťaženie. Tieto faktory prinesú podnikateľskému sektoru množstvo výziev. Preto bude nevyhnutné naďalej podrobne sledovať vývoj v oblasti podnikania, aby sa minimalizovali potenciálne negatívne dopady na sektor MSP.

Prílohy

Tab. č. 26: Rozdelenie sektorov priemyselnej výroby podľa technologickej úrovne priemyselnej výroby na základe klasifikácie SK NACE

Technologický sektor	Odvetvia výroby podľa SK NACE Rev. 2
Vysoká technológia	21 výroba základných farmaceutických výrobkov a farmaceut. prípravkov 26 výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov 30.3 výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení
Stredne vysoká technológia	20 výroba chemikálií a chemických produktov 25.4 výroba zbraní a munície 27 až 29 výroba elektrických zariadení; výroba strojov a zariadení i.n.; výroba motorových vozidiel, návesov a prívosov 30 výroba ostatných dopravných prostriedkov bez 30.1 stavba lodí a člnov a bez 30.3 výroba lietadiel a kozmických lodí a podobných zariadení 32.5 výroba lekárskeho a dentálnych nástrojov a potrieb
Stredne nízka technológia	18.2 reprodukcia záznamových médií 19 výroba koksu a rafinovaných ropných produktov 22 až 24 výroba výrobkov z gumy a plastu; výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov; výroba a spracovanie kovov 25 výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení bez 25.4 výroba zbraní a munície 30.1 stavba lodí a člnov 33 oprava a inštalácia strojov a prístrojov
Nízka technológia	10 až 17 výroba potravín; výroba nápojov; výroba tabakových výrobkov; výroba textilu; výroba odevov; výroba kože a kožených výrobkov; spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku; výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu; výroba papiera a papierových výrobkov 18 tlač a reprodukcia záznamových médií bez 18.2 reprodukcia záznamových médií 31 výroba nábytku 32 iná výroba bez 32.5 výroba lekárskeho a dentálnych nástrojov a potrieb
Spracovateľský priemysel spolu	10 až 33

Tab. č. 27: Rozdelenie sektorov služieb podľa znalostnej intenzity a technologickej úrovne služieb na základe klasifikácie SK NACE

Technologický sektor	Odvetvia služieb podľa SK NACE Rev. 2
Znalostne intenzívne služby	
Znalostne intenzívne služby s vysokou technológiou	59 až 63 výroba filmov, videozáznamov a televíznych programov, príprava a zverejňovanie zvukových nahrávok; činnosti pre rozhlasové a televízne vysielanie; telekomunikácie; počítačové programovanie, poradenstvo a súvisiace služby; informačné služby 72 vedecký výskum a vývoj
Znalostne intenzívne trhové služby (bez služieb s vysokou technológiou a finančného sprostredkovania)	50 vodná doprava 51 letecká doprava 69 až 71 právne a účtovnícke činnosti; vedenie firiem, poradenstvo v oblasti riadenia; architektonické a inžinierske činnosti, technické testovanie, analýzy 73 až 74 reklama a prieskum trhu; ostatné odborné, vedecké a technické činnosti 78 sprostredkovanie práce 80 bezpečnostné a pátracie služby
Znalostne intenzívne finančné služby	64 až 66 finančné služby okrem poistenia a dôchodkového zabezpečenia; poistenie, zaistenie a dôchodkové zabezpečenie okrem povinného sociálneho poistenia; pomocné činnosti finančných služieb a poistenia
Ostatné znalostne intenzívne služby	58 nakladateľské činnosti 75 veterinárne činnosti 84 verejná správa a obrana; povinné sociálne poistenie 85 až 93 vzdelávanie; zdravotníctvo; starostlivosť v pobytových zariadeniach (rezidenčná starostlivosť); sociálna práca bez ubytovania; tvorivé, umelecké a zábavné činnosti; činnosti knižníc, archívov, múzeí a ostatných kultúrnych zariadení; činnosť herní a stávkových zariadení; športové, zábavné a rekreačné činnosti
Znalostne menej intenzívne služby	
Znalostne menej intenzívne trhové služby	45 až 47 veľkoobchod a maloobchod a oprava motorových vozidiel a motocyklov; veľkoobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov; maloobchod okrem motorových vozidiel a motocyklov 49 pozemná doprava a doprava potrubím 52 skladové a pomocné činnosti v doprave 55 až 56 ubytovanie; činnosti reštaurácií a pohostinstiev 68 činnosti v oblasti nehnuteľností 77 prenájom a lízing 79 činnosti cestovných agentúr, rezervačné služby cestovných kancelárií a súvisiace činnosti 81 činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou 82 administratívne, pomocné kancelárske a iné obchodné pomocné činnosti 95 oprava počítačov, osobných potrieb pre domácnosti
Ostatné znalostne menej intenzívne služby	53 poštové služby a služby kuriérov 94 činnosti členských organizácií 96 ostatné osobné služby 97 až 99 činnosti domácností ako zamestnávateľov domáceho personálu; nediferencované činnosti v domácnostiach produkujúce tovary a služby na vlastné použitie; činnosti extrateritoriálnych organizácií a združení
Služby spolu	45 až 99